

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

BROJ
635

Subotica, 12. lipnja 2015. Cijena 50 dinara

DRAGAN MUHAREM
O INTERKULTURALIZMU

DIVAN JE
KIČENI SRIJEM

KAKO SRBIJA
ISPUNJAVA OBAVEZE?

STROSSMAYER, BISKUP
DOMOLJUB I MECENA

INTERVJU
ĐURO GAŠPAROVIĆ

»Mostovi kultura«
Razigrana duša.
hrvatska

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE Informativne novine u Svaštari **PLUS**

POSLOVNI IMENIK

Pretraga: **TRAŽI**

Rezultata pronadjeno za Kuće - prodaja: **2760**

Filtriraj rezultate

Cena

Kategorije

Subotica - trošna kuća - odmah

Bezdan porodična kuća

VEŠINJE PROJEKTOVANJE AUTOMOBILA I FOTOGRAFIJE

Palit - kuća

Kuća u Kijačevu

Ada novije opština

TDI **CHEVROLET**

Ekskluziva

Subotica

Šipovo, Republika Srpska - Kuća na

Subotica, nova kuća kod bolnice

Kuća u Aleksa Šantića Severna

Kursna lista

V.I.P. pristup preko 6265

Svakog ponedjeljka od 8 sati imate ekskluzivnu mogućnost da do potrebnih informacija dođete pre svih.

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Ivan Penzeš predvodio je vjernike Subotičke biskupije

Papa Franjo u Sarajevu

Šesti put na papinim posjetima

Župljani sv. Roka iz Subotice pozdravili su papu

Vjernici Srijemske biskupije pred polazak u Sarajevo

Pozdrav vjernika papi

Press room na Koševu

AKTUALNO

Komitet eksperata o zaštiti manjinskih jezika

Kako Srbija ispunjava obveze 7

TEMA

Vera Šutalo, načelnica Sektora za zajedničke poslove i programe u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske

Postoji puno prostora za napredak..... 8-9

Serijal o multikulturalizmu, interkulturalizmu i etnicitetu

Na djelu je segregacijski multikulturalizam..... 11-13

INTERVJU

mons. Đuro Gašparović, srijemski biskup

Mladi – sadašnjost i budućnost 14-15

SUBOTICA

IX. SuSajam

Razvijanje poslovnog partnerstva i suradnje. 22-23

ŠIROM VOJVODINE

Seminar na Etnosalašu Balažević

Budućnost volonterizma 24Manifestacija *Divan je kićeni Srijem* u Srijemskoj Mitrovici**Primjer drugim udrugama..... 26**

KULTURA

200. obljetnica rođenja Josipa Jurja Strossmayera (1815.-1905.)

Veliki biskup, domoljub i mecena ... 32-33

SPORT

Ženski nogometni klub *Sremice* iz Srijemske Mitrovice**Nogometna priča 55**

U svijetu kapitalizma

Za prosječnog čovjeka različiti pravni dokumenti, povelje, ugovori i izvještaji prilično su nerazumljivo i dosadno štivo. I pri tome mnogi misle da je to zapravo samo mrtvo slovo na papiru. Lijepo zvuči, ali nikoga ne obvezuje. Primjerice, što za običnog građanina znači Europska povelja o regionalnim ili manjinskim jezicima ili Treći periodični izvještaj o primjeni ove Povelje. Ili što za prosječnog »manjinca« znači ova Povelja i izvješće o njezinoj primjeni? Što ona znači, primjerice, u pogledu opstanka radijskih programa na manjinskim jezicima, ili što znači za uposlenike ovih medija?

U ovom izvještaju pod naslovom »Novine koje se očekuju tijekom narednog ciklusa monitoringa primjene Povelje« navodi se i vrlo aktualna privatizacija medija a koja će pogoditi i programe na manjinskim jezicima. U izvještaju se navodi kako postoji zakonska obveza privatizacije do 1. srpnja, ali da će se ona obavljati na način kojim se osigurava kontinuitet u proizvodnji medijskih sadržaja od javnog interesa u razdoblju od 5 godina od dana zaključivanja ugovora o prodaji kapitala. Kontinuitet u proizvodnji medijskih sadržaja, podrazumijeva i obvezu održavanja udjela programskog vremena na pojedinim jezicima nacionalnih manjina, odnosno udjela informativnih, obrazovnih, znanstvenih, kulturno-umjetničkih, dječjih, zabavnih, sportskih i drugih programskih sadržaja od javnog interesa na pojedinim jezicima nacionalnih manjina, u skladu s programskom shemom koja je važila u razdoblju od 12 mjeseci prije dana stupanja na snagu ovog zakona. Međutim, malo tko vjeruje da će se ova obveza ispoštovati i da će manjinski programi opstati. Tako, upozoravaju iz Hrvatskog nacionalnog vijeća, trosatni dnevni program na hrvatskom jeziku na Radio Subotici i dvosatni tjedni program Radio Bačke će praktično nestati bez jasnog alternativnog rješenja, osobito u pogledu financiranja, kako sada stvari stoje. A stvari sada stoje tako da Agencija za privatizaciju do sada nije objavila niti jedan javni poziv za prodaju gotovo 80 medija. Nitko ne zna što čeka ove medije, uposlenici na ovim medijima su »ni na nebu ni na zemlji«, a malo tko vjeruje da će se novi kupci pridržavati obveza o zadržavanju programske sheme i programa na manjinskim jezicima. Zna se samo to da, ukoliko se ne pojavi kupac ili nitko od zaposlenih ne preuzme vlasništvo, medij u vlasništvu države, pokrajine ili lokalne samouprave se gasi. Strani eksperti su »izrazili zabrinutost« da će predstojeći proces privatizacije medija dovesti u pitanje dosadašnji nivo informiranja na manjinskim jezicima u elektroničkim medijima. A što kažu domaći eksperti? Kao prvo navode kako u Srbiji ima previše medija od kojih će jedan broj neminovno nestati. »Najveći problem će biti u malim lokalnim sredinama, napose s mješovitim etničkim stanovništvom, gdje su potrebni i mediji koji informiraju na manjinskim jezicima«, kaže profesor Fakulteta političkih nauka za Radio Slobodna Europa Rade Veljanovski. Međutim, kaže on »ako takav medij nestane u ovom procesu sređivanja stvari, to ne znači da ga ljudi koji imaju interesa, ne mogu osnovati odmah poslije toga. Dakle, to je jednostavno tako i svuda u svijetu je tako. Vi ne možete u svijetu kapitalizma nikome garantirati opstanak, pa ni medijima«. To je točno, ali je točno i to da država garantira i piše po raznim izvještajima da poštuje sva manjinska prava i garantira informiranje, obrazovanje, kulturu, službenu uporabu manjinskih jezika. Samo da ne bude na kraju ono: mi vam »dajemo« sva prava, a vi osigurajte novce ako baš želite medije i škole na vlastitom jeziku.

J. D.

POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA KULTURU I JAVNO INFORMIRANJE

Cro-info dobio sredstava za Hrvatsku panoramu

Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje objavilo je rezultate Natječaja za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz oblasti javnog informiranja u 2015. godini.

U segmentu natječaja namijenjenom nevladinim organizacijama raspodjeljeno je 6.650.000 dinara za ukupno 23 projekta. Iz hrvatske manjinske zajednice sredstva je dobila samo Udruga novinara *Cro-info* iz Subotice za projekt televizijski program na hrvatskom jeziku *Hrvatska panorama* (350.000 dinara). U istom segmentu natječaja nije podržano 68 projekata među kojima i dva hrvatskih udruga – *Hrvatske novine* Hrvatske nezavisne liste iz Subotice i radijska emisija *Glas Hrvata* Hrvatskog kulturnog društva *Vladimir Nazor* iz Stanišića.

Ukupna sredstva kojima se raspolaže za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja iz oblasti javnog informiranja u 2015. godini iznose 53.650.000 dinara, i to za privatna poduzeća: 47.000.000 dinara, a za nevladine organizacije već spomenutih 6.650.000 dinara. Od ukupnih sredstava za privatna poduzeća raspoređeno je 34.350.029 dinara, a za ostatak, u iznosu od 12.649.971 dinara, povjerenstvo nije dalo prijedlog, jer je smatralo da nije bilo dovoljno kvalitetnih projekata.

D. B. P.

SASTANAK BAČIĆ – MIŠČEVIĆ

Ojačati nadležnosti nacionalnih vijeća

Predsjednik HNV-a dr. sc. **Slaven Bačić** sastao se s dr. sc. **Tanjom Mišćević**, šeficom Pregovaračkog tima Srbije za pregovore o članstvu s Europskom unijom u Beogradu 5. lipnja 2015. Izravni povod za sastanak jesu primjedbe i sugestije na dio o položaju nacionalnih manjina u trećem nacrtu Akcijskoga plana za poglavlje 23, koje su uputili Hrvatsko nacionalno vijeće, te Koordinacija nacionalnih vijeća nacionalnih manjina, budući se očekuje skoro usvajanje Akcijskoga plana. U razgovorima je konstatirano da su nacionalna vijeća, kao tijelo manjinske samouprave, prepoznata kao sastavni dio pravnog i političkog sustava u Republici Srbiji. Predsjednik HNV-a iznio je stajalište kako nadležnosti nacionalnih vijeća treba ojačati u predstojećoj reformi manjinskoga zakonodavstva, ali i naglasio da bi za stvarno poboljšanje ostvarivanja prava nacionalnih manjina u najavljenj reformi izbornoga zakonodavstva trebalo uvesti garantirane mandate za manjine u skupštinama svih razina vlasti, osobito na državnoj, što je sustav koji postoji u većini zemalja bivše Jugoslavije (Hrvatska, Slovenija, Crna Gora, Kosovo) ali i izvan regije (Rumunjska), budući da sustav tzv. prirodnoga praga odnosno ukidanja cenzusa za strane nacionalnih manjina na izborima odgovara samo najbrojnijim manjinama. Razgovarano je i o problemu udžbenika i obrazovanju nastavnika u nastavi na hrvatskom i drugim manjinskim jezicima te negativnim učincima privatizacije lokalnih medija na stečena prava manjina u području informiranja. Predsjednik HNV-a posebno je ukazao na problem nepoštivanja prijedloga i mišljenja nacionalnih

vijeća od strane Ministarstva kulture i informiranja na natjecajima koje ono raspisuje, čime se obesmišljava pravo na manjinsku samoupravu te da bi ovo pitanje moglo biti riješeno konačnim osnivanjem Proračunskoga fonda za nacionalne manjine, koje predviđa Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Tanja Mišćević je izrazila uvjerenje da će započeti rad na izradi Akcijskoga plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina, koji proizlazi iz Akcijskog plana za poglavlje 23, uz inkluzivno sudjelovanje predstavnika nacionalnih manjina rezultirati rješavanjem otvorenih pitanja od važnosti za položaj nacionalnih manjina.

H.R.

SAMIT LIDERA PROCESA BRDO-BRIJUNI

Prvi susret Nikolića i Grabar – Kitarović

Na godišnjem sastanku Predsjedničkog procesa Brdo-Brijuni, održanom 7. i 8. lipnja u Budvi, sudjelovali su domaćin, crnogorski predsjednik **Filip Vujanović**, supredsjedatelji – predsjednica Republike Hrvatske **Kolinda Grabar – Kitarović** i slovenski predsjednik **Borut Pahor**, kao i makedonski predsjednik **Gjorge Ivanov**, srbijanski predsjednik **Tomislav Nikolić**, predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine **Mladen Ivanić**, albanski predsjednik **Bujar Nishani** i kosovska predsjednica **Atifete Jahjaga**. Osim predsjednika država jugoistočne Europe, na ovogodišnjem sastanku je sudjelovao i počasni gost, austrijski predsjednik **Heinz Fischer**.

Nakon sastanka, predsjednica Grabar – Kitarović je rekla da izražava zabrinutost trendovima koji se primjećuju kada su u pitanju države jugoistočne Europe, prenose hrvatski mediji.

»U sklopu 'Brdo-Brijuni procesa', došli smo pružiti potporu u euroatlantskim integracijama svim državama na ovom prostoru, ali isto tako i ukazati na trendove koje primjećujemo. Jugoistočna Europa ostaje nezavršen proces Europske unije i NATO-a, pa smo i mi države članice NATO-a, među kojima su Slovenija, Hrvatska i Albanija, podržali procese država koje žele stupiti u NATO«, rekla je Kolinda Grabar – Kitarović.

Kako prenosi HRT, predsjednik Nikolić je rekao da se s hrvatskom predsjednicom susreo prvi put. »Ona je vjerojatno shvatila da je u nekim izjavama počinila pogreške koje su ispravljene. Ja zaista nisam griješio, jer nemam običaj komentirati događaje iz drugih država.«

Na pitanje je li dogovoren njegov posjet Hrvatskoj, rekao je kako »nije njegovo da se poziva sam.« Dodao je kako bilateralni sastanak s hrvatskom predsjednicom nije dogovoren, ali da o tome »ima nago-vještaja u suradnji predsjedničkih kabineta.«

Z. S.

KOMITET EKSPERATA O ZAŠTITI MANJINSKIH JEZIKA

Kako Srbija ispunjava obveze?

Predstavnicima Ministarstva

Nezavisna ekspertna komisija trenutačno analizira izvještaj koji je predala Srbija kako bi sama sačinila evaluacijski izvještaj u kome će dati detaljne preporuke kako se može poboljšati promoviranje manjinskih jezika u Republici Srbiji

Kancelarija za ljudska i manjinska prava organizirala je 5. lipnja 2015. u palači Srbije sastanak Komiteta eksperata Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima Vijeća Europe s predstavnicima državnih tijela. Osim predstavnika Kancelarije, na sastanku su sudjelovali predstavnici Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave, Ministarstva pravde, Ministarstva vanjskih poslova, Ministarstva prosvjete, znanosti i tehnološkog razvoja, Ministarstva kulture i informiranja i Koordinacijskog tijela Vlade Srbije za općine Preševo, Bujanovac i Medveđa.

Posjet Komiteta eksperata Republici Srbiji, u razdoblju od 3. do 5. lipnja 2015. godine, organiziran je u cilju sagledavanja ispunjavanja obveza koje je Srbija preuzela pristupanjem ovom međunarodnom ugovoru. U organizaciji Kancelarije, Komitet eksperata je u Novom Sadu održao sastanke s predstavnicima Tajništva za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Tajništva za kulturu i javno informiranje, Tajništva za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu i grada Novog Sada kao i s predstavnici-

cima nacionalnih vijeća nacionalnih manjina.

ZABRINUTOST ZBOG PRIVATIZACIJE

Član Komiteta eksperata Dieter Halwachs, kazao je kako je u Srbiji postignut veliki napredak u zaštiti manjinskih jezika, ali da još uvijek postoji određeni broj problema u oblasti obrazovanja, upotrebe manjinskih jezika u pravosuđu i od strane svih razina administrativne vlasti. Izrazio je i zabrinutost da će predstojeći proces privatizacije medija dovesti u pitanje dosadašnji nivo informiranja na manjinskim jezicima u elektroničkim medijima. »U obrazovanju na manjinskim jezicima ostvaren je značajan pomak, napose kod bunjevačkog i vlaškog jezika«, naglasio je drugi potpredsjednik Komiteta eksperata i izvijestitelj Stefan Oeter, i napomenuo da je potrebno dodatno motivirati roditelje i djecu da se djeca školuju na materinskom jeziku.

Predstavnicima Ministarstva prosvjete istaknuli su da je izrađen poseban akcijski plan za obrazovanje nacionalnih manjina, koji će tijekom lipnja biti predstavljen nacionalnim vijećima.

UPOTREBA HRVATSKOG JEZIKA

Sastanak izaslanstva komisije eksperata s predstavnicima nacionalnih vijeća održan je 4. lipnja u Novom Sadu, u prostorijama pokrajinske Vlade kojom je prigodom o glavnim problemima u službenoj upotrebi hrvatskog jezika govorio predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. sc. Slaven Bačić.

On je istaknuo glavne probleme po pitanju ostvarivanja prava na materinski jezik, kao i nedosljednosti i netočnosti u Izvještaju u pogledu pojedinih navoda, koji nemaju utemeljenje u stvarnosti. Dr. sc. Bačić je rekao da su najveći problemi u obrazovanju u pogledu udžbenika, jer Ministarstvo prosvjete ne financira prijevod niti izradu udžbenika na hrvatskom jeziku, te u pogledu obrazovanja nastavnčkog kadra budući da u Srbiji ne postoji obrazovanje nastavnika na hrvatskom jeziku niti postoji na bilo kojem sveučilištu u Srbiji katedra za hrvatski jezik kao što postoji za jezike drugih nacionalnih manjina. Istaknuo je i da pojedini odjeli s nastavom na hrvatskom jeziku u Subotici i dalje ne dobivaju suglasnost resornog ministarstva. U pogledu informiranja na

hrvatskom jeziku u Srbiji istaknuo je da ono nije zastupljeno u odgovarajućem obujmu (značajno je manje zastupljeno u odnosu na programe na jezicima drugih nacionalnih manjina), a prijeti i umanjeње, zbog predstojeće vlasničke transformacije lokalnih elektroničkih medija. Od nedosljednosti, među ostalim, je naveo kako pripadnici nacionalnih manjina i njihovi predstavnici nisu uopće ili u dovoljnoj i odgovarajućoj mjeri bili uključeni u kreiranje javnih politika u Srbiji spram nacionalnih manjina.

»Također, sporazum između Hrvatske i Srbije o zaštiti hrvatske i srpske manjine u ove dvije države gotovo da se uopće ne provodi od strane Srbije«, istaknuo je Bačić. Nezavisna komisija sačinjena od eksperata trenutačno analizira izvještaj koji je predala Srbija kako bi sama sačinila evaluacijski izvještaj u kome će, ukoliko je potrebno, dati detaljne preporuke kako se može poboljšati promoviranje manjinskih jezika u Republici Srbiji. Ovaj evaluacijski izvještaj će biti predan Komitetu ministara Vijeća Europe koji može odlučiti i donijeti dodatne opće preporuke Republici Srbiji.

J. D.

VERA ŠUTALO, NAČELNICA SEKTORA ZA ZAJEDNIČKE POSLOVE I PROGRAME U MINISTARSTVI

Postoji puno prostora za napredak

Od strane Ministarstva pokrenute su aktivnosti vezane za osnivanje lektorata hrvatskog jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Novom Sadu. Status učitelja hrvatske nastave upućenih iz Republike Hrvatske još uvijek nije definiran, a nedostaju još određeni udžbenici za učenike od 5. do 8. razreda osnovne škole

U prošlom smo se broju *Hrvatske riječi* bavili problemom udžbenika koji se koriste u nastavi na hrvatskom jeziku, posebice slabom, gotovo zanemarljivom potporom Republike Srbije u rješavanju toga pitanja, iako je to njezina dužnost. Premda se situacija glede udžbenika u posljednje tri godine popravila, čime je broj udžbenika i radnih bilježnica koji se rabe u osnovnoškolskoj nastavi popeo na 90, za to nisu zaslužna resorna tijela ove države, već Hrvatsko nacionalno vijeće koje je za posao angažiralo stručnjake i nakladnike, te osiguralo novčana sredstva, kako iz vlastitog proračuna tako i od strane Republike Hrvatske.

S druge strane, pitanje udžbenika za potrebe nastave na jezicima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, pa tako i tamošnje srpske zajednice, je u boljoj poziciji. Po riječima načelnice Sektora za zajedničke poslove i programe u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske (MZOS) **Vere Šutalo**, to tijelo državne uprave nema neispunjenih obveza i sve su aktivnosti u vezi s osiguranjem udžbenika za učenike osnovnih i srednjih škola koji se školuju na srpskom jeziku i čir-

ličnm pismu ispunjene. S Verom Šutalo smo razgovarali povodom nedavnoga posjeta izaslanstva MZOS-a Subotici koje se, među ostalima, sastalo i s dužnosnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća. Osim o pitanjima vezanim za obrazovanje Hrvata u Srbiji na materinskom jeziku, s načelnicom Šutalo razgovarali smo i

Povodom Vašeg nedavnog boravka u Subotici i Tavankutu, te susreta s dužnosnicima, ali i samim nastavnicima, kako ocjenjujete situaciju vezanu za nastavu na hrvatskom jeziku?

Lijepo je vidjeti rad i trud svih uključenih u nastavu na hrvatskom jeziku, ali i uočiti aspekte u kojima još postoji puno prostora

nastave upućenih iz Republike Hrvatske još uvijek nije definiran tako da učitelji imaju određene poteškoće u reguliranju svog boravka u Republici Srbiji. Nadamo se da će se to uskoro riješiti.

Članica ste hrvatskoga tima u okviru Međuvladina mješovita odbora (MMO) za provedbu Sporazuma o zaštiti prava manjina između Srbije i Hrvatske. Na više sjednica toga tijela apostrofirani su problemi hrvatske zajednice i u području obrazovanja – pitanje udžbenika, otvorenja lektorata za hrvatski jezik i naobrazbe učitelja. Premda je obećano njihovo rješavanje, ti problemi su ostali neriješeni. Tko je odgovoran za nerješavanje ovih problema? Možemo li očekivati njihovo rješavanje?

Problemi koje spominjete složeni su i sastoje se od nekoliko koraka. U svaki od tih koraka uključeno je više instanci tako da ne bih govorila o »krivcu«. Neki od spomenutih postupaka su u tijeku i nama je svakako u planu njihovo rješavanje. Od strane Ministarstva pokrenute su aktivnosti vezane za osnutak lektorata hrvatskog jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Novom Sadu. Memorandum između

Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH nema neispunjenih obveza i sve su aktivnosti u vezi s osiguranjem udžbenika za učenike osnovnih i srednjih škola koji se školuju na srpskom jeziku i ćirilnom pismu ispunjene.

o načinima na koji su pojedini aspekti obrazovanja nacionalnih manjina riješeni u Hrvatskoj, a budući da je naša sugovornica članica Međuvladina mješovita odbora (MMO) za provedbu Sporazuma o zaštiti prava manjina između Srbije i Hrvatske, potražili smo odgovor na pitanje – kada bi pojedina pitanja, više puta apostrofirana na sjednicama toga tijela, mogla biti riješena.

za napredak. Nastava hrvatskog jezika integrirana je u obrazovni sustav Republike Srbije kao obavezan predmet hrvatski jezik u hrvatskim odjelima te kao izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta uputilo je četiri učitelja koji u pravilu predaju predmet hrvatski jezik u hrvatskim odjelima. Status učitelja hrvatske

TVU ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I SPORTA REPUBLIKE HRVATSKE

Vera Šutalo (treća s desna) prigodom posjeta HNV-u

Republike Hrvatske i Republike Srbije temelj je za osnivanje lektorata i upućivanje razmjenskih lektora. Uz to su potrebni i ostali kontakti kako bi se ova suradnja realizirala do kraja. Što se tiče udžbenika, možemo reći da su udžbenici od 1. do 4. razreda osnovne škole koji se odnose na učenike koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku dostupni u Republici Srbiji. Postoje udžbenici na hrvatskom jeziku za učenike od 5. do 8. razreda osnovne škole, ali ne za sve predmete. Nedostaju još određeni udžbenici, ali koristimo svaku priliku da se i ovaj posao kvalitetno odradi.

Ukratko, kako je riješeno pitanje udžbenika za potrebe nastave na jezicima nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, posebice u slučaju srpske manjinske zajednice?

U Republici Hrvatskoj pitanje udžbenika za potrebe nastave na jezicima nacionalnih manjina riješeno je temeljem Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina, čl. 15. Školske ustanove koriste udžbenike iz matične zemlje uz odobrenje Ministarstva zna-

nosti, obrazovanja i sporta. Ministarstvo nema neispunjenih obveza i sve su aktivnosti u vezi s osiguranjem udžbenika za učenike osnovnih i srednjih škola koji se školuju na srpskom jeziku i ćirilicom pismu ispunjene.

Tko je u Hrvatskoj nadležan za ovo pitanje udžbenika? Tko financira izradu i tko tiska te udžbenike, poglavito u slučaju srpske manjinske zajednice?

Pitanje udžbenika za sve učenike nacionalnih manjina definirano je Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Sredstva za sufinanciranje i odobrenje pojedinih udžbenika također određuje resorno ministarstvo, po pribavljenom mišljenju udruga nacionalne manjine. U 2012./13. godini nositelj izrade nastavnih planova i programa za potrebe nastave u osnovnim i srednjim školama na jeziku i pismu nacionalnih manjina po svim modelima postaje Agencija za odgoj i obrazovanje.

Koliko se novčanih sredstava na godišnjoj razini izdvaja za udžbenike koji se koriste u nastavi na srpskom jeziku?

Koje biste projekte financirane od Republike Hrvatske, a kada je u pitanju obrazovanje Srba u Hrvatskoj, izdvojili?

Ukupno je do svibnja 2015. godine, a tijekom 2014., Prosvjeti d.o.o. isplaćeno 1.646.174 kuna ili 218.906,12 eura. Republika Hrvatska i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta u potpunosti ostvaruju svoje obveze vezane iz Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina prema učenicima osnovnih i srednjih škola, pripadnicima nacionalnih manjina i pridržava se najviših standarda po pitanju odgoja i obrazovanja nacionalnih manjina. Iz Državnog proračuna financiramo i posebne oblike nastave (ljetne škole) za učenike pripadnike nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Na ovogodišnjem javnom pozivu sufinancirana je ljetna škola u iznosu od 90.000 kuna, a također je SKD Prosvjeta dobila 10.000 kuna za obilježavanje 70. obljetnice osnutka Društva. Za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina u Agenciji za odgoj i obrazovanje zaposleno je sedam savjetnika, od toga je

dvoje savjetnika za srpsku nacionalnu manjinu. Agencija, uz to, obavlja sve stručne i savjetodavne poslove te obavlja i stručno usavršavanje učitelja/nastavnika na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

Glede obrazovanja na materinskom jeziku, čija je, po Vašem mišljenju, bolja pozicija, Hrvata u Srbiji ili Srba u Hrvatskoj?

Mogu Vam govoriti o pravnim okvirima jednoga ili drugoga, ali o samoj poziciji unutar nekog sustava najbolje odgovore mogu dati oni koji se u njoj i nalaze. Pitanje koje ste postavili vrlo je dobro i vrlo važno, pa bi stoga bilo značajno napraviti preliminarno istraživanje s pozicije promatrača i s pozicije sudionika za obje spomenute situacije – jedino stručnim, znanstvenim pristupom možemo dobiti podatke na kojima možemo dalje graditi kvalitetne planove. Smatram da oba sustava možemo unaprijediti, uključujući suradnju svih zainteresiranih – od učenika, roditelja, nastavnika do institucionalnih predstavnika.

D. B. P.

OESS TRIBINA: NOVI IZAZOVI ZA NOVE MEDIJE NA LOKALNOJ RAZINI

Kako regulirati medije i etiku na internetu?

Ne postoji usuglašeno mišljenje i stav je li trenutni Kodeks novinara dovoljan i u postojećoj formi za etiku u online medijima, da li ipak rad u online medijima ima neke specifičnosti pa je potrebno donijeti smjernice koje će uzeti to u obzir i da li, zapravo, svaka medijska kuća ovakve smjernice treba donositi za sebe

Trebaju li se online mediji tretirati kao mediji, iako nisu registrirani kao javna glasila? Je li etički kodeks novinara Srbije odgovarajući i za online medije? Jesu li blogovi također mediji?

»Bit će neophodno napraviti novu medijsku strategiju u kojoj će se planirati na sasvim drugim osnovama, jer se situacija u medijima drastično promijenila ulaskom online medija, interaktivnim novinarstvom i drugačijom vrstom socijalne debate«, rekla je **Gordana Janković** iz Odjela za medije misije OESS-a u Srbiji na tribini *Novi izazovi za nove medije na lokalnoj razini*, koju je u suradnji sa Savjetom za štampu i organizacijom *Civil Rights Defenders* organizirao OESS.

Na tribini, održanoj 5. lipnja u banatskom selu Mokrin, kroz tri panela razgovaralo se o pravnom statusu online medija i zakonskoj regulativi u toj oblasti, kao i etičkim standardima u online novinarstvu.

MEDIJI SAMO ONI KOJI SU U REGISTRU MEDIJA

»Mediji, u smislu Zakona o javnom informiranju, nisu platforme poput internet foruma, društvenih mreža i druge koje omogućavaju slobodnu razmjenu informacija, ideja i mišljenja njezinih članova, niti bilo koja

druga samostalna elektronska publikacija, poput blogova, web prezentacija i sličnih elektronskih prezentacija osim ako nisu registrirane u Registru medija, u skladu s ovim zakonom«, rekao je **Đorđe Krivokapić** iz SHARE fondacije koja je izdala vodič *Pravni položaj online medija u Srbiji (namenjen online i građanskim medijima kao korisnicima)*.

Kako se i navodi u vodiču, pod medijem, u smislu Zakona o javnom informiranju, podrazumijevaju se samo oni koji se registriraju – ako se medij ne registrira, ostaje izvan domašaja ovog zakona i što se tiče prava i odgovornosti i obveza.

JESU LI POTREBNA NOVA ETIČKA PRAVILA ZA ONLINE MEDIJE?

Razvoj društvenih medija je, bez sumnje, stvorio sasvim novu generaciju koja je spremna da svoj život živi online, dijeleći veliku količinu osobnih informacija na internetu, napose na društvenim mrežama. Veliki dio tih informacija, može se reći, jeste stavljen u javnu sferu. Ali, sama činjenica da je neki materijal stavljen u javnu sferu ne daje nužno novinarima pravo iskoristiti taj materijal, zanemarujući posljedice. Iako neki mediji smatraju da jednom kad osoba ima »deklarativan životni stil« i kada otvara vrata svog osobnog

života kroz stavljanje privatnih informacija u javnu sferu na internetu, nije moguće očekivati da će biti jednostavno ograničiti gdje prestaje privatni a počinje javni prostor. Savjet za štampu koji prati poštivanje *Kodeksa novinara Srbije* u tiskanim i online medijima imao je slučaj s dnevnim novinom *Kurir*, gdje se nisu mogli usuglasiti oko javno/privatnog karaktera platformi na internetu. Je li snimak postavljanjem na facebook i youtube postao zaista javno dobro koje se, bez ikakvih ograničenja, može preuzimati?

»Stavovi članova Komisije o ovom pitanju bili su različiti. Dio je smatrao da su društvene mreže javni prostor iz kojega svatko može preuzimati sve materijale, kao i da je postojao javni interes da se snimak objavi... Drugi dio članova ocijenio je, međutim, da je svaki medij odgovoran za svoju uređivačku politiku i da to što je nešto objavljeno na društvenim mrežama ne može osloboditi medij obveze da se pridržavaju etičkih pravila profesije« rekla je **Gordana Novaković** iz Savjeta za štampu.

FACEBOOK PROFIL: JAVNO ILI PRIVATNO?

Zbog toga je nužno prilagođavanje etičkih kodeksa za online svijet i u Srbiji, kroz ključna pitanja: kako profesionalni novinari

trebaju koristiti nove medije za istraživanje i objavljivanje priče; kako da se sami ponašaju na internetu, kako koristiti sadržaje koje šalju građani i koja pravila etičkog ponašanja na internetu trebaju usvojiti sami građani?

Medijske kuće u svijetu su kroz različite smjernice počele formalizirati ponašanje u online sferi, napose na društvenim mrežama, uzimajući u obzir etičke izazove. Smjernice za ponašanje na društvenim mrežama i drugim online platformama omogućuju uposlenicima jasne načine ponašanja u etičkim dvojabama. No, ne postoji usuglašeno mišljenje i stav je li trenutni *Kodeks novinara* dovoljan i u postojećoj formi za etiku u online medijima, da li ipak rad u online medijima ima neke specifičnosti pa je potrebno donijeti smjernice koje će uzeti to u obzir i da li, zapravo, svaka medijska kuća ovakve smjernice treba donositi za sebe. Svakako je potrebno uzeti u obzir količinu informacija dostupnu na internetu i, kako navodi BBC u svojim smjernicama, da li činjenica da su vrata nečijeg privatnog života otkrivena znači i opravdava da mediji širom otvore ta vrata.

Na tribini je predstavljen i *Atlas internet privatnosti* koji je fondacija SHARE napravila, kao i predavanje o osnovama digitalne sigurnosti.

Tatjana Ljubić

SERIJAL O MULTIKULTURALIZMU, INTERKULTURALIZMU I ETNICITETU (1.)

Na djelu je segregacijski multikulturalizam

*Pravac razvijanja manjinske politike se reducirao tek na segregacijski multikulturalizam. Sa strane etničke većine, koja i dalje smatra manjine remetilačkim faktorom, ovo je dobar model držanja manjina pod kontrolom čineći ih tako pasivnim i getoiziranim u njihovim kulturnim, geografskim i identitetskim lokalnim prostorima * Trenutačna uloga nacionalnih vijeća uvjetovana je odnosom većinskog naroda prema manjinama. U kontekstu segregacijskog multikulturalizma čini se da je njihov rad poprilično opstruiran, kaže vlč. Dragan Muharem*

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Serijal o problematici mita o multikulturalizmu i njegove »emancipatorske« retorike, te o izazovima i pitanjima identiteta i etniciteta, kao i o mogućnostima integrativne politike u Srbiji, a u vezi s ostvarivanjem manjinskih prava, uz pitanja o viđenjima samouprave nacionalnih manjina u oblasti kulturne autonomije, započinjemo razgovorom s vlč. **Draganom Muharemom**, profesorom na subotičkom Teološko-katehetskom institutu *Ivan Antunović* i urednikom katoličkog mjesečnika *Zvonik*.

Na više tribina, ali i kroz pisanje pojedinih novinara, češće se tvrdilo kako je u Vojvodini, umjesto integrativnog multikulturalizma, na djelu multikulturalizam nacionalista, jer nacionalističke strukture vladaju svaka svojim »plemenom«, misli se tu i na rad nacionalnih vijeća. Ima li tu istine, je li to točno? Ili...

Ako i ima istine, valja se zapitati zašto je tomu tako. U analizi aktualne situacije valja

nam uvijek polaziti ad fontes kako bismo stekli cjelovit uvid te izbjegli crno-bijeli nazor tematiziranju naznačene problematike. Ustav Republike Srbije u čl. 14. »jamči posebnu zaštitu nacionalnim manjinama radi ostvarivanja potpune ravnopravnosti i očuvanja njihova identiteta«. Međutim, slika stvarnosti je drukčija: države koje su nastale raspadanjem socijalističkih multietničkih federacija uglavnom su pokazale nespornost slijediti proklamirane ciljeve u svojim ustavima, napose one koje su prošle kroz oružane sukobe kao što su Hrvatska, Srbija, BiH, Makedonija i neke azijske zemlje bivšeg SSSR-a.

Pokušaj Nacrta zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina iz 2002., imao je za cilj stvoriti koncept »nove manjinske politike« koji bi osigurao standarde integrativnog multikulturalizma. Ali, nažalost, to se nije nastavilo u onako radikalnoj formi kako je to započela Radna grupa tadašnje Savezne vlade, niti je politički establišment bio

raspoložen prihvatiti pristup integrativnog multikulturalizma. Sve se svelo, uglavnom, na politiku trpeljivosti i miroljubivosti, ali ne i više od toga, što bi zahtijevao integrativni multikulturalizam.

Takvom se pragmatičnom politikom pravac razvijanja manjinske politike reducirao tek na segregacijski multikulturalizam. Segregacijski multikulturalizam je takav vid multikulturalizma koji dalje održava etničku distancu, bez ostvarivanja veće integracije. To je multikulturalizam koji ne uspostavlja mostove

i suradnju među etno-kulturnim grupama i koji se na kraju svodi na neku vrstu prešutnog sporazuma etničkih manjina i etničke većine o uzajamnom podnošenju, što je u osnovi tzv. politike tolerancije. Što se tiče etničkih manjina u sadašnjim uvjetima segregacijskog multikulturalizma, one pristaju na ovaj prešutni sporazum, jer on ipak predstavlja napredak u položaju i pravima nacionalnih manjina u odnosu na prethodno razdoblje.

Objašnjava li postojanje »paralelnih kultura« suštinu

pitanja o kojem razgovaramo?

Sa strane etničke većine, koja i dalje smatra manjine remeti-lačkim faktorom, ovo je dobar model držanja manjina pod kontrolom čineći ih tako pasivnim i getoiziranim u njihovim kulturnim, geografskim i identitetskim lokalnim prostorima. I sada dolazimo na suštinu Vašeg pitanja; ovakvim pristupom se prenaplaćavaju etno-kulturne razlike i stvaraju »paralelne kulture« getoiziranih manjina u usko definiranim prostorima samodovoljnosti i samoizolacije. A tamo gdje se »integracija« zasniva na segregacijskom multikulturalizmu nužno dolazi do dodatnog etnificiranja. Tako je aktualna situacija nacionalnih manjina, barem fenomenološki, izvana, produkt promašenih šansi onih koji i dalje osjećaju

Skeptičan sam po pitanju apstrahiranja od bitnih identitetskih silnica zarad »mira u kući« te inzistiranja na nacionalnom agnosticizmu koji vodi u hipokriziju. Još me manje zadovoljava lažno pomirljivi mačoizam lupanja po ramenu s konstatacijom »ma ko nas, bre, zavadi?!«

ugrozu od Drugog i Drugačijeg. Integracija manjina, po mom mišljenju, nije moguća u uvjetima segregacijskog multikulturalizma, a kao posljedica toga olako će se sa strane većinskog stanovništva drugima licemjerno prišivati etiketa nacionalističkog i fašistoidnog.

Tu se nameće i pitanje – što bi značio multikulturalizam bez te odrednice »nacionalist«, jer tada taj pojam postaje besmislen, bez sadržaja različitih nacionalnih identiteta?

Iz iskustva tvrdim da bi to značilo alijenaciju koja vodi u bezlični kulturalni sinkretizam, te nacionalni agnosticizam. Zahtjev za apstrahiranjem od nacionalnog identiteta može tražiti samo ona većina kojoj je sadržaj dominantne oznake

nacionalnog identiteta u sukobu sa sadržajem određene oznake identiteta manjine, u našem slučaju nacionalne. Ukoliko odredimo pridjev »nacionalni«, jer ga smatramo točkom prijepora, pitam se koja bi to onda bila druga ishodišna točka, platforma, na kojoj bi počivao dijalog? Možda »građanska«? Time bismo lako dokinuli prijepore – svi smo građani iste države pa je, prema tome, izlišno tupljenje o manjinama i većinama. Ali u ovome vidim jednu drugu opasnost i zbog toga sam suzdržan spram ovog prijedloga. Diskursi građanskoga sukobili bi se s primordijalno definiranim nacionalnim identitetom. Primjetno je da se raspadom Jugoslavije stvorio oblik građanskog identiteta koji zamjenjuje etnički identitet. »Bijeg« iz manjinskog statusa i demografska funkcija, djeca iz nacionalno mješovitih brakova jugoslavenstva nestali su raspadom Jugoslavije i istodobnim nestankom poistovjećivanja s jugoslavenstvom. Tako je građanska identifikacija ekvivalent jugoslavenstva time što ljudima otvara mogućnost odmicanja od uske etničke identifikacije. Ovako se ispunjava funkcija bijega iz manjinskog statusa na isti način na koji ju je ispunjavalo jugoslavenstvo opredjeljenje. Putem građanskog opredjeljenja pripadnici manjina smanjuju pritisak na sebe. Štoviše, mogli bismo reći da građanski identitet može svoju ulogu obavljati s manje zapreka nego jugoslavenstvo. Slično zaziranje od nacionalne identifikacije rodio je i drugim ekvivalentom, a to je fenomen »samobunjevaca«. Sve bih ovo, dakle, sveo pod maloprije spomenuti termin nacionalni agnosticizam. No, da ne širim temu previše, skeptičan sam po pitanju apstrahiranja od bitnih identitetskih silnica zarad »mira u kući«, te inzistiranja na nacionalnom agnosticizmu koji vodi u hipokriziju. Još me manje zadovoljava lažno pomirljivi mačoizam lupanja po ramenu s konstatacijom »ma ko nas, bre, zavadi?!«

Iznošene su i tvrdnje da je u Srbiji izgrađen jedan feudalni sustav na etničkoj osnovi i da političke elite, i manjinske i većinske, podržavaju takav koncept, a to podrazumijeva praksu da se jedni drugima ne trebaju miješati u poslove. Je li to tako?

Segregacijski multikulturalizam, o kojem sam maloprije govorio, rezultira upravo stvaranjem takvih »feuda« tj. odnosa nadređeni – podčinjeni. U takvoj konstelaciji moći između većine i manjine te manjine i druge manjine, sve se svodi na to »tko će koga«. Filozof Charles Taylor govori o fragmentaci-

Ako ovaj model ustrojstva nacionalnih vijeća prema nekim tvrdnjama ne valja, kako bi se onda nacionalne manjine trebale organizirati? Ili je prema Vašem mišljenju ovakvo organiziranje nacionalnih vijeća dobro? Ako jest zbog čega?

Ustavne odredbe europskih država upućuju na to da nema jedinstvenog modela ostvarivanja prava nacionalnih manjina. Ipak se u tom smislu europske države mogu razvrstati u tri skupine. U prvoj su skupini države koje zastupaju ustavni princip jedinstvene nacije i ne priznaju svojim građanima nikakvo drugo etničko porijeklo, osim pripada-

ji zbog koje ljudi više nisu u mogućnosti »oblikovati svrhu i slijediti je«. Fragmentacija se pojavljuje onda kada ljudi sebe sve više počinju doživljavati atomistički. Drukčije rečeno, njihovi građanski odnosi, prava i obveze prema drugim građanima slabe. Moguće da osjećaju neku navezanost glede zajedničkih projekata, međutim ta se navezanost u ovom slučaju pokazuje prije kao grupiranje na pojedinačnoj, nego na društvenoj razini. Međutim, otvaranje prema razlici ključni je čimbenik uvažavanja i priznavanja identiteta. Zato ovdje vidim ulogu nacionalnih vijeća kao generatora interaktivnoga djelovanja ad extra, te kohezijske sile usmjerene prema cjelini.

nja jedinstvenoj naciji, primjerice Francuska. U drugoj skupini su države koje svoje etničke zajednice ne dijele na većinske i manjinske, te i one stoga nemaju kategoriju nacionalnih manjina, a identitete njihovih pripadnika štite na taj način što jednake građane dijeli na jezike kojima se oni služe, primjerice Švicarska. Treću skupinu država čine one koje poznaju pojam većinskog naroda i nacionalne manjine. Ova skupina država ima razrađene odredbe o pravima nacionalnih manjina, napose o zaštiti njihova nacionalnog, kulturnog, vjerskog i jezičnog identiteta, uz vrlo različit raspon pojedinih prava. Zakonodavstva europskih država pokazuju da mali broj njih ima ustavne i zakonske odredbe koje

propisuju razmjernu zastupljenost pripadnika manjina u tijelima vlasti i javnim službama. U svakom slučaju, političko predstavljanje nacionalnih manjina doprinos je većem sudjelovanju pripadnika nacionalnih manjina u odlučivanju najviše predstavničkog tijela zemlje, te je pozitivna diskriminacija kod prava nacionalnih manjina dopustiva. Trenutačna uloga nacionalnih vijeća uvjetovana je odnosom većinskog naroda prema manjinama. U kontekstu segregacijskog multikulturalizma čini se da je njihov rad poprilično opstruiran. Tako svaka poštena kritika rada nacionalnih vijeća

ćemo nailaziti na slučajeve da najviše predstavničko tijelo jedne zemlje »piše« udžbenike za pripadnike jedne određene grupe.

Je li važno postojanje identitetskih blokova, kolektiviteta poput nacionalnih i vjerskih?

Ne zastupam mišljenje o monolitnosti identiteta, jer predstavlja još jednu vrstu redukcionizma koji poprma oblike pretpostavljanja da bilo koja osoba prije svega pripada samo jednom kolektivu. Nasuprot tome, znamo da osoba po rođenju, vezama i udruženjima pripada različitim skupinama. Mi možemo odlučiti je li nam određena skupina kojoj pripadamo važna

ponosna zato što je Hrvat, veća je vjerojatnost da će izražavati građanski identitet. Istovremeno, religioznost povećava izgleda za izražavanje etničkog identiteta. Svaki korak prema ateizmu dvostruko povećava izgleda za primarno građansko opredjeljenje; religiozne osobe izjašnjavaju se za primarno građanski identitet u 24 posto slučajeva, nereligiozni u 41,3 posto i ateisti u 77,5 posto, navodi Duško Sekulić u izvornom znanstvenom članku Građanski i etnički identitet – Politička misao, Vol XL, (2003.), br. 2, str. 140–166.

Ako je sada na djelu tek koegzistencija identitetskih različitosti, zaslužuje li multikulturalizam emancipatorski oreol?

Indijski sociolog Bhikhu Parekh u svom djelu Rethinking Multiculturalism (Promišljanje multikulturalizma) upozorava da valja izbjeći Scilu arogantnoga liberalnog univerzalizma – uklanjanje razlika koja vodi u bezlični sinkretizam i Haribdu neliberalnoga kulturnog fragmentizma – maksimizaciju razlika koja vodi k ekskluzivizmu. Između te dvije krajnosti stremi naše razmišljanje. Pluralitet društva je factum – činjenica, međutim, interaktivnost je finiš – cilj. Prema tome, multikulturalizam je datost koju možemo: a) negirati, b) ignorirati ili c) prihvatiti ozbiljno te prerasiti iz multikulturalnog u suvremeno interkulturalno društvo. A to naravno zahtijeva angažiranost svih društvenih struktura i pojedinaca.

Što bi za Vas u praksi manjinskih političkih, medijskih, intelektualnih, umjetničkih i amaterskih scena, ali tako i onih većinskog naroda, značilo interakciju?

Praktično i pojmovno odbaciti statičnost. Već sam izraz inter (lat. među), upućuje na dinamiku i suodnošenje dok izrazi multus - plures (lat. mnogi, mnogo/više, više njih), impliciraju tek istovremeno postojanje više elemenata. Ovdje se postavlja pitanje jesmo li mi uopće sposobni uhvatiti se u koštac s realnim Drugim? Možda

je rješenje u tome da Drugoga ne promatramo samo kao razliku koju treba priznati, nego i kao onoga koji je sličan nama, koji ima mnogo toga zajedničkog s nama. Antropologija govori o tome da čovjek sebe shvaća samo u odnosu prema Drugomu (čovjeku). Bez Drugog ostao bi neshvaćen i neizgrađen. Razlike tako postaju šansa za izgradnju, a ne kamen spoticanja. (Ko)relacije su nam stoga potrebne; lat. relatio znači odnos i zahtjev za napuštanjem težnji k sebeapsolutizaciji (lat. apsolutio – odrješitost). Interaktivnost ne znači, dakako, prostituiranje svojih vlastitosti nego ozbiljno prihvaćanje istih u obzir te ujedno spremnost otvaranja i obogaćivanja onim što je realno drugo i drugačije.

Ako govorimo o integrativnom multikulturalizmu, je li on moguć bez poticaja od strane većinskog naroda? Ima li prema Vašem mišljenju većinski narod u Srbiji političke i intelektualne volje za takav poticaj?

U nastavku serijala, u sljedećem broju našeg tjednika, donosimo razgovor o ovoj temi s novinarom Teofilom Pančićem.

Čini mi se da drugoga puta nemamo ukoliko nam je želja imati bolje i sretnije društvo. Istina, većinski narod može živjeti kao da nikog drugog osim njih nema. Ali plašim se da time gube više nego što mogu zamisliti. Ne prvenstveno zbog toga što bi ostali uskraćeni za neki vid doprinosa određene manjine, nego više zbog toga što ovakvim nehajem većinski narod gubi na svijesti da su i oni za nekoga, samo, manjina u nekom širem kontekstu, europskom, svjetskom... A to je pogubno, jer ovim državna granica postaje i mentalna granica monolitnog naroda zatvorenog u svoju samozadovoljnost kojem još samo mitovi mogu pružiti utjehu da nešto znače na svjetskoj pozornici.

mora ovu situaciju uzeti kao polaznu točku. Pučki rečeno: ako uđeš u pogrešan vlak, sve stanice su onda pogrešne. Početna impostacija same stvari zahtijeva, dakle, potpunu preinaku.

Trebaju li postojati autonomije nacionalnih vijeća u oblasti rada koja su im povjereni na skrb – informiranju, obrazovanju, kulturi, u oblasti službene uporabe materinskog jezika?

Naravno da trebaju, ali autonomiju razumijevam po načelu supsidijarnosti; viša instanca, država, se ne treba uplitati u kompetencije niže instance, nacionalno vijeće. Valja se zalagati za jasno razgraničenje kompetencija ukoliko govorimo o pluralnom društvu. U protivnom, i dalje

ili pak nije. Analizirajući situaciju naziremo u nas tzv. pluralni monokulturalizam, kako rekoste – blokove, ali bez međusobne interakcije. Maksimizacija razlika, radi samih razlika, pokazatelj je destrukcije identiteta s obzirom na to da je krajnji ishod takvog postupka ne otvaranje i priznavanje identiteta, nego radikalno zatvaranje u geta.

Zbog čega i je li takvo što suprotno pojmu građanskog? Postaje li pojam multikulturalizam besmislen bez sadržaja različitih nacionalnih identiteta?

Ukazao sam na činjenicu da je građansko opredjeljenje dio ideološkog kompleksa. Donosim ovdje zanimljiva istraživanja: što je osoba više »lijevo« i manje

MONS. ĐURO GAŠPAROVIĆ, SRIJEMSKI BISKUP

Mladi – sadašnjost i budućnost

*Ni Crkve, a onda ni župne zajednice nema bez obitelji i mladih u obiteljima * Uvijek polazimo od obitelji i od obiteljskog ljudskog i kršćanskog odgoja djeteta: od krštenja, obiteljske molitve, zajedničkog obiteljskog sudjelovanja u euharistiji i drugim sakramentalnim i župnim slavljima*

Razgovor vodila: Suzana Darabašić

Na razini Srijemske biskupije godišnje se organizira više vrsta susreta u gradovima gdje žive vjernici katoličke vjeroispovijesti. Osim susreta obitelji, Srijemska biskupija organizira susrete bolesnih, mladih, ministranata, a posebna pozornost se stavlja na susrete mladih. Posljednji susret mladih održan je 23. svibnja u Sotu kada se okupilo preko stotinu mladih iz više od deset gradova i mjesta u Srijemu. Misno slavlje u župi svete Katarine u Sotu predvodio je srijemski biskup mons. Đuro Gašparović u zajedništvu sa župnicima iz Srijema. Bila je to prigoda za razgovor sa srijemskim biskupom o značaju okupljanja mladih na ovakvim susretima.

HR: Kako se Vi osjećate kao srijemski biskup na ovakvim susretima mladih? Je li Vam srce puno kada ih vidite u ovolikom broju?

Drago mi je što se okupio ovoliki broj mladih. To je vrlo lijep događaj. Blago čistima srcem, oni će Boga gledati, to je jedna velika stvarnost kojom pokazujemo mladima i potičemo ih da je to rekao Isus u svojim blaženstvima, kao i da on voli mlade, napose one koji su čista srca. To znači oni mladi koji nemaju grijeha, koji se redovito

ispovijedaju i oni koji nemaju sumnji u vjeru u Isusa Krista i nemaju straha od svoga života i od svoje budućnosti. Mladi su ne samo naša budućnost, nego i naša sadašnjost. Mi za njih moramo brinuti, moramo ih odgajati i upućivati na pravi put i pomagati im u životu.

HR: Od kolike su važnosti susreti mladih za Katoličku crkvu i Srijemsku biskupiju?

Veoma je važno da se mladi nađu skupa na jednom mjestu kako bi se bolje upoznali. Važno je da se ohrabre, da znaju ići naprijed i da se odluče redovitije sastajati u pojedinim župama. S obzirom na to da vidimo veliki broj mladih koji se ove godine okupio u Sotu, to je znak da su to veliki pomaci i da su oni koji su se možda pomalo udaljili od Crkve, ponovno približavaju njoj.

HR: Kao srijemski biskup možete li reći da ste zadovoljni brojem mladih koji dolaze u crkvu?

Treba govoriti o mladima, napose o mladima u Srijemskoj biskupiji. A mladih vjernika katolika ima u Srijemu više nego što bi se moglo i zamisliti ili što bi netko mogao i pretpostaviti. Na pitanje koliko je netko zadovoljan prisutnošću vjernika, osobito mladih, u crkvi kao zajednici

vjernika ili kao župnoj zajednici u sudjelovanju u životu župe, uvijek govorimo da bi moglo biti i bolje. Nikada nismo zadovoljni. Neprestano pozivamo one koji su još »daleko«, da se približe Crkvi i da se uključe u život župe.

HR: Koliko je nazočnost mladih, po Vašem mišljenju, zasluha odgoja u obitelji, a koliko zasluha rada župnika s djecom, kako na vjeronauku tako i na raznim susretima mladih?

Uvijek polazimo od obitelji i od obiteljskog ljudskog i kršćanskog odgoja djeteta od krštenja, obiteljske molitve, zajedničkog obiteljskog sudjelovanja u euharistiji i drugim sakramentalnim i župnim slavljima.

HR: Kada su počeli susreti mladih po župama i koliko se to do sada pokazalo korisnim?

Susreti mladih su u pojedinim župama Srijemske biskupije postojali odavno, događaju se i danas i nastaviti će se i ubuduće. Uvijek se ti susreti pokazuju korisnim i plodonosnim, kako za mlade tako i za župnu zajednicu. Mladi se osjećaju zajedno i obogaćuju se vjerski i duhovno.

HR: Koliko je važno sudjelovanje mladih u crkvenom životu?

Predokus zajedništva mladih osjeća se u crkvi i župi posebice

u slavlju euharistije, u susretima i svagdje gdje su dvojica ili trojica sabrana u Kristovo ime. Time se osjeća trag neizmjernog ispunjenja koje nudi zajedništvo s Bogom. Župa je u prvom redu pozvana prihvaćati i pratiti mlade u njihovim životnim okvirima i na životnom putu. Ona danas treba sve više postajati mjesto koje se pastoralno otvara prema mladima, a osobito onima na takozvanim periferijama života društva.

HR: Na čemu, u ovim vremenima kada su mladi sve više izloženi negativnom utjecaju okolice, roditelji i župnici trebaju posebice voditi računa; svjesni smo činjenice da ih je u ovakvim vremenima teško izvesti na pravi put?

Obitelj i župna zajednica su višestruko povezane stvarnosti. Ni Crkve, a onda ni župne zajednice nema bez obitelji i mladih u obiteljima. Za župnu zajednicu danas je od osobite važnosti pastoralna skrb za obitelji i mlade u njima postaviti u samo središte pozornosti. Povezanost obitelji i župe, roditelja i župnika, je bitna jer se najčešće javlja problem da su roditelji sve manje sposobni gajiti i prenositi vjeru. Osim toga, tolike obitelji su narušene i poljuljane različitim problemima. Obitelji su

HR: Što je potrebno još uraditi da bi se mladi još više družili i približili jedni drugima? Koliko su bitna predavanja koja mladi imaju priliku slušati na tim susretima i koje su to teme o kojima mladima treba najviše govoriti?

Uz ovaj susret mladih na biskupijskoj razini važni su i susreti i druženja u pojedinim župama, a i na međужupnoj razini, zatim župna kateheza mladih. Što se tiče predavanja na biskupijskim susretima na temu gesla, važno je primijeniti na život mladih smisao teme koja je geslom obilježena. Time se daju mladima smjernice za budućnost. Uz predavanja i predvoditelj euharistijskog slavlja se obraća mladima u homiliji na temu gesla.

HR: Jeste li kao biskup zadovoljni radom svojih župa i prisustvom mladih u crkvenom životu ili se još mora poraditi na tome?

Kao srijemski biskup mogu reći da sam zadovoljan radom svećenika župnika s mladima i za mlade u povjerenim im župama. Rado se mladi uključuju u crkveni život i aktivno sudjeluju u životu župne zajednice. Pozivam sve župnike da i dalje kao vlastiti pastiri budu prvi odgovorni za pastoral mladih, da nastave organizirati redovitu župnu katehezu i druge susrete mladih vjernika.

HR: Vaša poruka mladim ljudima, ali i njihovim roditeljima...

Zajedništvo Crkve trebalo bi krasiti obiteljski duh i obiteljska povezanost u župi. Crkva je zajedništvo povezano unutar-njim vezama, vezama Božjega Duha kako u pojedinim kategorijama vjernika kao što su obitelji, stari pa tako i mladi. To bi kao jasnu posljedicu trebalo imati nastojanje mladih članova župne i biskupijske zajednice oko življenja i promicanja unutar Crkve, koja će u svemu odgovarati takvom viđenju zajedništva. Upućujem mlade da se odazivaju pozivu svojih župnika na zajedništvo i izgradnji pojedinaca i čitave župe.

danaz zbog mnogih čimbenika sve manje sposobne za prenošenje na svoju djecu i mlade istinske i kršćanske vrijednosti. Zato su potrebni susreti mladih u župi, župna kateheza, priprema prvopričesnika i krizmanika i njihovih roditelja, karitativno djelovanje župe. Župa se treba otvarati mladima i nuditi im različite mogućnosti obogaćenja vjerskog znanja i iskustva.

HR: Posljednji susret mladih održan je u Sotu, župi za koju možemo slobodno reći da je jedna od aktivnijih i gdje su mladi u velikom broju sudjelovali u duhovnom tako i u kulturnom životu. Koliko su takve vrste susreta mladih bitne za njihovu budućnost?

Svake godine Srijemska biskupija preko svojih povjerenika organizira susrete vjeroučitelja, obitelji, starih i bolesnih,

ministranata, mladih i druge susrete. Tako je ove godine održan susret mladih u Sotu. Mladi se rado odazivaju na zajedništvo u velikom broju, što je dokaz i ovaj susret. Predložen je bio i ostvaren bogat program toga dana na duhovnom i kulturnom polju, a započeo je euharistijskim slavljem. Takvi susreti su značajni za mlade koji dožive zajedništvo i ohrabrenje te međusobno upoznavanje. Duhovno postaju bogatiji po euharistiji i drugim molitvama te predavanjima na temu gesla koje se odabere i ispiše na majicama. To duhovno bogatstvo mladi ponesu u život što im omogućuje da nastave živjeti ga u budućnosti. Tako svaki susret nije samo događaj koji se pamti, nego koji se konkretizira u župnim zajednicama.

HR: Nažalost, posljednjih godina ostalo je malo

Hrvata na prostorima Srijema. Ipak, može se reći i da je ovaj broj dosta aktivan i da se prepoznaje njihova želja da očuvaju svoj nacionalni identitet. Na čemu je još preostalo raditi kada je Katoličke crkva u pitanju?

Sigurno postoji želja i nastojanje Hrvata u Srijemu, kako odraslih tako i mladih, da očuvaju svoj identitet što na ovim prostorima nije lako. Svakako je bilo potrebno hrabriti vjernike da se ne zatvaraju u sebe ili da se ne boje. Treba pozivati one koji se nisu još odvažili približiti Crkvi, bilo iz straha ili iz indiferentnosti. To apostolsko poslanje mogu činiti vjernici koji su uz Crkvu, a poznaju svoje susjede vjernike koje se može nazvati »kripton-katolicima«. Ovako postupaju mladi dovodeći svoje »uspavane« kolege na susrete.

Što očekujete od privatizacije?

MARINA KOZBAŠIĆ,
radnica, Sonta

Prošli svi vlakovi

Privatizacija u ovoj državi predugo traje, pa mislim da je sva ova priča jedna obična maska za najveću pljačku zabilježenu na ovim prostorima. Ono što vrijedi, prodano je za vrlo velike novce, a tko god je bio na dužnosti koja mu je to omogućavala, vjerujem da je u takvu prodaju ugradio i sebe. S druge strane, velikom dijelu poduzeća u procesu prije privatizacije umjetno je umanjivana vrijednost, pa su im na namještenim tenderima i aukcijama vlasnici postajali ljudi sumnjive kvalitete i još sumnjivije prošlosti, ili, kako to novinari kažu, kontroverzni biznismeni. Oni bi u velikom dijelu slučajeva kupljeno poduzeće do kraja očerupali i prodali dalje ili odustajali od kupovine. Samo u Sonti imamo dovoljno slučajeva koji podupiru ovakvo razmišljanje. Od četiri vrlo solidna poduzeća, koja su upošljavala blizu 400 radnika, nakon privatizacije jedno je potpuno ugašeno, u preostala tri nema niti 100 uposlenih. Osjetila sam to i u svojoj obitelji, jer majka **Katica**, koja je vlasnik određenog broja dionica *Mladog Borca*, a s njom i ja, osjećamo se prevarenima. Dionice nismo uspjele prodati kad i nešto više od polovice vlasnika, jer je kupac bio zainteresiran samo za broj koji je njega zadovoljavao. Nitko nije intervenirao, mali dioničari se nisu snašli; nisu se uspjeli na brzinu organizirati, pa su nam, čini mi se, prošli svi vlakovi za prodaju dionica. Na burzi nitko nije zainteresiran za kupovinu, država našu muku poklanja Arapima, a s druge strane, niti ne pomišlja oštećiti nas. Varaju nas i na sitno.

I. A.

SINIŠA STRIČEVIĆ,
povjerenik Sindikata
Nezavisnost u *Radio Somboru*, Sombor

Agonija

Tobožnja privatizacija u Srbiji zapravo ne postoji. Sustavno nije uređena, a s obzirom na to da je gospodarstvo, pogotovo u Vojvodini u općem kaosu, realno ne možemo očekivati ništa dobro ni ovoga puta. Gospodarstvo je potpuno urušeno i kako onda možemo očekivati, i od koga to, da će privatizirati (kupiti) medije, napose elektroničke, s dugogodišnjom tradicijom, a kojima je prioritet informativni program na više jezika?

Radio Sombor je već osmu godinu u agoniji nakon propale privatizacije. Aktualno stanje nikad nije bilo teže s obzirom na to da svega šestoro preostalih u stalnom radnom odnosu (od dvadeset šestoro koliko je bilo kada je prošla privatizacija poništena) već sedamnaesti mjesec ne primaju ni dinara na ime zarada, a zdravstvene knjižice nisu ovjerene od prosinca prošle godine. I tko će kupiti takav medij s više milijuna dinara u minusu, prvenstveno zbog neizmirenih obveza prema zaposlenima? Imali smo istinu, u dva-tri navrata, ozbiljnije kupce, ali i to je već stvar prošlosti. Po sistemu – bio, vidio, hvala vam, čujemo se. Iako jedini regionalni radio na ovom prostoru, Radio Sombor je od starta neravno prava u odnosu na ostale medije, koji su i dalje većinom javna poduzeća i kojima je tek najavljena famozna »privatizacija«. Zato zagovaram hitnu udruženost svih ugroženih elektroničkih medijskih kuća u Vojvodini, te konkretno zajedničko reagiranje naspram države, jer vremena više nemamo! Ono što nas u protivnom čeka jest tišina na radio valovima.

Z. V.

NATAŠA KOLAR,
novinarka *Radio Šida*, Šid

Ništa dobro

Kao i ostale javne medijske kuće u Srbiji, i medijsku kuću za koju radim, uskoro očekuje privatizacija. U *Radio Šidu* radim već 23 godine. Više od deset godina sam urednica informativnog programa. Slijedi nam privatizacija, po slovu zakona, ali se i pored toga iskreno nadam da će se nadležni dozvati pameti i neće ispoštovati ovaj, ne znam čiji, zahtjev da država izađe iz medija. Naravno da sam zabrinuta, jer dosadašnje privatizacije nisu donijele ništa dobro onima koji su, može li se to nazvati srećom, ostali zaposleni. Iako zakon govori da će ga novi vlasnici morati striktno poštovati, živimo u zemlji u kojoj se uvijek traži (i nađe) neka rupa u zakonu. Teško je povjerovati u to da će novi vlasnik zadržati djelatnost u narednih pet godina, kao i sve radnike na okupu. Naš Radio od samog osnutka, prije 45 godina, emitira program na jezicima dvije nacionalne manjine – slovačke i rusinske, a kupci će imati dodatnu obvezu da ga sačuvaju, što mislim da neće biti njihov interes. Naš veliki interes je kablovska televizija – izvor prihoda, odnosno osobnih dohodaka, koji su radnici sami stvorili. Kako god, nama to danas ne znači ništa, ali nažalost ni drugima, kao ni sama činjenica da smo se odricali svojih primanja kako bi nam bilo bolje. Mislim da, i ako dođe do privatizacije, neće donijeti ništa dobro što se potvrdilo u dosadašnjim privatizacijama medija. Nama u *Radio Šidu*, nažalost, ne preostaje ništa drugo nego da čekamo i nadamo se najboljem rješenju.

S. D.

RAZGOVOR POVODOM RASPODJELE SREDSTAVA DRUŠTVIMA U SOMBORU

NEMANJA SARAČ, ČLAN
GRADSKOG VIJEĆA ZADUŽEN ZA KULTURU

Potpura grada nacionalnim zajednicama

Komisija za raspodjelu sredstava za kulturno-umjetnička društva koja njeguju nacionalni identitet donijela je odluku o raspodjeli milijun dinara koliko je bila planirano ovim natječajem. Novac je dobilo devet kud-ova, a među njima su i tri hrvatske – HKUD *Vladimir Nazor* Sombor (101.400 dinara), HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* Bereg (39.300) i HBKUD *Lemeš* iz Lemeša (31.100 dinara). Sredstva iz ovog natječaja još su dobili UG *Bunjevačko kolo* iz Sombora (347.800 dinara) MKD *Petőfi Sándor Telečka* (271.200 dinara), KUD *Aranyi János* Čonoplja (24.900), MKUD *Német László* Lemeš (55.900) i MKPZ *Bezdan* (20.700). Ovogodišnja raspodjela rađena je po novim kriterijima, a do zaključenja ovog teksta nije stigao ni jedan prigovor.

Ove godine raspodjela sredstava za kulturno-umjetnička društva koja njeguju nacionalni identitet rađena je po novim kriterijima, kako bi se izbjegla situacija od prošle godine kada je skoro 60 posto novca dobila jedna udruga. Koliko su ovi novi kriteriji pomak na bolje?

Prvo bih rekao da smo u odnosu na prošlu godinu ne samo korigirali kriterije, već i sredstva s 900.000 dinara povećali na milijun dinara. Je li to simbolično ili ne ljudi mogu sami procijeniti, ali mislim da je tih 100.000 dinara značajno povećanje i da će olakšati rad kud-ova. **Kada su u pitanju kriteriji**, taj posao smo u potpunosti prepustili Savjetu za međunarodne odnose Grada Sombora. Razgovaralo se sa svim kulturno-umjetničkim društvima, koji su dali svoje prijedloge, na temelju kojih je napravljen jedan prijedlog natječaja, koji je Savjet za međunarodne odnose jednoglasno prihvatio. Kada je riječ o izmjenama, po mom mišljenju, tu je najznačajnije što se po ovom novom natječaju vrednuju i manifestacije koje se održavaju unutar nacionalnih zajednica. Tako smo ove godine odlučili da se svaka kreativnost ovih kud-ova boduje i to je suštinska promjena. Tako su neka manja društva dobila i veći broj bodova. Kroz ovaj natječaj podržali smo i međunarodnu suradnju, jer tu suradnju vidimo kao način da se u drugim državama afirmi-

ra Sombor i način da se podrži suradnja nacionalnih zajednica sa svojim matičnim državama. Žalbi na ovogodišnji natječaj nije bilo, ali mi smo i dalje spremni da čujemo svaki prijedlog. Otvoreni smo za sugestije i pojedinačnih kud-ova i Savjeta za međunarodne odnose.

Osim ovog natječaja ima li i drugih načina da se pomognu udruge nacionalnih zajednica?

Naravno da smo uvijek spremni pomoći, ukoliko postoje aktivnosti koje udruge ne mogu realizirati novcem koje su dobile. Gradsko vijeće je i u proteklom razdoblju pomagalo aktivnosti kulturno-umjetničkih društava, da bi putovali na smotre ili radi nekih drugih aktivnosti. Jedna od pomoći kud-ovima jeste i plaćanje koreografa, na što pravo imaju svi seoski kud-ovi. Prvi puta od kada imamo takav program tražili smo od društava koja angažiraju koreografa da pokažu minimum rezultata tog angažiranja, kao što je općinska smotra ili neka druga aktivnost koja je bodovana. To radimo zbog toga kako bi još više afirmirali ljude koji ozbiljno rade. Jedan od kriterija je i obveza koreografa da prođu određene seminare, ali tu je problem što su neki seminari priznati, a neki ne, pa smo gledali da se u ovom slučaju vrednuju i rezultati rada i certifikati koje imaju koreografi.

Kada smo se već dotakli seoskih sredina i naredno pitanje vezano je za to. Donedavno su u selima postojali animatori kultura. Jesu li oni i dalje angažirani?

To je bilo kranje netransparentno i nije dalo neke rezultate. Mislim da preko Kulturnog

centra *Laza Kostić* imamo kapacitet da u selima organiziramo kvalitetne programe koje bi trebali da iniciraju ljudi koji se na selima bave nekim kulturno-umjetničkim aktivnostima. Trenutačno prikupljamo podatke o kapacitetima koje imamo u selima, kao što su domovi kulture. Pripremamo izvješće koje će predstaviti kompletno stanje što se tiče infrastrukture i u skladu s tim uskladit ćemo aktivnosti na renoviranju objekata i programa.

Koliko grad Sombor podupire suradnju s nacionalnim zajednicama i koliko potporu daje njihovoj suradnji s matičnim državama?

Često govorim da multietničnost nije u Somboru statistička kategorija već je funkcionalna u pravom smislu te riječi. Nacionalne zajednice vidimo kao sponu s drugim državama u okruženju i suradnja je intenzivna. Također i sam grad ima sve bolju suradnju s okolnim državama. Tako aktivno pomažemo kandidaturu Osijeka za europsku prijestolnicu kulture, pa smo im posudili jednu sliku **Milana Konjovića**, a razgovara se o suradnji dva kazališta. Podržat ćemo i sve ostale programe kroz koje im možemo pomoći. Spomenuo bih ovdje i suradnju muzeja iz Sombora i Pule. I na koncu, našu ideju da u okviru dunavsko-panonske regije uradimo jedan festival multikulturalnosti na kome bi se predstavila društva iz Srbije, Hrvatske i Mađarske, a svake godine bi domaćin bio neki drugi grad od šest gradova koliko surađuje u okviru ove regije.

Z. Vasiljević

PROSLAVLJEN BLAGDAN TIJELOVA

Bandašica i bandaš

Martina Ivković i Nikola Bašić

Blagdan Presvetog Tijela i Krvi Kristove, u narodu poznat kao Bršančevo, svečano je proslavljen 4. lipnja i u subotičkoj katedrali bazilici sv. Terezije Avilske. U euharistijskom slavlju je, osim brojnih vjernika, sudjelovalo i dvadesetak svećenika iz okolnih župa. Misno slavlje predvodio je subotički biskup, mons. **Ivan Penzeš**, koji je održao i prigodnu homiliju. Nakon mise uslijedila je procesija u kojoj su sudjelovali i ovogodišnji prvopričesnici iz svih subotičkih župa, kao i djeca u »bjelini«, koja su laticama ruža

posipali put pred Presvetim oltarskim sakramentom. Mladi u bunjevačkim nošnjama nosili su simbole Isusove muke i stare barjake koji se nose samo za ovaj blagdan. Prvi barjak, na čelu kolone je Tijelovski barjak, a za njim su nošeni Divojački te Momački barjak. Pod ovom svetom misom svečano su predstavljani i ovogodišnji bandaš i bandašica Dužijance 2015., **Martina Ivković** iz župe Marija Majka Crkve iz Aleksandrova i **Nikola Bašić** iz župe Sv. Roka iz Subotice.

N. Sudarević

Posjet Svetoga Oca Sarajevu

»Mir vama« geslo je državnog i pastoralnog posjeta pape **Franje** u Sarajevo 6. lipnja. Jednodnevni susret sa sv. Ocem okupio je oko 67.000 vjernika iz cijele Bosne i Hercegovine, Hrvatske i svih okolnih država. Iz Subotičke biskupije je hodočastilo oko 650 vjernika uz prisustvo biskupa **Ivana Pénzesa**, a u posjetu glavnom gradu BiH bilo je i vjernika iz ostale tri biskupije u Srbiji. Ovo je drugi posjet jednog pape Sarajevu. Papa **Ivan Pavao II.** je posjetio BiH 1997. godine, a zatim i 2003. kad je bio u Banja Luci.

Mladi Subotičke biskupije prisustvovali su i bdijenju mladih, koje je održano u 5. lipnja, te su tada uputili svoje molitve za dolazak Sv. Oca.

U »JERUZALEMU ZAPADA«

Jednodnevni susret započeo je papinom prvom izjavom još u avionu, kada je Sarajevo nazvao »Jeruzalemom Zapada«. Prva postaja koju obilazi je Predsjedništvo BiH u kojem izjavljuje »Sarajevo, baš kao i BiH, ima posebno značenje za Europu i čitav svijet.

Stoljećima su na ovim prostorima prisutne zajednice koje ispovijedaju različite vjere te pripadaju različitim narodima i kulturama«.

»U ovoj zemlji, mir i sloga među Hrvatima, Srbima i Bošnjacima te poticaji kojima se u posljednje vrijeme njeguje taj sklad, kao i srdačni i brat-ski odnosi između muslimana, židova i kršćana imaju važnost koja seže daleko izvan granica Bosne i Hercegovine. Ovime se daje svjedočanstvo cijelome svijetu kako je suradnja među različitim narodima i religijama u svrhu općega dobra itekako moguća«, rekao je papa Franjo u Predsjedništvu BiH.

Potom slijedi dolazak Sv. Oca na olimpijski stadion *Koševo*, gdje ga je dočekalo oko 67.000 vjernika. Po dolasku mu je uručen ključ grada Sarajeva, nakon čega je počelo svečano euharistijsko slavlje.

»Danas se, draga braćo i sestre, još jednom iz ovog grada uzdiže vapaj naroda Božjega i svih muškaraca i žena dobre volje: nikad više rata!«

»U biblijskim čitanjima koja smo poslušali odjeknula je više puta riječ 'mir'. Uistinu, snažna

proročanska riječ«, započeo je svoju propovijed papa Franjo.

MIR JE BOŽJI DAR

»Mir je Božji dar, Božji plan za čovječanstvo, povijest i sve stvoreno. To je plan koji uvijek nailazi na protivljenja čovjeka i zloga. Tako i u našem vremenu težnja za mirom i trud oko njegovog postizanja sukobljavaju se s činjenicom da se u svijetu trenutno vode toliki oružani sukobi. To je jedna vrsta trećeg svjetskog rata, koji se vodi 'u dijelovima' te se, u kontekstu globalne komunikacije, doživljava prava 'ratna klima'«, rekao je papa.

»Mir je dar Božji, ne u kakvom magijskom smislu, nego upravo u ovom: On - Krist, sa svojim Duhom, može utisnuti u naša srca i tijela ove osjećaje i učiniti nas istinskim oruđem svojega mira.« zaključio je Sveti Otac.

Poslijepodne je uslijedio susret s redovnicima i redovnicama u katedrali Presvetog srca Isusova, na kojem je poslušao 3 potresna svjedočanstva dvojice svećenika i jedne redovnice. Oni su posvjedočili o proživljenom trpljenju zbog svog zvanja i vjere.

»Nekoliko riječi mi je ostalo u srcu«, govorio je Sveti Otac, »a jedna od njih je oprost. Čovjek koji se posvetio Gospodinu, a ne zna oprostiti zaista ničemu ne služi. Oprostiti nekome koji ti je rekao grubu ružnu riječ nije tako teško, ali oprostiti onome koji te mučio izmrcvario oružjem to je teško. Oni su to učinili i upravo propovijedaju o tome kako su uspjeli oprostiti.«

Iza toga je uslijedio ekumenski i međureligijski susret s četiri najveće religijske zajednice u BiH koji je isto praćen velikom medijskom pažnjom.

Posljednja postaja posjeta je bila u Pastoralnom centru *Ivan Pavao II.*, gdje su se okupili mladi, te je papi postavljeno 3 pitanja na koja je odgovorio iskreno, dajući poruku svim mladima, koji su budućnost Crkve:

»Neki vladari/moćnici svijeta govore o miru u teoriji dok ispod površine, u stvarnosti dižu tenzije, prodaju oružje i rat. Od vas očekujem iskrenost, integritet i jedinstvo u onome što mislite, radite i osjećate. Inače, sve drugo naziva se licemjerstvo.«

Također je pozvao na rušenje zidova, a građenje mostova.

Petar Gaković

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 12. do 18. lipnja

12. LIPNJA 1862.

Rođen je **Ante Evetović Miroljub**, svećenik, profesor filozofije, kateheta, pjesnik, publi-

cist, javni djelatnik. Za života objavio zbirku pjesama Sretni i nujni časi. Posthumno su mu objavljene još tri knjige. Umro je 24. veljače 1921.

12. LIPNJA 1947.

Iznenada je preminuo **Ivan Malagurski Tanar**, prozni i dramski spisatelj, prosvjetni i javni djelatnik. Školovao se u Subotici i Zagrebu. Bio je jedan od utemeljivača i prvi urednik časopisa *Klasja naših ravni*, pokrenutog 1935.

12. LIPNJA 2004.

Hrvatsko nacionalno vijeće u Saveznoj Republici Srbiji i Crnoj Gori, usvojilo je nacionalne simbole – grb i zastavu.

13. LIPNJA 1823.

Inženjer **Josip Wüsstinger** izradio je detaljnu kartu Rogine bare s okolicom. To je danas prostor na kojem se nalazi Željeznički kolodvor. Mapa sadrži prikaz lokacije mlinova, svih javnih

zgrada i privatnih domova s imenima vlasnika.

14. LIPNJA 1903.

Pokrenut je dnevni politički list *Délvidéki Napló*, koji je vremenom, usprkos kraćim prekidima, izrastao u najmjerodavniji list u Subotici i njenoj široj okolini. Prvi urednik bio je **Imre Dugović**.

14. LIPNJA 1926.

U Subotici je rođen **Lazar Merković**, pjesnik, romanopisac, esejist, kritičar, publicist, prevoditelj, leksikograf, novinar, pripadnik najstarijeg naraštaja hrvatskih pisaca Subotičkog književnog kruga. Utemeljivač je, te prvi glavni i odgovorni urednik časopisa za književnost, umjetnost i društvena pitanja *Rukovet* (izlazi u Subotici od 1. svibnja 1955). Zahvaljujući L. Merkoviću ovo književno glasilo postaje polazištem mnogim mladim piscima iz Jugoslavije. Tijekom više desetljeća bavljenja prevoditeljstvom s mađarskog jezika preveo je na hrvatski i srpski blizu 1.200 naslova (u šezdesetak knjiga i više desetaka svezaka, 40-tak drama i dr.) preko dvjesto autora: pjesnika, prozaista, esejista, dramskih pisaca, filozofa, znanstvenika i publicista iz Vojvodine i Mađarske. Nezaobilazna je uloga L. Merkovića u poticanju i promidžbi Subotičkog književnog kruga uz jednovremeno osiguranje uvjeta za pokretanje i ustrajno održavanje časopisne (*Rukovet*) i nakladničke produkcije (*Zenit*, *Osvit*), te promišljenom otkrivanju i poticanju mladih pisaca. Unutar ovog kruga više od pola stoljeća stasalo je nekoliko književnih naraštaja koji se služe raznovrsnim stilskim postupcima. Kao

novinar i publicist, napose urednik (*Hrvatska riječ*, *Dnevnik*, *Radio Jugoslavija*, *Subotičke novine*, *Radio Subotica* i dr.) L. Merković ustrajno prikuplja podatke, istražuje i piše leksikografske natuknice, kroničarske i ljetopisne tekstove. Danomice dopunjujući ovu bio-bibliografiku i literarno-povijesnu križaljku ustrajno je objavljuje u tisku, na radiju i televiziji. Za književni, prevoditeljski i publicistički rad dobio je više tuzemnih i inozemnih priznanja, nagrada i odlikovanja. Djela: – *Odbljesci*, Subotica 1953; – *Između dva pola*, Subotica 1957; – *Put dug pet života*, *Rukovet* 1957–58, (u nastavcima, ijekavica); – *Put dug pet života*, Subotica 1965; – *Putevima zajedništva*, Subotica 1982; – *Osame*, Subotica 1988; – *Bibliografija časopisa Rukovet 1955. – 1990.*, Subotica 1990; – *U ime pravde*, Subotica 2007; – *Bibliografija Klasja naših ravni*, Subotica, 2010.

15. LIPNJA 1738.

Sredinom mjeseca Subotički vojni šanac zahvatila je velika pošast – kuga. Grad je blokirao, na putovima i pustarama postavljene su karaule sa stražom i kontumaciona karantena koja je trajala 40 dana. Subotički su franjevci zabilježili da je epidemija odnijela 313 života, umrlo je 78 muškaraca, 54 mladića i dječaka, 89 žena i 92 djevojke.

15. LIPNJA 1924.

Okončana je velika dvodnevna svetkovina invalida koju je organizirala poznata javna djelatnica i spisateljica **Mara Malagurski – Đorđević**. Nakon dužih političkih trzavica, na ovim priredbama prvi put sudjeluju predstavnici svih ovdašnjih naroda: Hrvati, Mađari i Srbi.

15. LIPNJA 2000.

U Veneciji je otvoren VII. Arhitektonski bijenale na kojem sudjeluju i subotički arhitekti i umjetnici: **Viktorija Aladžić**, **Marija de Negri**, **Gábor Dömötör**, **Károly Gyömbér**, **Gordana Prčić – Vujnović**, **Ante Rudinski**, zatim **Eduard Kirbus**, **Antal Mihály**, **Gábor Farkas Urbán**, **Miroslav Bata Kapor**, **Félik Lajkó** i drugi.

16. LIPNJA 1992.

Pod tragičnim uvjetima preminuo je književnik, kulturni djelatnik, po obrazovanju klinički psiholog **Ivan Pančić**. Pisao je modernu poeziju, snažne osobne imaginacije, neobične po svježini poetskog izričaja i izvornosti. Bio je jedan od začetnika suvremene poratne lirike pisane štokavsko-ikavskim narječjem bunjevačkih Hrvata. Autor je osam knjiga pjesama i studije *Kolera u Subotici 1873*. Rođen je 11. prosinca 1933.

18. LIPNJA 1989.

U katedralnoj crkvi Svete Terezije Avilske obavljen je svečani ceremonijal ustoličenja novog biskupa **Jánosa Penzesa**. Ovaj čin su prevodili: monsinjor **Gabrielle Montalva**, pronuncij Svete stolice pri Vladi u Beogradu, potom dr. **Franck Perko**, nadbiskup Metropolije beogradske i monsinjor **Matiša Zvekanović**, dotadašnji biskup u mirovini.

18. LIPNJA 2000.

U HKC *Bunjevačko kolo*, članovi Dramskog odjela, premijerno su izveli komad *Vrag u selu Tavankutu*. Dramski predložak izveden je prema priči **L. N. Tolstoja – Prvi krčmar**. Djelo je adaptirala i režirala spisateljica i dramaturginja **Tatjana Pavišić**.

Pokraj Somborskog puta

Dvije prikazane fotografije snimljene iz istog kuta, nastale su u razmaku od oko osam desetljeća, na istoj lokaciji, s lijeve strane ceste od centra grada ka Malom Bajmaku. Ovo je kut Trga žrtava fašizma i Harambašićeve ulice (kako se zvala i prije Drugog svjetskog rata, prema karti grada iz 1928.). Fotografija od prije nekoliko desetljeća potječe iz obiteljskog albuma Kovačevih, koji su u to vrijeme pokraj kina *Lifka* imali »gvožđarsku radnju«, a zanimljiva je i zbog, objektivom fotoaparata, zabilježenog načina prodaje, iznošenjem robe na ulicu, pred kupce. Subotica je u to vrijeme bila zanimljivo i obrtničko i trgovačko mjesto. Ova radnja je na prikazanoj lokaciji postojala do 1948. godine.

NEKAD
i
SAD

Danas se namjene poslovnog prostora kraj kuta ulice mijenjaju s vremena na vrijeme, osim što ljekarna već dugo opstaje na istom mjestu.

Zanimljiv je objekt koji se vidi u drugom planu, na uglu preko puta – desetljećima je to Dispanzer za plućne bolesti i tuberkulozu, na adresi Harambašićeva 2. Prema popisu subotičkih institucija iz 1928. ovdje se tada nalazila Besplatna državna ambulanta, osnovana 1920. godine.

K. K.

Od 4. do 6. lipnja Subotica je bila domaćin međunarodnog i regionalnog sajma

IX. SUSAJAM

Razvijanje poslovnog partnerstva i suradnje

Otvarajući IX. *SuSajam* gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai** istakao je kako mu je teško govoriti poslije gospodarstvenika (prije njega su se prisutnim gostima i posjetiteljima obratili ministar industrije, energetike i rudarstva Republike Srpske **Petar Đukić** i predsjednik Gospodarske komore RS **Borko Đurić**, kao predstavnici službenog partnera ovogodišnjeg sajma) koji iznose ključne gospodarske probleme i s pravom očekuju stvaranje uvjeta za njihovo rješavanje. No, istaknuo je zadovoljstvo jer subotički sajam ove godine ima više od 200 izla-

gača, pa čak nije mogao biti u mogućnosti i primiti sve koji su željeli izlagati na njemu.

»Imati izlagače iz sedam zemalja je dobar znak, potvrđujući opravdanost cilja postojanja subotičkog sajma i njegovom doprinosu jačanja prekogranične suradnje«, istaknuo je prvi čovjek grada domaćina.

POVEĆANI BROJ IZLAGAČA

Ravnateljica JKP *Subotičke pijace* **Ilinka Vukoja**, organizatora IX. *SuSajma* zadovoljna je uspješnom realizacijom ove

tradicionalne gospodarske manifestacije koja se održava u prostoru gradske dvorane sportova:

»Nakon gotovo tri mjeseca mukotrpnog rada u pripremi ovoga sajma možemo biti zadovoljni postignutim rezultatima. U odnosu na prošlu godinu imamo povećanje broja izlagača, a osobito raduje podatak kako ima znatno više individualnih izlagača. Cilj nam je bio neposredno prikazati mogućnosti gospodarstva u našoj regiji, a zahvaljujući financijskoj potpori Grada i Pokrajine, te našim izlagačima kojima smo odobrili određene pogodnosti, uspjeli

smo realizirati organizaciju ove značajne gospodarske manifestacije«, kaže Vukoja.

Sajamsku priliku za predstavljanje svoje ponude iskoristilo je i subotičko društvo inovatora, a što su pripremili za svoje potencijalne kupce pojasnio nam je predsjednik tog društva **Aleksandar Vuković**:

»Ovoga puta smo se predstavili s nekoliko novih, 'friško izumljenih' eksponata poput uređaja za uštedu pitke vode i energije u kućanstvu, električnog bicikla, termoizolacijskog materijala, ali i

nekih starijih patenata koji su traženi na tržištu poput, primjerice, srebrne vode.«

GOSTI IZLAGAČI IZ HRVATSKE

Kao predstavnici zemlje susjeda, ali u određenim gospodarskim granama dio istog regionalno-gospodarskog i prirodnog potencijala, brojni izlagači iz Hrvatske rado se odazivaju pozivu za sudjelovanje na subotičkoj sajamskoj manifestaciji. Viši stručni suradnik u Županijskoj gospodarskoj komori Vukovar **Jugoslav Kolik** iznio nam je svoje dojmove:

»Vrlo rado se odazivamo pozivu za suradnju s regionalnim gospodarskim komorama u Srbiji, sudjelujući naizmjenično na sajmovima koji se odražavaju kod nas ili kod vas. Svaki sajam je prilika za razmjenu iskustava, a posebice zbog činjenice kako su nam proizvodi i tržište posve komplementarni, izuzev okolnosti kako smo mi u Europskoj uniji. No, s obzirom na to da je Srbija kandidat za ulazak u EU u budućnosti bi sve to trebalo biti mnogo jednostavnije.«

U ime drvnog klastera Vukovarsko-srijemske županije nekoliko riječi nam je rekao voditelj projekta u agenciji za razvoj

Vukovarsko-srijemske županije i menadžer drvnog klastera **Ivan Ambraš**:

»Na ovogodišnjem subotičkom sajmu predstavljamo naše aktivnosti, finalne proizvode naše najveće tvrtke *Spačva*. Bez obzira na neke administrativne barijere, činjenica je da smo mi ista regija i što je nama u drvnom klasteru posebno zanimljivo jest okolnost koja nas povezuje s činjenicom kako smo povezani *Spačvanskim bazenom* u kojem i na jednoj i na drugoj strani granice raste najkvalitetniji slavonski, tj. spačvanski hrast.«

U SUSRET X. SAJMU

Što se tiče ovogodišnjeg IX. *SuSajma* konstatacija je kako je u potpunosti uspio u svojoj namjeri povezivanja gospodarstvenika iz nekoliko zemalja i regije kojoj Subotica kao grad domaćin geografski pripada. Tijekom tri sajamska dana obavljani su brojni poslovi razgovori, razmijenjeni poslovi kontakti i konačno, sklopljeni komercijalni aranžmani. Sve je to najbolji pokazatelj opravdanosti održavanja ove lijepe gospodarske manifestacije, a organizatori već sigurno razmišljaju kako da sljedeći, jubilarni X. *SuSajam* učine još boljim.

Dražen Prčić

DANI TRŽNICA SRBIJE

Tijekom trajanja IX. *SuSajma* u neposrednoj blizini gradske dvorane sportova, na posljednjoj četvrtini Radijalnog puta upriličena je još jedna gospodarska manifestacija: *IV. Dani tržnica Srbije*.

Na brojnim stiliziranim drvenim tegzama svoju ponudu izložili su brojni proizvođači prehrambenih proizvoda iz cijele Srbije.

NVO Centar građanskih vrijednosti traži pojašnjenje

Nevladina organizacija Centar građanskih vrijednosti iz Subotice zatražila je od gradonačelnika **Jenő Maglaija** da pojasni javnosti po kojim kriterijima je imenovao komisiju za ocjenu medijskih projekata u tom gradu.

Ta nevladina organizacija je zatražila od Maglaija da pojasni po kojem kriteriju je za člana komisije izabrao novinara **Milutina Mitrića**, za kojeg je navela da je tijekom devedesetih godina 20. stoljeća sudjelovao u »ratnohuškačkoj propagandi«.

Centar građanskih vrijednosti upitao je Maglaija i zašto su dva od tri člana komisije iz Subotice, kada je praksa da se imenuju članovi koji nisu iz grada u kojem zasjeda komisija, kako bi se izbjegli sukobi interesa i pritisci na komisiju.

»Novinar Milutin Mitrić je tijekom devedesetih godina preko listova *Večernje novosti* i subotički *Dani* sudjelovao u ratnohuškačkoj propagandi **Slobodana Miloševića** i aktivno doprinio širenju antihrvatskog i antimadžarskog raspoloženja među građanima Subotice«, navela je ta NVO.

Centar građanskih vrijednosti izrazio je sumnju da članovi komisije nisu izabrani na transparentan način i upitao gradonačelnika zašto su odbijeni prijedlozi NUNS-a, NDNV-a, ANEM-a i *Lokal presa*, kao i koji su kriteriji na osnovu kojih su birani članovi komisije.

»Smatramo da ovakav sastav Komisije neće imati kredibilitet da objektivno raspoređuje novac građana Subotice«, piše u priopćenju.

Osim Mitrića, u komisiju su imenovani i **Dragana Bjelica** iz Udruženja novinara Srbije i novinar *Radio Subotice* **István Bencsik**, na prijedlog Udruženja mađarskih novinara.

OGLAS

1. Javno poduzeće *Privredno-tehnološki parkovi Subotica* obavještava zainteresiranu javnost da je Gradonačelnik Grada Subotice dana 8.6.2015. godine donio ODLUKU o raspisivanju javnog oglasa za otuđenje neizgrađenog građevinskog zemljišta u javnoj svojini Grada Subotice, putem javnog nadmetanja (dražbe).
2. Oglas se raspisuje za otuđenje neizgrađenog građevinskog zemljišta u javnoj svojini Grada Subotice, radi izgradnje objekata industrijske djelatnosti.
3. Predmet oglašavanja je parcela: broj 33928/31 površine 40.542 m², K.O. Donji grad, na lokaciji Privredne zone *Mali Bajmak* u Subotici.
4. Parcela se nalazi na centralnom dijelu Privredne zone *Mali Bajmak* u Subotici, s desne strane državnog puta I B reda br. 12 (nekadašnji magistralni put M-17.1 Subotica-Sombor), iz pravca Sombora prema Subotici.
5. Oglas je otvoren od 12.6.2015. godine zaključno s 13.7.2015. godine.
6. Javno nadmetanje (dražba) održat će se u četvrtak, 16.7.2015. godine s početkom u 10 sati u Plavoj dvorani Gradske kuće, Subotica, Trg Slobode broj 1.
7. Kompletan tekst oglasa objavljen je na oglasnoj ploči JP *Privredno-tehnološki parkovi Subotica*, Park Rajhla Ferenc br. 1/II, na oglasnoj ploči Grada Subotice, Subotica, Trg Slobode broj 1 na I. katu, na web adresi www.ptp.rs i www.subotica.rs u periodu od 12.6.2015. godine do 13.7.2015. godine i u Službenom listu Grada Subotice.
8. Sve informacije u vezi s oglasom mogu se dobiti u JP *Privredno-tehnološki parkovi Subotica*, Park Rajhla Ferenc br. 1/II, svakim radnim danom od 10 do 12 sati – osim subote, a u kojem periodu se može preuzeti i kompletan tekst Oglasa.

SEMINAR NA ETNO SALAŠU BALAŽEVIĆ

Budućnost volonterizma

Sudionici ovog seminara koji je trajao od 3. do 7. lipnja su iz država gdje volonterske organizacije imaju jaka uporišta: Belgija, Njemačka, Švicarska, Austrija, Mađarska, Hrvatska, Grčka, Španjolska i Srbija

Međunarodna SCI mreža (Service Civil International) je krovna institucija onih organizacija koje promiču volonterizam i pacifizam, nadilaženje destruktivnih efekata nacionalizma u Europi tijekom prošlog stoljeća i kroz organiziranje radnih kampova, povezuje ljude različitih identiteta i pripadnosti. Sastanak koordinatora ogranka SCI mreže se održava jednom u dvije

njenih građana u obnovi razrušenih područja nakon rata. U tom kontekstu je izražen i značaj antimilitarizma kao alternative konfliktom diskursu među europskim državama. Spoznajući značaj ovih nastojanja, SCI mreža je odmakla od svojih početaka koji su se svodili isključivo na radne kampove u pravcu edukacije građana Europe o potrebi dekonstruiranja nametnutih identiteta kolektiva koji pripadnost zajed-

na ovom području. Sudionici su bili podijeljeni u nekoliko skupina i svaka je imala po nekoliko pitanja na koja su morali potražiti odgovore u razgovoru s Tavankučanima. Ovaj zadatak je imao za cilj međusobno povezivanje sudionika seminara, upoznavanje s poviješću ali i svakodnevicom hrvatske zajednice koja je dio jednog šireg multietničkog konteksta Vojvodine. Upravo je ovaj primjer opstanka hrvatske zajednice u Vojvodini, poslužio kao dokaz mladima iz nekoliko europskih država da je međuetnička koegzistencija moguća, uz

recitiraju stihove pjesama *Mi smo Bunjevci* i *Tavankutu selo moje malo* osigurali relaksirani početak radnog dijela seminara.

Radni dio tematizirao je probleme animiranja većeg broja volontera na kampovima širom Europe. Govorilo se i o projektima koji bi zainteresirali buduće volontere svojom atraktivnošću, a u okviru toga je bila i nezao bilazna tema prikupljanja financija za aktivnosti volonterskih kampova. Da se rasprava ne bi svela samo na iznošenje poteškoća, jedan dan je određen za prezentiranje kreativnih rješenja u organiziranju kampova i nači-

godine i proteklog tjedna je održan u Tavankutu na Etnosalašu *Balažević*. Sudionici ovog seminara koji je trajao od 3. do 7. lipnja su iz država gdje volonterske organizacije imaju jaka uporišta: Belgija, Njemačka, Švicarska, Austrija, Mađarska, Hrvatska, Grčka, Španjolska i Srbija.

TEMELJ I TRADICIJA SCI MREŽE

SCI je nastao u okvirima poslijeratne Europe početkom XX. stoljeća kao pokušaj da se potakne aktivno sudjelovanje

nici često svode na neprijateljsko raspoloženje prema »drugome«. Ovaj proces ima svoj konstruktivni dio koji se očituje kroz razumijevanje interkulturalizma i mirne koegzistencije ljudi različitih profila. Upravo su ove vrijednosti temelj i tradicija SCI mreže i njihova aktualnost ne jenjava ni danas.

SPECIFIČNOSTI HRVATSKE ZAJEDNICE

Prvi dan seminara je počeo upoznavanjem Tavankuta i specifičnostima hrvatske zajednice

brojne ali savladive poteškoće. Mnogi su bili iznenađeni činjenicom da je volonterizam davno prepoznat u hrvatskoj zajednici, imajući u vidu da je upravo udruga *Matija Gubec* osnovana 1946. godine i od tada kontinuirano skrbi o očuvanju identitetskih specifičnosti Hrvata Bunjevaca ali i potiče aktivizam mladih i pruža mogućnosti upoznavanja na kreativan način kroz sudjelovanje u raznim sekcijama Društva. Proces upoznavanja zajednice je uspješniji ako ima i dozu smijeha pa su tako pokušaji sudionika da

nima funkcioniranja ogranka SCI mreže u različitim državama Europe.

Uspješnost ovog seminara se sigurno može mjeriti i zainteresiranošću sudionika koji su slobodno vrijeme i neformalne razgovore koristili za nastavak rasprave o temama koje su se obrađivale tijekom radnog dijela. Efekte ćemo uvidjeti naknadno i nadamo se da će oni imati snažnog utjecaja u promoviranju volonterizma i aktivnog sudjelovanja mladih u zajednicama.

D. Bilinić

SUSRET ALASA I BEČARA U MONOŠTORU

Di je fiš, tu su i Šokci

Monoštorci su stoljećima vezani za vodu, a gdje je voda tu su i alasi, a gdje su alasi tu su i bečari i bečarci. Sve to u manifestaciji *Sastali se alasi i bečari* spojio je KUD Hrvata *Bodrog*, organizirajući natjecanje u kuhanju alaskog paprikaša (fiša) isključivo od dunavske ribe. A natjecatelja dvadesetak, željnih pokazati svoje umijeće u kuhanju jednog od tradicijskih monoštorskih jela. Kako alaski paprikaš nije samo monoštorska tradicija sudionika ovog natjecanja bilo je od Santova i Bilja do Vajske, kako bi pokazali da je baš njihov paprikaš onaj najbolji. No, po odluci natjecateljskog žirija s Monoštorcima se ne mogu nositi tako lako, pa su sve tri nagrade ostale u Monošturu.

»Ako kogod ima pravo podičiti se ribljim paprikašem, to je sigurno Monoštor. Alasi su bili ribari, a kad završe posao bili su bečari, što je sve

iz uzgajališta. Nema u tom paprikašu nikakvih dodataka osim paprike, luka, soli i rajčice. Riba iz Dunava se lakše kuha, jer se ne raskuha tako lako kao riba iz uzgajališta, pa je i juha kvalitetnija. I ono već poznato, ako ima više vrsta ribe fiš će biti bolji«, kaže Brdar.

Ilija Stipanov iz Hrvatske samouprave u Santovu također se okušao u spravljanju alaskog paprikaša. Kaže, nema tu razlike, isti, najbolji paprikaš se kuha od Santova do Apatina.

»To što smo skupile ekipu i prijavile se na natjecanje bilo je čisto iz fazona, da pokažemo da i mi žene znamo kuhati. Tko zna, kao jedina ženska ekipa možda i dobijemo neku nagradu, a možda nam se i posreći da budemo najbolje«, rekla nam je u vrijeme kuhanja **Biljana Đipanov**.

Posrećilo im se, jer je natjecateljski žiri njihov paprikaš ocijenio kao najbolji. I druge dvije nagrade ostale

Pobjednice

opet povezano s Dunavom i ribom i eto razloga i povoda da napravimo nešto originalno. Danas je u kotličima samo riba iz Dunava, a ne iz uzgajališta, tako da će ovi paprikaši biti malo drugačijeg okusa. Natjecateljski žiri imat će neobičnu ulogu, jer, koliko znam, još nije bilo natjecanja gdje se kuhala samo riba iz Dunava«, kaže predsjednik udruge *Bodrog* **Željko Šeremešić**, najavljujući želju organizatora da ovaj susret alasa i bečara postane tradicija.

Da je ideja Monoštoraca originalna potvrđuje i **Željko Brdar** iz Bilja, rođeni Monoštorac. »Organiziraju se i u Baranji razne fišijade, ali još nije bilo takve na kojoj se kuhao fiš bez ribe

su u Monošturu, a osvojili su ih **Mata Jager Zuca** i **Aca Petrović**, vlasnik čarde *Dondo*. A to što su na ovom natjecanju Monoštorci bili nepriko-snoveni i ne čudi, jer ovo selo na svim natjecanjima ima najbolje majstore ribljeg paprikaša, pa tako i prvaka Europe.

A kakav bi to bio paprikaš da nema pjesme i bečaraca. Oni najhrabriji osmijeli su se zapjevati, a nizaio se *bečarac do bečarca*. I opet se Monoštorke nisu dale. Prve su zapjevale *Šokice smo i znamo kuhati*, a najlipše znamo zapivati, i tako bečarac za bečarcem do kasno u noć.

Z. Vasiljević

TJEDAN U BAČKOJ

Bački mozaik

Poklopilo se da u jednom danu Sombor posjete tri veleposlanika – Njemačke, Finske i Hrvatske. S jednom iznimkom veleposlanike Njemačke i Finske primio je u službeni posjet gradonačelnik, poslije čega su održane konferencije za tisak. Posjet veleposlanika Hrvatske **Gordana Markotića**, koji je nazočio javnom snimanju emisije *Lijepom našom* iza koje je stao i Grad Sombor, prošao je bez službenog protokola. Nekako mislim, a možda sam i u krivu, da je obzirom da je potporu snimanju emisije u Somboru dao i grad Sombor trebalo upriличiti i službeni susret s veleposlanikom.

Dogodio se u tjednu iza nas i jedan radnički prosvjed ispred Županije. Slika koja već poduže nije viđena, a koja ne sluti na dobro. Posljednji radnički prosvjed ispred Županije bio je prosvjed radnika Tvornice akumulatora. Danas je ta tvornica u stečaju, oko 600 radnika na burzi rada bez 19 isplaćenih plaća. Sada su na ulicu izašli radnici Tvornice obuće *Boreli*, jer njihovom poduzeću obzirom da se nije našlo na spisku onih zaštićenih od povjeritelja, preti stečaj. Kažu posla ima, ima i zainteresiranih kupaca za njih, pa traže da se objavi oglas o prodaji i tako spasi tvornica s oko 500 uposlenika. Okupljenim radnicima obratio se somborski gradonačelnik i obećao pomoć grada. No, nešto mislim ta pomoć trebala je iz grada doći onda kada se u Ministarstvu privrede pravio spisak strateških (povlaštenih) poduzeća koja će biti zaštićena od prinudne naplate povjeritelja. Tada je možda i moglo nešto da se uradi, ovako vidjet ćemo. No, pomak je i to što se gradonačelnik obratio okupljenim radnicima i što im je spreman pomoći u pokušaju da se kod Ministarstva privrede izbore za svoje zahtjeve. Sjećam se nekih ranijih gradonačelnika koji se radnicima na prosvjedima pred svojim vratima nisu ni obratili.

Kockica ovog bačkog mozaika je i predstojeći kazališni maraton. Kako biti zanimljiv i originalan u osmišljavanju 23. po redu maratona? Pred tim izazovom našli su se u somborskom kazalištu, ali ako je suditi po onom što su spremili i po kampanji koju vode uspjeli su u tome. Umjesto tri maratonska dana i noći, čak sedam dana i noći u kojima ljubitelji Talijane umjetnosti neće oka sklopiti. Jer, kako odoljeti svemu onom što nas čeka tih dana u kazalištu i oko njega. Predstave iz Beograda, Pule, Kopra, Nove Gorice, Novog Sada, Kikinde, Šapca, Zagreba... E, tako nešto mogu samo u somborskom kazalištu. I hvala im na tome.

Z. Vasiljević

MANIFESTACIJA DIVAN JE KIĆENI SRIJEM U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Primjer drugim udrugama

Ovdje sam osjetio najveći polet, najveću ekspanziju i razvoj, a s druge strane jasan hrvatski predznak u svemu tome, rekao je Slaven Bačić

U kazalištu Dobrica Milutinović u Srijemskoj Mitrovici, u subotu 6. lipnja, održana je tradicionalna manifestacija *Divan je kićeni Srijem* u organizaciji Hrvatskog kulturnog centra *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice. Ova udruga gaji i čuva kulturu hrvatskog naroda, a na ovoj manifestaciji svake godine predstavljaju program rada svih svojih sekcija, uz predstavljanje gostujućeg društva iz Republike Hrvatske. Ove godine gosti HKC-a *Srijem – Hrvatski dom*, bilo je KUD *Graničar* iz Lužana. *Divan je kićeni Srijem* predstavlja prije svega godišnji koncert, na kojoj ova hrvatska udruga želi pokazati što su naučili, kako u folklornoj i tamburaškoj, tako i u umjetničkoj sekciji: »Želimo se na neki način vezati i s drugim

kulturno-umjetničkim društvima kako bismo gajili prijateljske odnose s drugim ljudima koji se bave hrvatskom kulturom. Prošle godine smo manifestaciju otkazali zbog elementarnih nepogoda i poplava. Zato smo ove godine ponovili sve što smo prethodne godine organizirali i nadam se da smo uspjeli gostima i publici predstaviti ljepotu raznolikosti hrvatske kulture«, istaknuo je predsjednik HKC *Srijem-Hrvatski dom* iz Srijemske Krunoslav Đaković.

SVIJETAO PRIMJER DRUGIMA

Na početku programa prisutne je pozdravio predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**, te iskazao zadovoljstvo zbog uspješnog rada

HKC-a *Srijem-Hrvatski dom* koji predstavlja svijetao primjer društva koji pokazuje da se može slobodnije iskazivati vlastiti identitet, raditi na očuvanju vlastite kulture, što doprinosi da Hrvati budu integralni dio ovoga društva, da nisu izdvojeni: »Udruga iz Srijemske Mitrovice postalo je najjače društvo od svih srijemskih društava. Ovdje sam osjetio najveći polet, najveću ekspanziju i razvoj, a s druge strane jasan hrvatski predznak u svemu tome«, rekao je Slaven Bačić, dodajući da mu je drago da kulturni život Hrvata u Srijemskoj Mitrovici iz godine u godinu jača i čestitajući domaćinima na skrbi za očuvanje tradicije i kulture hrvatskoga naroda.

U bogatom sadržajnom programu te večeri domaćine su predstavili folklorna skupina

plesovima: *Igre pod Velebitskim kanalom*, *Igrama iz Srijema* i *Banatskim nadigravanjem*. Svojim skladbama predstavio se i tamburaški orkestar HKC-a *Srijem-Hrvatski dom*. Prema riječima domaćina, s nestrpljenjem su čekali predstaviti što su sve naučili:

»Drago mi je što smo se poslije dvije godine ponovno okupili i što su s nama večeras gosti iz Lužana. Jedva sam čekao koncert, ali i građani koji su me često pitali kada će biti koncert. Drago mi je što smo imali priliku predstaviti večeras ono što znamo i u čemu smo najbolji«, rekao je voditelj folklorne skupine **Bojan Kadar**.

A kako je bilo organizirati ovakvu jednu manifestaciju, rekao nam je i sam predsjednik HKC-a *Srijem-Hrvatski dom*:

»Nije jednostavno organizirati ovakvu manifestaciju, jer uvijek se nešto ispriječi. Tu su na prvom mjestu problem uvijek financije. Hvala gradu i mitrovačkom kazalištu što su nam izašli u susret. Uvijek ima nekih dodatnih troškova, ali i nekih dodatnih manifestacija koje se poklapaju s našom«, kazao je Krunoslav Đaković.

SURADNJA SA SUSJEDIMA

Te večeri gosti su, osim programa domaćina, imali priliku uživati i u bogatom programu svojim prijateljima, susjeda iz Republike Hrvatske KUD-a *Graničar* Lužana. Kako navode, do suradnje je došlo sasvim slučajno preko njihovog člana koji je prijatelj s predsjednikom hrvatske udruge iz Srijemske Mitrovice:

»Malo znam o životu Hrvata ovdje u Srijemu. Iznenadeni smo koliko se prati rad hrvatske udruge ovdje

i impresionirani izgledom prelijepe crkve u gradu. Jako smo lijepo primljeni i nadamo se da ćemo ubuduće još bolje i više surađivati«, rekla je tajnica KUD-a *Graničar* iz Lužana **Danijela Vinković**. Gosti su se predstavili *Pjesmama i plesovima Brodskog posavlja*, kao i *Zagorskim plesovima*:

»Naše društvo djeluje od 1925. godine. Tada je društvo nastalo pod nazivom *Hrvatski sokol*. Poslije je promijenilo ime i tako je ostalo do danas. Ove godine obilježavamo 90 godina postojanja, a društvo djeluje u tri sekcije: velika folklorna skupina, tamburaška i mala dječja skupina. Mi smo otvoreni za sve vrste suradnje i bilo bi nam drago da gostujemo i u bilo kojem drugom dijelu Srijema i Vojvodine, kako bismo pokazali što umijemo«, rekao je zamjenik predsjednika KUD-a *Graničar* iz Lužana **Đuro Vinković**.

Suzana Darabašić

POZIV UDRUGAMA NA NATJEČAJ

Prilikom posjeta manifestaciji u Srijemskoj Mitrovici dr. sc. Slaven Bačić pozvao je hrvatske udruge da apliciraju na natječaje: »Od 2011. godine Hrvatsko nacionalno vijeće dio svoga proračuna izdvaja izravno za pomoć hrvatskim kulturnim udrugama. To je dio našeg izbornog programa od izbora 2011. i sada na prethodnim izborima 2014. godine. To je oko 10 posto našeg proračuna u iznosu od 2 milijuna dinara. Ove godine će ta 2 milijuna biti raspoređena na malo drugačiji način, jer dio novca koji dobivamo iz Pokrajine se mora utrošiti onako kako je Pokrajina navela, prema ugovoru za razvojne aktivnosti. To je oko 600.000 dinara tako da ćemo mi ove godine izuzetno, raspisati natječaj HNV-a u iznosu od 1.400.000 dinara, a preko Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata tih 600.000 dinara, koji će također na transparentan način biti raspoređeni, ovoga puta za razvojne aktivnosti. Natječaj je otvoren do 12. lipnja, pa pozivam sve udruge da konkuriraju«, rekao je dr. sc. Slaven Bačić.

TJEDAN U SRIJEMU

Neminovna privatizacija

Kao i ostale državne medijske kuće u Srbiji, prema Zakonu o privatizaciji do 1. srpnja bit će privatizirano i javno poduzeće *Radio Šid* iz Šida. Odluka o privatizaciji informativne kuće je nakon višesatne rasprave na posljednjoj sjednici lokalnog parlamenta usvojena. Također, usvojen je i akt o procjeni fer vrijednosti imovine, obveza i kapitala *Radio Šida* koja je sa stanjem 31. prosinca posljednje poslovne godine procijenjena na tržišnu vrijednost od 1.900.000 dinara, pri čemu procijenjena vrijednost ne obuhvaća nepokretnosti u javnoj svojini općine Šid koji koristi subjekt privatizacije kao poslovni prostor. Naravno da je ova mala procijenjena fer vrijednost licencirane agencije izazvala polemiku kod većine vijećnika posebice oporbe, ali zaključak na kraju polemike od strane direktora ove medijske kuće **Nikole Vidića** je bio da se tu više ništa ne može učiniti i da su oni poduzeli sve kako do privatizacije ne bi došlo. Kako je rekao, ukoliko se odluka ne usvoji, ovaj medijski servis će biti likvidiran On je za govornicom izjavio kako knjigovodstvena vrijednost *Radio Šida* iznosi 750.000 dinara a pri tom nije uzeta u obzir vrijednost kablovske mreže koja postoji u toj medijskoj kući:

»Zakon je jasan i precizan i vjerujte ne postoje vrata koje nisam otvorio u Beogradu, Novom Sadu, raznih institucija, kako bih spriječio ove besmislene privatizacije medijskih javnih poduzeća. Nisam ništa uspio promijeniti, jer Zakon je takav i mi ga se moramo pridržavati«, rekao je Vidić.

U ovoj medijskoj kući uposleno je 23 radnika. Osim informativnog, emitiraju se i programi na jezicima nacionalnih manjina na slovačkom i rusinskom jeziku. Iako set medijskih zakona obvezuje novog vlasnika da nastavi emitiranje iste programske šeme i u narednih pet godina, upitno je hoće li taj program ostati isti kao i to hoće li slušatelji i ubuduće imati mogućnost slušati svoje omiljene emisije. To je za sada upitno isto kao i sudbina 23 zaposlena lica u *Radio Šidu*, koji još uvijek ne znaju hoće li ostati u radnom odnosu. Jedina utjeha je, ukoliko se to tako može nazvati, prema riječima glavne i odgovorne urednice *Radio Šida* Olivera Ubavić koja je također pozvala vijećnike da usvoje odluku o modelu privatizacije, je da nakon usvajanja odluke ipak postoji šansa da netko ostane raditi. Kako je rekla, ostat će kadar koji je kvalitetan i koji bude bio potreban nekom novom vlasniku. Je li to utjeha ili ne, najbolje znaju radnici koji će do 1. srpnja živjeti u neizvjesnosti.

S. Darabašić

SERIJAL LIJEPOM NAŠOM SNIMAN U SOMBORU

Razigrana duša hrvatska

Tijekom trosatnog programa na sceni se predstavilo skoro dvije stotine sudionika

Ekipa Hrvatske radio-televizije, koja priprema i realizira emisije iz serijala *Lijepom našom* snimala je u Somboru emisiju *Mostovi kultura*. Tijekom trosatnog snimanja predstavile su se udruge iz Podunavlja, ali i poznati glazbenici iz Subotice, Sombora i Hrvatske. Emisije će biti emitirane 13. i 20. lipnja od 18 sati na prvom programu HRT-a. Tako će se poslije četiri godine, jer je 2010., emisija snimana u Subotici, u ovoj kulturnoj emisiji koja njeguje tradicijsku kulturu ponovno predstaviti Hrvati iz Vojvodine. Inicijator snimanja emisije u Somboru bio je HKUD **Vladimir Nazor**, a potporu je dao i Grad Sombor.

DA SE ČUJE I VIDI

»Na ovaj način htjeli smo gledateljstvo u Hrvatskoj upo-

znati s Hrvatima u Podunavlju i njihovim aktivnostima koje su u hrvatskim medijima zapostavljene. Zato nam je bitno da pokažemo da ovdje ima 17.000 Hrvata, koji žive pokraj dugih u multietničkoj i multikulturnoj sredini. S obzirom na dobru volju naših udruga, Grada Sombora i Hrvatske radio-televizije uspjeli ćemo u tome«, kazao je predsjednik HKUD-a **Vladimir Nazor Mata Matarić**. Snimanju emisije prisustvovao je i veleposlanik Republike Hrvatske u Srbiji **Gordan Markotić**.

»Ova emisija je gledana i hrvatska manjina imat će dobru prigodu da pokaže čime se bavi i kako doprinosi očuvanju kulturne i tradicijske baštine svoga naroda. Veleposlanstvo uvijek podupire takve akcije. Glavna zadaća manjine i jest da očuva svoju tradiciju, što je bitno za opstojnost jedne manjine«, kazao

je veleposlanik Markotić.

»Drago mi je što je Uvodić ponovno sa svojom ekipom došao ovdje preko Dunava, kako on kaže, sada među Šokce. Mislim da je svim sudionicima drago što mogu biti sudionici tog događaja, jer, gledano s ove strane Dunava, osnovni smisao je povezivanje Hrvata s Hrvatima u Domovini i upoznavanje Hrvata u Hrvatskoj s našom kulturom. Prema mom iskustvu u Baranji i Slavoniji se zna da ovdje ima Hrvata, ali kada odete dalje iza Zagreba takva saznanja, napose u Dalmaciji, su veoma skromna. Ovakve emisije su doprinos upoznavanju Hrvata iz cijele Hrvatske s time da Hrvata ima i u Vojvodini koji imaju svoju kulturu, koja je dio sveukupne hrvatske kulture«, kaže predsjednik HNV-a **Slaven Bačić**.

Snimanju emisije u Somboru prisustvovali su i

konzul Republike Hrvatske u Subotici **Neven Marčić**, pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju i lokalnu samoupravu **Branislav Bugarski**, ravnatelj Hrvatske matice iseljenika **Marin Knezović**, dopredsjednik Ustavnog suda Republike Hrvatske **Marko Babić**, članici Požege i Belog Manastira **Vedran Neferović** i **Ivan Doboš**, predsjednik Skupštine Grada Sombora **Borislav Staničkov** i drugi dužnosnici. Pozdravljajući sudionike i goste Staničkov, se prisjetio riječi jednog kršćanina izrečenih još prije dva stoljeća – test hrabrosti je kada ste u manjini, a test tolerancije kada ste u većini.

»Građani našeg Sombora sve te testove su uspješno polagali do sada njegujući različitost i poštivajući sve one s kojima živimo«, kazao je Staničkov.

12. lipnja 2015.

IGRAČI, PJEVAČI, TAMBURAŠI

Ekipa Hrvatske radio-televizije s tehnikom i 55 snimatelja, realizatora i drugih ljudi angažiranih na snimanju, u Somboru je boravila četiri dana.

»Prije četiri godine u Subotici Somborci su me pozvali i u svoj grad, što sam i prihvatio. Sada su se stvorili uvjeti da to obećanje i održimo. Došli smo u jedan lijepi grad, gdje imamo gotovo idealne uvjete. Mislim da ćemo snimiti jednu lijepu emisiju kakvu Sombor zaslužuje. Reprezentativan je izbor sudionika i mislim da će svaki naći nešto za sebe«, kazao nam je neposredno pred početak snimanja emisije autor i voditelj emisije *Lijepom našom* **Branko Uvodić**.

Snimalo se u sportskoj dvorani *Mostonga*. Pod budnim okom redatelja, producenta i realizatora redale su se folklorne grupe, tamburaški sastavi. Sve je teklo bez problema usprkos nenasnoj vrućini. Izdržali su izvođači, ali i posjetitelji, a većina njih trosatno snimanje ispratila je pjesmom i pljeskom. Čast da otvore program imali su domaćini: folklorna skupina HKUD-a *Vladimir Nazor* s plethom bunjevačkih igara. Redali su se zatim sudionici, a na pozornici su se izmjenjivale šokačka i mađarska nošnja, nošnje Srba iz Banata, tamburaški sastavi, pjevači.

»Znači nam mnogo što smo pozvani i što smo dio ovog programa. Nošnje koje smo prikazali stare su više od stoljeća i to čuvamo i dalje za nova pokoljenja«, kaže predsjednik HKPU *Zora* iz Vajske **Ivan Šimunović**.

Predstavila se i HKPZ *Šokadija* iz Sonta, ŽPS *Kraljice Bodroga* iz Monoštora, KUD *Petőfi Sándor* iz Kupusine, KUD *Ravangrad* i *Musica viva* Sombor, tamburaški sastavi iz Sombora, Subotice i Hrvatske, te poznati pjevači **Đani Stipaničev**, **Šima Jovanovac**, **Stjepan Jeršek Štef**, **Bane Krstić** i **Dušan Svilar**.

Djelić onog što su očuvali Hrvati iz Sombora i Podunavlja ostatak će zabilježiti i kamerama Hrvatske-radio televizije.

Zlata Vasiljević

HKUD *Vladimir Nazor*

Gordan Markotić i
Branislav Bugarški

Kraljice *Bodroga*

Bane Krstić

TS *Fijaker*, Osijek

Nošnja

KUD *Petőfi Sándor*, Kupusina

Šokadija Sonta

Izložba Gordane Špoljar Andrašić u Somboru

SOMBOR – Do 29. lipnja u Galeriji Kulturnog centra *Laza Kostić* u Somboru može se pogledati izložba slika **Gordane Špoljar Andrašić** iz Koprivnice. Izložba *Memorabilijar* sadrži seriju *bijelih slika*, koje autorica izlaže posljednjih godina. Postav čini 30 radova rađenih u kombiniranoj tehnici na papiru. Izložba u Somboru bit će otvorena.

Z. V.

Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića u Plavni

PLAVNA – VII. dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića bit će održani u Plavni u subotu i nedjelju, 13. i 14. lipnja, u organizaciji HKUPD-a *Matoš* i uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Manifestacija počinje u subotu u 9.30 sati otvorenjem likovne kolonije u dvorištu Vatrogasnog doma u Plavni u kojoj sudjeluju slikari HLU *Cro Art* iz Subotice. Nakon sv. mise u 18 sati održat će se promocija izdanja NIU *Hrvatska riječ* u *Matoševoj* knjižnici s početkom u 19 sati.

Drugi dan manifestacije počinje sv. misom od 9.30 sati u crkvi sv. Jakova u Plavni. Program se nastavlja u dvorani Vatrogasnog doma predstavljanjem knjige *Izgubljeno srce* **Katarine Čeliković** s početkom u 16 sati, a potom slijedi razgledanje izložbe radova nastalih na likovnoj koloniji.

Svečana akademija *U čast velikana* – A. G. Matoša, Josipa Andrića i Ivana Antunovića počinje u 17 sati. U programu sudjeluju: vlč. **Josip Štefković**, prof. **Nevena Mlinko**, **Zvonimir Pelajić**, UG *Urbani Šokci* Sombor, UG *Tragovi Šokaca* Bač, HGU *Festival bunjevački pisama* Subotica, HKPD *Matija Gubec* Tavankut, HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* Bereg i domaćini HKUPD *Matoš* Plavna.

Z. P.

Likovna kolonija Panon-Subotica 2015. u Subotici

SUBOTICA – Četvrti saziv Likovne kolonije *Panon-Subotica 2015.*, u organizaciji HLU *Cro Art*, bit će održan u subotu i nedjelju 13. i 14. lipnja u dvorištu Doma DSHV-a u Subotici. Osim članova *Cro Art*-a, na koloniji će sudjelovati slikari iz Gyule (Mađarska) i Belišća (Hrvatska). Zatvaranje kolonije predviđeno je u nedjelju od 14 sati. Logistička potpora likovnoj manifestaciji je Mladež DSHV-a.

Treća repriza Ča Grgine huncutarije

SUBOTICA – Komedija *Ča Grgina huncutarija* autora **Marjana Kiša**, nastala po motivima teksta **Đure Franciskovića**, bit će igrana u nedjelju 14. lipnja, u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici. Predstava se reprizira zbog velikog interesa publike, najavljuju organizatori. Početak je u 19.30 sati, a cijena ulaznice, koja se može kupiti prije početka predstave, je 300 dinara.

Kazališta iz Hrvatske na somborskom maratonu

SOMBOR – Na 23. Somborskom kazališnom maratonu koji će biti održan od 14. do 20. lipnja sudjelovat će i kazališta iz Hrvatske. U ponedjeljak 15. lipnja, u 20 sati, bit će prikazana predstava *Thelma i Louise* **Dalibora Matanića** u produkciji Istarskog narodnog kazališta iz Pule. U četvrtak, 18. lipnja, gostuje zagrebački *Teatar Rugantino* s predstavom *Tishcasting* **Mirana Kurspahića**. Početak je u 23.30 sata.

Inače, Narodno kazalište Kikinda prikazat će u srijedu, 17. lipnja, u 22 sata, komad *Kauboji* rađen po tekstu hrvatskog glumca **Saše Anočića**, a u režiji **Kokana Mladenovića**.

Tijekom sedam dana maratona bit će prikazano dvadesetak predstava.

Z. V.

Mikini dani u Beregu

BEREG – HKPD *Silvije Strahimir Kranjčević* iz Berega organizira tradicionalnu, 18. po redu, smotru tamburaša *Mikini dani*. Manifestacija će biti održana u iduću nedjelju, 21. lipnja, na ljetnoj pozornici kod Mike, s početkom u 18 sati. Nastupaju starija i mlađa grupa folkloraca *Kranjčevića* i tamburaški sastavi iz Republike Hrvatske i Vojvodine. U slučaju lošeg vremena, smotra će biti održana u Domu kulture u Beregu.

Prije nastupa folkloraca bit će održano natjecanje u kuhanju ribljeg paprikaša. Prijave na broj telefona 025 809-226.

Novi svezak Klasja naših ravni

SUBOTICA – Izišao je novi svezak časopisa za književnost, umjetnost i znanost *Klasje naših ravni* (broj 1.-4. za 2015. godinu). U novom broju tekstove objavljuju: **Igor Žic** (*Partisan Review*, *sudar ideologija i hrvatska književnost*, *Književni časopisi u Rijeci*), **Ante Sekulić** (*O Ivanu Antunoviću i njegovom prinosu hrvatskom književnom jeziku*), **Đuro Vidmarović** (*Hrvati (Iliri) jedna misao, jedno srce...*), **Emil Libman** i **Tatjana Segedinčev** (*Osnutak i prve godine rada Medicinske škole u Subotici (1947.-1954.)*) i **Stevan Mačković** (*Upisi u matičnu knjigu umrlih (1914.-1919.) subotičkog matičnog ureda poginulih vojnika bunjevačkih Hrvata (Od Katancsics Andrása, do N)*).

Klasje donosi i novi nastavak teksta *Krleža na vojvođanskoj kazališnoj sceni* **Antonije Čota Rekettye** te *Imenski registar suradnika i radovala časopisa Klasje naših ravni, 2002. – 2014.* kojega je sačinio **Milovan Miković**. Možete pročitati i književne uratke **Matije Molcera**, **Silvije Benković Peratove**, **Eve Hursa** i **Milovana Mikovića**.

Marijana Kovač piše o pjesničkom djelu **Antona Slavića**, **Đuro Vidmarović** o književnom stvralaštvu **Malkice Dugeč**, a objavljeni su i prikazi knjiga iz pera **Eve Hursa**, **Martine Dumbvić**, **Đure Vidmarovića** i **Nevenke Nekić**.

Klasje naših ravni izlazi u nakladi subotičkog ogranska Matice hrvatske, a novi svezak časopisa dostupan je i na internetskoj stranici: www.mh-subotica-klasje.com

MEĐUNARODNI ZNANSTVENI SKUP O BOGOMILU KARLAVARISU

Hommage umjetniku i pedagogu

Nedavno je u Kastvu u Republici Hrvatskoj održan dvodnevni međunarodni znanstveni skup *Bogomil Karlavaris znanstvenik, slikar, pedagog*. O djelu ovog vođanskog slikara i likovnog pedagoga, podrijetlom iz ugledne kastavske obitelji, govorili su ugledni stručnjaci iz Hrvatske, Srbije, Njemačke i Austrije. U okviru skupa, priređena je i izložba Karlavarisovih djela, a prikazan je i video zapis intervjua koji je snimljen dva mjeseca prije nego je preminuo.

Skup je organizirao Grad Kastav u suradnji s Institutom za povijest umjetnosti iz Zagreba i udrugom Vojvodina OK iz Novoga Sada. »Ovo što je inicirao grado-

Otvorenje izložbe u Kastvu

načelnik Kastva **Ivica Lukanović** me nevjerojatno obradovalo. Veseli me što su najveći stručnjaci iz ovog dijela Europe došli na skup«, izjavio je **Ivan Karlavaris**, sin Bogomila.

Bogomil Karlavaris (Perlez, 1924. – Srijemska Kamenica, 2010.) završio je Učiteljsku školu u Vršcu te Akademiju likovnih umjetnosti u Beogradu, a doktorirao likovnu pedagogiju u Greifswaldu u Njemačkoj. Bio je dugogodišnji profesor na umjetničkim akademijama u Novom Sadu i Beogradu te na Pedagoškom fakultetu u Rijeci, gdje od 1980. radi kao honorarni, a od 1982. do 1995. kao redovni profesor metodike likovnog odgoja. Priređuje više od šezdeset samostalnih izložaba u galerijama i muzejima u zemlji i inozemstvu. Objavljeno mu je sedamdesetak izdanja udžbenika i priručnika iz područja likovnog odgoja i metodike. Krajem devedesetih (1998.) priređene su mu monografije i retrospektive u Rijeci i Novom Sadu.

D. B. P.

Obnovljena suradnja JDP-a i HNK-a

Poslije skoro puna tri desetljeća, Jugoslovensko dramsko pozorište iz Beograda i Hrvatsko narodno kazalište iz Zagreba obnovili su suradnju razmjenom predstava. U Beogradu je prošloga tjedna gostovao *Vučjak* **Miroslava Krlež** u režiji **Ivice Buljana**, dok će *Moliereov Uobrazeni bolesnik* u režiji **Jagoša Markovića** biti odigran u listopadu u Zagrebu.

Posljednje gostovanje HNK u JDP-u bilo je 1986. s predstavom *Čede Price Ostavka* u režiji **Georgija Para**. Na sceni su se pojavili prvaci HNK-a: **Mustafa Nadarević**, **Alma Prica**, **Vanja Drah**, **Koviljka Hrs**, **Zlatko Crnković**, **Špiro Guberina**, **Ena Begović** i dr. Ovom predstavom je zagrebačko kazalište uzvratilo posjet JDP-u, koje je gostovalo u HNK s *Putujućim kazalištem Šopalović Ljubomira Simovića*, u režiji **Dejana Mijača**.

KULTURAMA

Bim-bam-bum, za film

Ako vam srce još uvijek radi bim-bam-bam ili slično, kao u godinama rane mladosti, dok čekate početak prikazivanja filma ili ako već na vaš način osjećate čaroliju kada se ugase svjetla u kino dvorani i krene projekcija pokretnih slika, onda ste pravi ljubitelj filma. Razloga za filmski bim-bam-bam naših srca ima, jer predstoji 22. po redu, Festival europskog filma na Paliću, jedan od rijetkih u svijetu sa 100 posto europskim sadržajem, a za izuzetan doprinos europskoj kinematografiji, nagradu Festivala *Aleksandar Lifka* će dobiti i redatelj **Želimir Žilnik**.

Iako su njegovi filmovi bili zabranjivani u SFRJ, Žilnik sada ipak neće proći na ovome Festivalu kao kulturni redatelj **Rainer Werner Fassbinder** u Cannesu, koji je neposredno prije svoje smrti, u svibnju 1982., pokušavao na *Croazeti*, na filmskom festivalu, ući na projekciju **Herzogovog** filma *Fitzcarraldo*.

»Nikada neću saznati što mu se vrzmalo po glavi dok sam gledao kako ga festivalski kerberi guraju niz stubište *Grand Palaisa*«, svjedoči novinar **Bogdan Tirnanić** u svojoj knjizi *Coca-Cola art*.

Tako ovdje stižemo i do dobrog starog pitanja – je li film umjetnost ili najčešće tek industrija, ili jedno i drugo? Filmovi su se stvarali i u odnosu prema državi i odnosu prema publici, a uvijek je bila prisutna borba za prevlast na tržištu, kako navodi jedan od najvažnijih britanskih producenata **David Puttnam** u svojoj knjizi *Nedeklarirani rat*. Za Amerikance je pretežito film industrijska djelatnost, dok su Europljani uglavnom zagovarali i zagovaraju umjetnički pristup, jer je dominantno mišljenje da bi u oblasti filmske produkcije, a spram američkih pravila igre, podvrgavanje logici slobodnog tržišta, snizilo kvalitetu filmskog proizvoda. Priča je veoma složena, jer se u današnje vrijeme, osim vertikalnog pristupa filmu, a što znači da je na vrhu proizvodnja, širi i horizontalni pristup, koji podrazumijeva veze sa srodnim medijima kakvi su prije svega televizija, ali i internet i diskografija.

Naravno, na svakom konzumentu proklamiranog demokratskog potencijala interneta postoji mogućnost izbalansiranog pregleda i izbora sadržaja, jer je jedan od ključnih trendova koji određuje razvoj interneta i modularnost, a što znači neovisno postojanje različitih elemenata, a konzument može odlučivati o primjeni tih putanja u budućnosti, ako želi da se u nestruktuiranoj i beskonačnoj ponudi-bazi podatka, unutar istoga razvija vlastitu etiku i estetiku. Starim teorijskim alatima ne mogu se razumjeti sve nove globalne kulture, ali je možda prije Festivala ipak dovoljno da nam srce radi bim-bam-bum.

Z. Sarić

200. OBLJETNICA ROĐENJA JOSIPA JURJA STROSSMAYERA (1815. – 1905.)

Veliki biskup, domoljub i mecena

*U očima kritički utemeljene historio-
grafije, Strossmayer se u značen-
skom sustavu nadmoćno pokazuje
od jednodimenzionalnog gledanja
uvijek širi, kao velik graditelj crkve-
noga, državotvornoga i kultur-
noga narodnog zajedništva i kao
hrvatski domoljub, kaže prof. dr. sc.
Stanislav Marijanović iz Osijeka*

KROATOCENTRIČNOST

Kako navodi Marijanović, Strossmayer protjecanjem vremena dobija i gubi, a »naročito gleda li se na njega samo urokljivim okom, segmentirano i jednoznačno ili sinkronijski statično«.

»U očima kritički utemeljene historiografije, on se u značenjskom sustavu nadmoćno pokazuje od jednodimenzionalnog gledanja uvijek širi, kao velik graditelj crkvenoga, državotvornoga i kulturnoga narodnog zajedništva i kao hrvatski domoljub. Promaknućem u biskupa proglasio se prononsiranim pro-Hrvatom koji je svoje zamisli umio proširiti u komunikacijskoj praksi s Europom i materijalizirati prenošenjem na druge. Po njemu se zato i danas vide i znadu i temelji i zgrade, one kojima je hrvatski narod mogao gledati intelektualno emancipiran na druge neslavenske i slavenske narode Europe«, smatra Marijanović.

Dodaje kako je Strossmayer bio uzdizan, ali i kritiziran. Omalovažavan je biskup tvrdnjom da mu je sve bilo lako činiti jer je imao mnogo novca i imanja, kao i zbog toga što je njegova darežljivost prelazila hrvatske granice.

»Najveći dio njegovih dobročinstava i njegove ljubavi ostao je u Zagrebu i Hrvatskoj, a ni jedan oblik njegove pomoći drugima, nije bio usmjeren protiv njegove domovine«, navodi Marijanović.

JUGOSLAVENSTVO

Promatran kao političar, Strossmayer je za jedne vidovit

Josip Juraj Strossmayer (Osijek, 4. veljače 1815. – Đakovo, 8. travnja 1905.) jedna je od najznačajnijih i najutjecajnijih hrvatskih ličnosti 19. stoljeća. Bio je biskup, teolog, političar, kulturni djelatnik, te pisac. Porijeklom je iz kroatizirane njemačke obitelji iz Osijeka. Školovao se u Osijeku, Đakovu i Budimpešti. U Budimpešti i doktorira filozofiju, a u Beču teologiju. Godine 1849. imenovan je srijemsko-bosanskim biskupom i tu je službu obavljao sljedećih 55 godina. Njegovo djelo počiva na dvama postulatima: *Sve za vjeru i domovinu i Prosvjetom k slobodi* te u javnosti manje poznatoj misli: *Dati i davati, a ne uzeti i uzimati – znači biti i postojati*.

Nizom događanja ove se godine u Hrvatskoj obilježava 200. obljetnica njegova rođenja. Obilježavanju toga jubileja pridružili su se i vojvođanski Hrvati, znanstvenim kolokvijem u Subotici na temu *Josip Juraj Strossmayer – ličnost, etičnost, kroatocentričnost*. Kolokvij je održan prošloga petka, 5. lipnja, u Pastoralnom centru *Augustinianum*, a skupa su ga

organizirali Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* iz Subotice. O Strossmayeru je ovom prigodom govorio jedan od najboljih poznavatelja biskupova lika i djela – prof. dr. sc. **Stanislav Marijanović**, profesor emeritus sa Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

SEDAM PUTA U SRBIJI

Strossmayer je također bio apostolski vikar za katolike u Srbiji. »Bio je sedam puta službeno u Srbiji. Narod ga je volio, a kad god je dolazio oni su ga dočekivali, izlazili pred župne dvorove, pred dom gdje je noćivao«, dodaje Marijanović.

Prof. dr. sc. Stanislav Marijanović i Tomislav Žigmanov

hrvatsku, Maticu srpsku i Maticu slovensku. Pomogao je osnatak tiskare na Cetinju, 1866. darovao je novac za osnivanje modernoga sveučilišta u Zagrebu, a iste godine započeo je izgradnju đakovačke katedrale (dovršena 1882.). Godine 1860. darovao je sredstva za osnatak JAZU, a pomogao je osnatak Arhiva JAZU, novčano podupirao tiskanje najvažnijih Akademijinih izdanja (Rad JAZU, Ljetopis JAZU, Starine i dr.), gradnju palače JAZU (dovršena 1880.) i utemeljenje galerije (Strossmayerova Galerija starih majstora) kojoj je darovao svoju privatnu zbirku slika (1884.).

»Sve što je pokretao i gradio imalo je javno značenje i bilo je sastavnicom političke i kulturne borbe hrvatskog naroda u drugoj polovici 19. stoljeća. Njegova uloga najvećeg hrvatskog pokrovitelja i 'Medicija hrvatske kulture' kroz datost poluslobodne poludržavnosti Hrvatske stoji kao usamljena europska pojava naspram nezavisnih europskih država i naroda s povijesnim kontinuitetom u politici, gospodarstvu i kulturi«, smatra Marijanović.

Danas mnoge ulice i trгови u Hrvatskoj nose Strossmayerovo ime. Također i ulice u više mjesta u Srbiji (Subotici, Somboru, Petrovaradinu, Zemunu, Zrenjaninu, Pančevu...). Osječko sveučilište nazvano je njegovim imenom, ali i jedan trg u Pragu te ulica u Sofiji.

D. B. P.

mecena zagrebocentričnog kova a za druge prevelik Jugoslaven i pobornik »nemogućeg jugoslavenstva«.

»U svome vremenu bio je Europljanin više od drugih, a Hrvatska je svuda u Europi bila s njim. Strossmayerovsko konceptualno 'jugoslavenstvo', odnosno jugoslavizam dimenzioniran i s 'pankroatizmom' zaziva osvrt na ideju ilirizma začetog u hrvatskom humanizmu kao panslavizmu. Njegovo, dakle, 'jugoslavenstvo' s rimsko-katoličkim univerzalizmom i 'pankroatizmom', pokazalo se štitom koji je je Hrvatsku branio od ekspanzionističko-hegemonističkih i centralističko-monarhističkih koncepcija i obranio, citiramo Koščaka, 'da je između sebe ne rasparceliraju Nijemci, Talijani i Mađari zajedno s (Nikolom) Pašićem«, pojašnjava Marijanović.

GOVORI U VATIKANU

Kao biskup, Strossmayer je utjecao i na crkveni i vjerski život. Posebice je zapaženo njegovo djelovanje na zasjedanju Prvoga vatikanskoga koncila (1869. – 1870.), gdje je prozvan »prvim govornikom kršćanstva« i gdje se, među ostalim, zalagao za bogoslužje na narodnom jeziku. Najveći odjek u javnosti imao je njegov govor vezan uz dogmu o nezabludivosti pape.

»Zapaženo je da se je on protivio dogmi o papinskoj nepogrešivosti i zato što je smatrao da će učvršćivanje monarhijsko-centralističkog uređenja Crkve, kako navodi Peter Kuzmič, 'otežati realizaciju ekumenske vizije kršćanskog jedinstva, a time i oslabiti sposobnost europskog kršćanstva da se odupre silama rastućeg bezboštva, materija-

lizma i moralne dekadencije.«, kaže Marijanović ukazujući da je Strossmayerov govor u Vatikanu, a bilo ih je sedam, svjedočanstvo njegove borbe za slobodu mišljenja i govorenja kao i »prava na prostor produktivne sumnje«.

MECENARSKO DJELOVANJE

Istaknuo se i na kulturno-prosvjetnom planu, prije svega kao mecena, i to najveći u hrvatskoj povijesti. Kako se navodi u *Hrvatskoj enciklopediji*, Strossmayer je 1859. novčano darovao *Zavod sv. Jeronima* u Rimu, stipendirao je bosanske franjevece, pomogao osnatak *Više gimnazije* u Osijeku, osnatak *Kongregacije Svetih anđela čuvara sestara dominikanki* i gradnju njihova samostana u Korčuli, tiskanje pojedinih hrvatskih novina, *Maticu dalmatinsku*, *Maticu*

Strossmayerov spomenik ispred HAZU-a, djelo Ivana Meštrovića

POTPORA ANTUNOVIĆU

Strossmayer je, među ostalim, bio prijatelj Ivana Antunovića i pružio je potporu njegovoj borbi za nacionalnu opstojnost bačkih Hrvata. Svojim je zalaganjem pomogao Antunoviću da se afirmira u hrvatskim intelektualnim i političkim krugovima, a uz to mu je pružio i znatnu financijsku pomoć. Njihova dugogodišnja suradnja bila je vrlo plodonosna, što se vidi iz brojnih osobnih i institucionalnih veza između Bačke i Trojedne Kraljevine, koje su uspostavljene zajedničkim Antunovićevim i Strossmayerovim djelovanjem. Tako su, zahvaljujući dvojici biskupa, bački Hrvati krajem 19. stoljeća u potpunosti integrirani u hrvatska kulturna, politička i gospodarska zbivanja, što je omogućilo njihov nacionalni, kulturni i vjerski opstanak, sumira u jednom svom radu dr. sc. Robert Skenderović.

VEČER HRVATSKOG FILMA U SUBOTICI I NOVOM SADU

Digitalno restaurirani klasici po prvi puta i kod nas

U suradnji s Hrvatskom kinotekom javno su prvi puta u Subotici i Novom Sadu prikazani na velikom platnu digitalno restaurirani hrvatski filmski klasici, dokumentarni, animirani i igrani

Drugoj po redu *Noći hrvatskog filma i novih medija* ove su se godine posredstvom Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata po prvi puta pridružila i dva grada u Vojvodini – Subotica i Novi Sad, u kojima je u subotu 6. lipnja priređena slična manifestacija malo izmjenjena naziva *Večer hrvatskog filma*. Zahvaljujući »pokretnim slikama« iz korpusa hrvatske kinematografije ova su se dva grada pridružila Zagrebu, Splitu, Osijeku, Duborniku, Puli, Sisku...

RAZNOVRSTAN PROGRAM

U suradnji s Hrvatskom kinotekom javno su se po prvi puta u Subotici i Novom Sadu prikazani na velikom platnu digitalno restaurirani hrvatski filmski klasici, dokumentarni, animirani i igrani, kaže **Irena Škorić**, umjetnička voditeljica *Noći hrvatskog filma i novih medija*. »U koncepciji programa vodili smo se mišlju da u njega uvrstimo najveće filmske

klasike kao 'Tko pjeva zlo ne misli', 'Breza', 'Ciguli miguli', ali i najnoviji kino hit za djecu 'Šegrt Hlapić'. Naravno, ne smijemo zaboraviti niti hrvatske filmske redatelje koji su se rodili u Vojvodini, **Branka Ištvančića**, **Ivu Škrabala** i **Tomislava Gotovca**, te njihove filmove koje su posvetili rodnom kraju. Tu se posebno ističu filmovi Ive Škrabala 'Velika porodica' i 'Slamarke divojke', te Ištvančićev 'Od zrna do slike' koji već godinama hara filmskim festivalima. Također, nemoguće je u program ne uvrstiti jedini hrvatski film nagrađen Oscarom, animirani klasik 'Surogat' **Dušana Vukotića**, nakon kojega su gledatelji u filmu '1001 crtež' dobili uvid u način na koji su se filmovi poput 'Surogata' stvarali kroz dugotrajan i inspirativan rad nekolicine ljudi koji su mu posvetili svoj život. Upravo takvim ljudima, i onima koji njihov rad cijene i vole, bila je posvećena ova filmska noć«.

U okviru večeri, publika u ova dva grada je, među ostalim, mogla vidjeti i ostvarenja *Tko*

pjeva zlo ne misli (režija **Krešo Golik**) jedan od najgledanijih filmova u povijesti hrvatske kinematografije, kulni dugometražni crtani film *Čudesna šuma*, dokumentarac *Moj stan* **Zvonimira Berkovića**, te kratke animirane uratke *Šagrenska koža* (režija: **Vladimir Kristl** i **Ivo Vrbanić**) i *Žene na brodu* **Vjekoslava Živkovića**.

SUBOTICA I NOVI SAD

Večer hrvatskog filma u Subotici održana je u Art kinu *Lifka*, a u Novom Sadu u Zavodu za kulturu vojvođanskih Rusina.

Za tu prigodu u subotičkoj *Lifki* priređena je i izložba plakata hrvatskih filmova, a u matine terminu prikazan je dugometražni film za djecu *Šegrt Hlapić*. Ravnateljica kina **Viktorija Šimon Vuletić** ističe dobru višegodišnju suradnju sa ZKVH-om. »U pitanju su atraktivni programi, posebno u domeni manje popularnijih formi – dokumentarnog i eksperimentalnog filma. To su filmovi koje se rijetko može vidjeti, posebno oni koji su bili zabranjivani. A što se tiče subotnje manifestacije imali smo ponešto za sve uzraste. Posebno mi je drago da je matineja 'Šegrta Hlapića' bila izuzetno posjećena. Nadamo se i daljnjoj suradnji sa ZKVH-om«, dodaje Šimon Vuletić.

Ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov** bio je nazočan na novosadskom dijelu manifestacije. On je tom prigodom naglasio dobru suradnju s kolegama iz rusinkoga Zavoda. »Ova manifestacija je dokaz da zavodi za kulturu vojvođanskih nacionalnih zajednica vrlo rado surađuju, te realiziraju i zajedničke programe. U Hrvatskoj je bilo lakše organizirati ovu manifestaciju jer je uloženo mnogo više u kampanju, kod nas još uvijek ona nije vidljiva u toj mjeri što ne znači da mi kao vojvođanski Hrvati ne trebamo biti dio te manifestacije i na ovaj način prezentirati hrvatske filmove i kulturu u Vojvodini«, kazao je Žigmanov.

D. B. P. / A. K.

DOJMOVI

Ankica Markuš, Novi Sad: Voljela bih kad bi češće bile organizirane ovakve manifestacije, jer ovakvi filmovi se rijetko viđaju na televiziji. Ovi filmovi su me večeras vratili u mladost. **Mirko Bagavac**, Novi Sad: Odlična je ideja da se u Novom Sadu mogu vidjeti hrvatski filmovi, međutim više sam za opciju nekih svežijih i novih filmova, jer večeras smo gledali filmove koji su iz prošlog stoljeća.

REGIONALIZACIJA REPUBLIKE SRBIJE S POSEBNIM OSVRTOM NA PROŠLOST I »PREDVIĐENU« BUDUĆNOST POKRAJINE VOJVODINE

Najviši pravni akt(i)

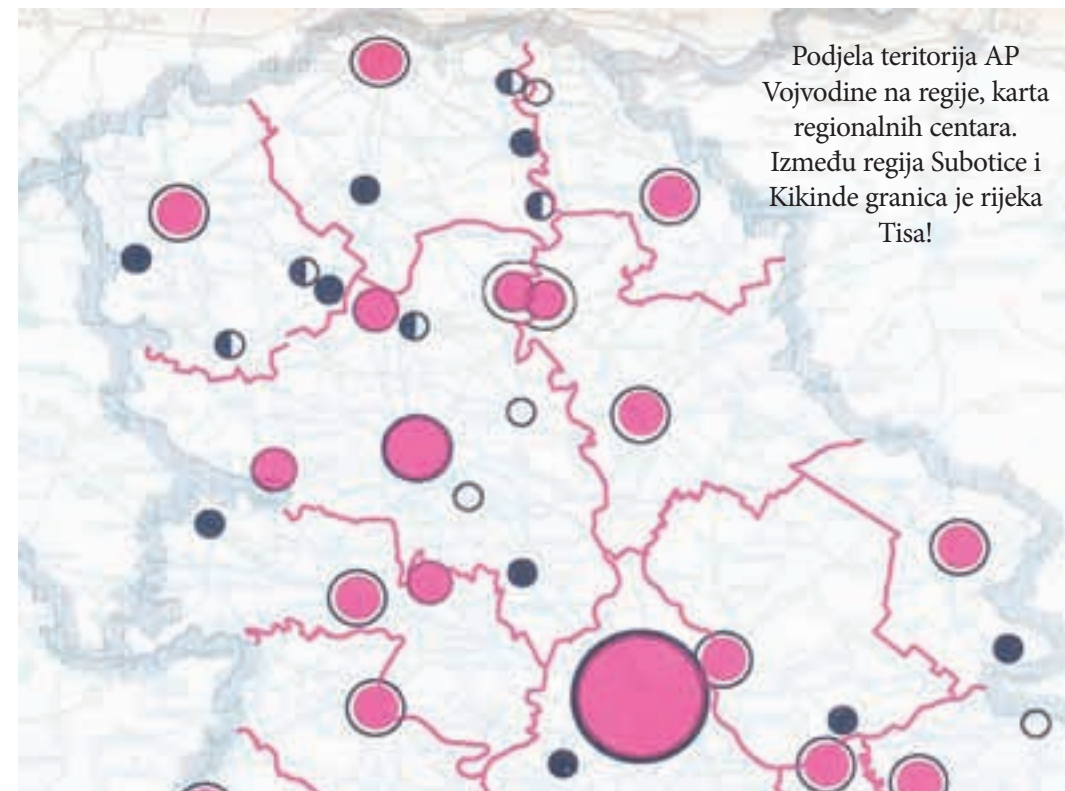
Piše: dr. Zsombor Szabó

Ustav jedne zemlje je najviši pravni akt, iz njega proizlaze zakoni, određuje se tip državnog uređenja i teritorijalne organizacije, simboli države, prava građana itd. Svi stručnjaci se slažu da »nije baš zdravo« svakih desetak godina mijenjati ustav. Ako računamo od 1947. godine, kada je donesen prvi Ustav (tada) Narodne Republike Srbije, do 1989. Ustav je nekoliko puta mijenjan. Nakon »događanja naroda« i »jogurt revolucije«, raspada SKJ, politička elita Socijalističke Republike Srbije odlučila je da i ona prekine s prošlošću, i 28. rujna 1990. godine donijela Ustav Republike Srbije. Ustav iz 1990. godine, (tzv. Miloševićev ustav, nakon što je »Srbija iz tri dela« ponovo ujedinjena i autonomije pokrajina svedene su na minimum), ovako definira pojam pokrajine (od čl. 108 do 112). Usput, od tog vremena imali smo bar jedan Ustav.

Članak 108.: Autonomne pokrajine obrazovane su u skladu s posebnim nacionalnim, historijskim, kulturnim i drugim svojstvima njihovih područja. Građani u autonomnoj pokrajini samostalno ostvaruju prava i ispunjavaju dužnosti utvrđene Ustavom i zakonom. Teritorij autonomne pokrajine utvrđuje se zakonom.

Članak 109. st. 7. i 8: Republika Srbija može zakonom povjeriti autonomnoj pokrajini vršenje pojedinih poslova iz okvira svojih prava i dužnosti i prenijeti joj sredstva za te poslove. Autonomnoj pokrajini pripadaju prihodi utvrđeni zakonom.

Članak 110: Statut je najviši pravni akt pokrajine kojim se, temeljem Ustava, utvrđuju nadležnosti autonomne pokrajine, izbor, organizacija i rad njezinih tijela i druga pitanja od interesa za

Podjela teritorija AP Vojvodine na regije, karta regionalnih centara. Između regija Subotice i Kikinde granica je rijeka Tisa!

autonomnu pokrajinu«.

Otprilike u to vrijeme bio sam zastupnik u Skupštini APV od 1992. do 1996. godine i zato znam da je ovo uglavnom bilo mrtvo slovo na papiru. Naime, kada smo pokretali neka pitanja važna za Vojvodinu, uglavnom smo dobili odgovore u stilu »u pravu ste, ali nemojte sada talasati, vidite kakva je situacija na Kosovu i Metohiji«. Čak i na takva »banalna pitanja« koliko Vojvodina uplaćuje u centralnu kasu, i koliko dobija nazad, za četiri godine nikad nismo dobili odgovor. Ili, primjerice, kada su svake godine pisani izvještaji o ostvarenju manjinskih prava, nikad nisu spominjani Hrvati. Na upit »zašto?« redoviti odgovor je bio: »pa mi smo s njima u ratu«. »Znači li to, onda«, pitali smo, »da oni stanovnici koji se tako izjašnjavaju, nemaju ni osnovna ljudska prava? Naravno, odgovora od dužnosnika nije nikada bilo. Skupština APV (skupa sa zastupnicima SPS-a, koji su činili većinu), uputila je niz prijedloga za izmjenu članova nekih nama

važnih zakona npr. o poljoprivredi, šumarstvu ali nijedan prijedlog nije prihvaćen, niti smo dobili odgovor zašto.

U ime »jedinstva« vršena je centralizacija, ukinute su npr. *Vojvodina šume*, u eri obećanja »Brzih pruga Srbije« (BPS) ukinut je i ŽTO Novi Sad, odustalo se od izgradnje zajedničke željezničke stanice s Republikom Mađarskom (za ovu su se plaćali penali u švicarcima), najsuvremenija kompozicija (tzv. poslovni vlak) za Beograd, »prekomandovana« je na druge pruge, izvan Pokrajine itd. Rezultate ove »racionalizacije« vidimo svi koji putujemo vlakom (brzi vlak ide četiri-pet sati do Beograda), ali zato su ponovno aktualni projekti tipa BPS, ujedinjavanje *Elektroprivrede* itd.

AKTUALNI USTAV

Važeći Ustav (2006) ne poznaje pojam regija, nego pokrajinu, što bi mu došlo na isto. Pojam pokrajine je malo drugačije definiran u čl. 182. »Autonomne

pokrajine su autonomne teritorijalne jedinice osnovane Ustavom, u kojima građani ostvaruju pravo na pokrajinsku autonomiju. Republika Srbija ima Autonomnu pokrajinu Vojvodinu i Autonomnu pokrajinu Kosovo i Metohija. Suštinska autonomija Autonomne Pokrajine Kosovo i Metohija uredit će se posebnim zakonom koji se donosi po postupku predviđenom za promjenu Ustava.« (Suštinska autonomija, koliko je meni poznato, zasad nije definirana, a u definiciji je sada izostavljen bitan dio koji glasi: »u skladu s posebnim nacionalnim, historijskim, kulturnim i drugim svojstvima njihovih područja«. U to doba kriza na Kosovu uveliko se rasplamsala, možemo se pitati: koju poruku je nosio »novi Ustav«?).

Ustav iz 2006. godine ima i neke druge interesantne novine u odnosu na prethodni Miloševićev Ustav. O tome u sljedećem nastavku.

Nezaboravan susret u Srijemskoj Mitrovici

Učenici i sjemeništari Biskupijske klasične gimnazije *Paulinum* bili su na susretu župskoj zajednici, te u posjetu povijesnom gradu u Srijemskoj Mitrovici. Susret je započeo svetom misom u katedrali *Svetog Dimitrija*, koju je predvodio mons. **Josip Mioč** ravnatelj *Paulinuma* uz koncelebraciju generalnog vikara i župnika katedrale mons. **Eduarda Španovića**, prefekta sjemeništa vlč. **Lászla Bárányija** i kapelana vlč. **Željka Štimca**. U propovijedi ravnatelj Mioč je naglasio značaj ovakvih susreta, koji s obje strane mnogo znači, jer je *Paulinum* jedina katolička gimnazija i sjemenište u ovoj državi. Pod sv. misom svjedočio je, odnosno govorio o svom životu i zvanju **Bogdan Rudinski**, a pjesmu **Alekse Kokića** *Najljepše je biti pokraj Tebe Gospodine* recitirao je **Đuro Juhas**. Misu je uzveličao katedralni zbor pod ravnanjem sestre **Cecilije** i zbor *Schola Cantorum Paulinum* pod vodstvom vlč. **Lászla Bárányija**. Kao točku meditacije na flauti je izveo skladbu **J. S. Bacha** *Bist du bei mir* **Mihály Oros** uz pratnju prefekta sjemeništa na orguljama.

Nakon svete mise slijedio je susret s ministrantima i mladima u dvorištu župe. Župnik je govorio o povijesti Srijema i župne crkve, a zatim su paulinci posjetili arheološke iskopine iz rimskih vremena: stare bazilike, carsku palaču, značajne građevine i ostatke zidova i akvadukta.

Na kraju obilaska značajnih povijesnih mjesta, vrativši se u župni dom, nastavljeno je druženje s djecom i mladima. Iza radosnog sastanka župnik je obdario svakog pojedinca knjigama i nekim uspomena za taj susret u Srijemskoj Mitrovici. Učenici i sjemeništari su se sretno vratili u *Paulinum* s puno uspomena i dojmovima iz spomenutog povijesnog biskupskog grada.

paulinac

Prva pričest u Lemešu

Na blagdan svetoga Trojstva, 31. svibnja, petnaest Lemešana blagovalo je prvi puta Tijelo Kristovo, tu hostiju bijelu, kruh života, ljubav i dobrotu.

Pripremajući se tri godine od kako redovito pohađaju vjeronauk u školi dočekali su moment da prime još jedan sakrament kršćanske inicijacije i da se još jače povežu s Kristom i Crkvom. Osim pripreme na satima vjeronauka uz vlč. **Antala Egedija** s osam mališana hrvatske skupine uoči pričesti radila je **Ana Vujević Ileš**, a sa sedmero iz mađarske **Katalin Egedi**. Mališani su aktivno sudjelovali tijekom mise kroz čitanja, molitvu vjernika, psalam, te pričesnu pjesmu. Najveći i najteži zadatak sviju koji su radili s njima pa i cijele zajednice, širenje ljubavi prema Kristu i u Kristu, testirat će nadolazeće vrijeme i pokazat će koliko je vjerska zajednica u Lemešu uistinu stabilna, hoće li prosperirati kroz neke nove mlade i uspjeti odoljeti činima suvremenog doba. Činom prve pričesti od sada još više pripadaju Bogu i uzdamo se da će pronaći istinitu ljubav, ufanje i vjeru.

Istog dana završena je svibanjska pobožnost koju je svakodnevno redovito pohađalo dvadesetak vjernika, uglavnom štovatelja krunice, dok su šestu godinu za redom 7. lipnja započele Pučke kruničarske pobožnosti nedjeljom na lemeškoj kalvariji i trajat će sve do listopadske pobožnosti.

Ž. Zelić

U čast velikog sveca

Posljednji ovosezonski *Susret kod svetog Antuna*, prije ljetne stanke, održan je u utorak 9. lipnja u subotičkoj Franjevačkoj crkvi. Tema ovoga lijepoga okupljanja vjernika bio je upravo sveti Antun, jedan od najštovanijih svetaca svih vremena.

Zahvaljujući ljubaznosti članova zbora *Svete Cecilije* predvođenih voditeljicom časnom sestrom **Mirjam Pandžić**, susret je započeo premijernim izvođenjem jedne novije pjesme o sv. Antunu Padovanskom, a potom su uvodničari pater **Zdenko Gruber** i **Dražen Prčić** govorili o životu ovog velikog sveca, najbrže kanoniziranog u povijesti Crkve (samo jedanaest mjeseci nakon smrti prema odluci pape **Grgura IX.**). U spontanom razgovoru, po čemu su ovi susreti već dobro poznati i prepoznati u širem krugu posjetitelja, uslijedile su brojne osobne ispovijesti okupljenih u kojima su opisana iskustva zazivanja sveca zaštitnika žene, djece, putnika, izgubljenih stvari i još mnogo drugoga. Sljedeći *Susret kod svetog Antuna* bit će organiziran u rujnu, a točan termin bit će blagovremeno objavljen.

I. A.

Tijelovska procesija u Sonti

Zbog putovanja župnika vlč. **Josipa Kujundžića** s jednim brojem vjernika u Sarajevo na susret s papom **Franjom**, blagdan Tijelova, u narodu poznat kao *Bršančevo*, ove godine je u crkvi sv. *Lovre* u Sonti obilježen samo jutarnjom svetom misom u nedjelju,

7. lipnja. Nakon mise uslijedila je procesija u kojoj je, uz molitvu i pjesmu, sudjelovao veliki broj vjernika, a župnik je u pokaznici nosio Tijelo Gospodinovo. U crkvenom dvorištu postavljene su četiri postaje, u Sonti od davnina zvane *kolepke*, na kojima se navještava evanđelje na četiri strane svijeta.

VIJESTI

Svetište Majke Božje
– Bunarić

13. lipnja (subota) – Prečisto
Srce Marijino: sveta Misa u 9.30
sati – dan Radio Marije

Blagdan svetoga
Antuna

U predvečerje blagdana sv.
Antuna 12. lipnja u 18 sati bit će
služena dvojezična sveta misa za
sve bolesne i nemoćne vjernike.
13. lipnja – na sam blagdan sv.
Antuna raspored svetih misa je
sljedeći:

6 sati – sveta misa kod oltara sv.
Antuna na hrvatskom jeziku

7 sati – sveta misa kod oltara sv.
Antuna na mađarskom jeziku

9 sati – svečana sveta misa koju
predvodi subotički biskup mons.

Ivan Penzeš

10, 30 sati – svečana sveta misa
na mađarskom jeziku

18 sati – dvojezična sveta misa s
blagoslovom ljljana i djece

Sveti Antun rođen je 1195. godi-
ne u Lisabonu. Krsno ime mu je
Fernando Martins de Bulhões
Ostavivši svijet i stupivši u red
sv. Franje dobio je ime Antun.
Umro je u Padovi u Italiji i tu
počivaju njegovi ostaci. Jedan je
od omiljenih svetaca, zaštitnik
je siromašnih, nemoćnih i potla-
čenih, propovjednika, budućih
majki, putnika, ribara, mornara,
starih ljudi, žetvi, konja, izgu-
bljenih stvari, pošte, brodoloma,
gladovanja, Portugala i vjere u
Presveti Sakrament.

Proštenje u Tavankutu

Na blagdan Presvetog srca
Isusova, danas 12. lipnja u
župnoj crkvi u Tavankutu koja
je posvećena Srcu Isusovom
slavi se proštenje. Sveta misa u
je u 10.30 sati, dok je nastavak
slavlja u nedjelju 14. lipnja kada
će svečana sveta misa biti služe-
na također u 10.30 sati.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Na mnogo mnogo mjesta
evanđelja nam dono-
se prispodobе kojima
Isus želi bliže predstaviti i opisa-
ti Božje kraljevstvo. Dvije takve
prispodobе donosi nam liturgija
jedanaeste nedjelje kroz godinu.

DVIJE PRISPODOBE

U središtu ovojednih
Isusovih prispodobа je sjeme
koje jednom posijano samo od
sebe raste i donosi rod, te sjeme
gorušičino koje, iako najmanje
među sjemenjem, izraste u veli-
ko stablo (usp. Mk 4, 26-34).
Ovim prispodobama Isus ohrab-
ruje svoje slušatelje, a kasnije i
evanđelist Marko zapisujući ih
ohrabruje one kojima je evan-
đelje namijenjeno, jer nije lako
biti kršćanin. Klica kraljevstva
Božjeg na zemlji je Crkva, novi
Božji narod. Njen rast ne ovisi o
čovjeku, nego o Nekom drugom
koji djeluje dajući joj da uzraste i
donese plod poput posijanog sje-
mena. Svi znamo kako su počeci
Crkve bili skromni, kako su
prvi Isusovi učenici bili ljudi od
kijih se iz ljudske perspektive
nije moglo mnogo očekivati. Pa
i sam Isus bio je skroman, čovjek
bez položaja i imanja, bez ugled-
ne obitelji. Kada se tome pri-
broji i način na koji je okončao
svoj život, sve skupa po ovoze-
maljskim parametrima ne može
značiti uspjeh. Ali, Bog se kroz
skromnost proslavlja, kao što
daje da iz malog sjemena goru-
šice izraste veliko stablo. Njemu
svjetovna veličina nije potrebna
da u ovom svijetu učini velika

Božje
kraljevstvo

djela. Tko je unatoč skromnom
početku učinio od Crkve velik
Božji narod koji se proširio po
svim kontinentima, došao među
sve narode, te unatoč svim teš-
koćama i ljudskim opiranjima
postoji i danas.

Međutim, kraljevstvo Božje
i Crkva nisu isto. Crkva je samo
njegovo ostvarenje na zemlji, ali
ona teži svom konačnom ispu-
njenju na nebu. No, kroz Crkvu
kao ispunjenje kraljevstva na
zemlji Bog je iskazao svoju veli-
činu i snagu, jer »Isusovi učeni-
ci su predstavljali šaćicu slabih
ljudi, ali oni su bili oboružani
nevidljivom snagom preobrazbe
ovoga svijeta. Ta snaga bila je
jamstvo da će malo sjeme rije-
či Božje izrasti u veliko stablo
njegova kraljevstva. Taj rast ni
danas nije dovršen, iako je Crkva
rasprostranjena po svem svijetu.
Jer, Crkva i kraljevstvo Božje
nisu identični. Crkva je sredstvo
ostvarenja kraljevstva Božjeg,
a ono je njezin konačni cilj i
punina.«¹ Zar nam treba veći
razlog za pripadnost Crkvi, ali ne
samo onu nominalnu, običajnu,
već pripadnost srcem, izraženu
po vjeri. Iako je naše društvo
takvo da normalnim podrazumi-
jeva krštenje, koje je čin priklju-
čivanja Crkvi, a istovremeno kao
normalno ne prihvaća življenje
te pripadnosti u svim njezinim
dimenzijama, kršćani su unatoč
tome pozvani, ne obazirući se
na mišljenje većine, nego kao
što su apostoli učinili, pouzdati
se u Boga. Preko tog pouzda-
nja, preko života s Crkvom i u
Crkvi, osiguravamo sebi put do
kraljevstva Božjeg u vječnosti.
Svojim snagama i sposobnostima
ne možemo se oduprijeti svijetu,
jer smo neznatni poput zrna
gorušice, ali Onaj koji daje da to

1 Ivan DUGANDŽIĆ, *Osluškujući
riječ*, Zagreb, 2006., 138.

malo zrno izraste u veliko stablo,
uz našu vjeru i pouzdanje dat će
i nama mudrosti i snage da ne
podlegnemo kušnjama.

POTREBNA JE VJERA

Od onih kojima je navije-
štena riječ Božja i naviješteno
njegovo kraljevstvo traži se da
se pouzdaju u Boga i njegovu
odlučnost da ostvari svoje kra-
ljevstvo među ljudima. »Kršćani
moraju računati sa snagom nje-
gove riječi i onda kada se sve čini
bezizglednim. I povijest Crkve
nas uči da Crkvi nisu najviše
koristili najposobniji i najokret-
niji, već oni koji su se najviše
oslanjali na Isusovu riječ i nje-
gova obećanja.«² To su oni koji
su imali najviše vjere. Čitajući
životopise svetaca uvidamo kako
njihove vrline nisu bile neke spo-
sobnosti cijenjene među ljudima,
već snaga vjere koju su u srcu
nosili. Međutim, vjerovati nekad
znači osjećaj Božje odsutnosti,
osjećaj tapkanja u mraku, a isku-
stvo svetih i tu nas poučava kako
nam je i tada Bog blizu.

Kraljevstvo Božje na zemlji
gradi se vjerom, a tako se i zaslu-
žuju gore na nebu. Samo njome
smo u službi Kraljevstva, a tada
sve što čini ovozemaljske uspje-
he postaje nevažno, moć, novac,
slava, gube svoju cijenu. Zato
smo pozvani staviti sebe i svoju
vjeru u službu Božjeg kraljevstva
i Crkve. Ali, nemojmo se zavaravati
zamkom materijalizma da je
dovoljno davati materijalne pri-
loge, ulagati novac, a sebe držati
podalje, vjeru čuvati u strogoj
privatnosti. Vjera je način života,
a njeno življenje na način na koji
nas je Isus učio i kakav su nam
primjer dali prvi kršćani, a kasni-
je i mnogi sveci, je dio širenja
Božjeg kraljevstva.

2 Isto.

MINI INTERVJU: SLAVKO JANDRIČIĆ, LJUBITELJ OLD TIMERA

Sve je počelo sa starim *BMW*-om R25 iz 1950. godine

Tijekom protekloga vikenda Subotica je ponovno bila domaćin još jednog lijepog susreta ljubitelja starih automobila tzv. old timera. Na svečanom postrojanju ostarjelih ljepotana ispred Gradske kuće u nedjelju od 10 do 12 sati bilo je i mnogo hrvatskih tablica. Jedan od ponositih vlasnika bio je i **Slavko Jandriček** iz Samobora sa svojim vojnim Jeepom *Willis* iz 1943. godine.

Kakvi su Vam dojmovi iz Subotice nakon sudjelovanja na susretu old timera?

Prvi puta sam u Subotici i jako mi se dopalo sve u svezi ovog već tradicionalnog okupljanja ljubitelja odl timer vozila.

Kada ste se odlučili baviti ovim zanimljivim hobbijem?

Sve je to počeo još moj otac koji je imao nabavio *BMW*-a R25 iz 1950 godine, dopelali su ga još na konjima, mi smo ga počeli skupa restaurirati i tako je to krenulo.

Što se sve danas nalazi u vašoj garaži?

Doma imamo četiri stara vojna Jeepa, *Peugeota* 403 iz 1959. godine i jednog starod *Dodgea*.

S kojim se vozilom predstavljate na ovom subotičkom susretu ljubitelja old timer vozila?

To je jedan vojni Jeep *Willis* iz 1943 godine, 60 KS i 2200 kubičnih centimetara, benzinac s potrošnjom od prosječnih 12 litara na 100 km.

Kako ste putovali do Subotice?

Lagano i bez žurbe, jer smo prvo išli do prijatelja u Novu Gradišku, pa potom skupa do Subotice. To je vožnja iz gušta s prosječnom brzinom od 60 km na sat.

Na koncu što je za Vas bavljenje old timer vozilima?

To je jedna vrsta zaraze i kad čovjek jednom uđe u to onda više nema kraja. Nekada kupiš jedan dio, a kada ga nema zasebno često se kupi i cijelo staro vozilo. Pa se kombinira, mijenja i uvijek te nešto vuče da složiš još i još...

KUTAK ZA IGRICE

SCRABBLE

SCRABBLE je svjetska vodeća igra riječi koja se igra sa 2, 3 ili 4 igrača. Igra se tako da se na Scrabble-ovoj ploči stvaraju međusobno povezane riječi, kao u križaljci. Koriste se pločice sa slovima, koja vrijede različite količine bodova. Svaki se igrač natječe da bi postigao što veći rezultat koristeći svoja slova u sklopovima i na položajima koji mu omogućuju najbolje iskorištenje vrijednosti slova i nagradnih polja na ploči. Ukupan rezultat igre može biti od 400 do 800 ili više bodova, ovisno o vještini igrača.

POČETAK: Položite sve pločice pokraj ploče sa slovima nadolje, ili pločice stavite u vrećicu pa ih promiješajte. Izvlačite pločice za prvi krug. Igrač koji izvuče slovo koje je po abecedi prije - igra prvi. Pločice vratite natrag i promiješajte ih. Potom svaki igrač izvlači sedam pločica i stavlja ih na svoj stalak. Jedan od igrača će biti bilježitelj - bilježiti će bodove.

KAKO SE IGRA:

1. Prvi igrač od svojih barem dvaju slova ili od više njih načini riječ i smjesti je na ploču vodoravno ili okomito, s jedim slovom smještenim na središnjem polju (koje je označeno zvjezdicom).
2. Igrač završava svoj krug zbrajanje svojih bodova i izricanjem svojeg rezultata za taj krug; bilježitelj zabilježi taj rezultat. Zatim igrač uzima onoliko novih slova iz vrećice koliko ih je potrošio, tako da kad drugi igrači igraju, on uvijek ima sedam pločica na svojem stalku.
3. Igru nastavlja sljedeći igrač nalijevo. Drugi igrač, a tako čine i ostali kada je na njih red, dodaje bar jedno slovo ili više njih na već postavljena slova, tako da načini novu riječ.

Upotrijebljena slova moraju se u potezu slagati u slijedu, vodoravno ili okomito (riječi se ne smiju slagati dijagonalno). Odigrana slova moraju tvoriti potpunu riječ. Ako istovremeno slova iz tog retka (stupca) dodiruju druga slova u susjedstvu, sva ta slova moraju tvoriti potpune riječi, kao u križaljci. Igrač dobiva bodove za sve riječi koje svojom igrom sastavi ili prepravi.

4. Nove riječi mogu se sastavljati;

- a) Dodavanjem jednoga slova ili više njih na riječ koja već jest na ploči.
- b) Smještanjem riječi pod pravim kutom u odnosu na riječi koje već jesu na ploči. Nova riječ mora iskoristiti jedno od slova riječi koja već jest na ploči ili mora dodati bar jedno slovo već postojećoj riječi. Nova riječ može također premostiti dvije riječi ili više njih.
- c) Stavljanje nove riječi usporedno s riječju koja već jest na ploči tako da dodirne pločice, također čini novu riječ ili više njih.

5. Nakon što se jednom stave na ploču, pločice se više ne smije premještati.

6. Dvije prazne pločice su džokeri. One se mogu koristiti umjesto bilo kojeg slova. Kad igrač koristi praznu pločicu, mora reći koje slovo ona predstavlja. To slovo ona predstavlja do kraja igre.

7. Svaki igrač može iskoristiti svoj red za to da zamijeni neku od pločica koje ima ili sve njih. On pločice (koje želi zamijeniti) položi na stol slovom prema dolje, uzme toliko novih pločica i stare pločice pomiješa s ostalim (zajedničkim pločicama). U tom slučaju, igrač čeka jedan krug do svojeg reda.

Ako tako želi, igrač može preskočiti jedan krug, a da ne stavi ni jedno slovo na ploču niti da ne mijenja pločice, bez obzira može li sastaviti riječ ili ne. No, ako svaki igrač preskoči svoj red dva puta za redom, igra se završava.

12. lipnja 2015.

TV PREPORUKA

RTL, NEDJELJA 14. LIPNJA, 21:00

X Factor Adria

XFactor je format koji je 2004. godine kreirao slavni TV producent **Simon Cowell**, a od samog početka je projekt bio pun pogodak. Tome je doprinijela i činjenica da se ovo natjecanje bavi isključivo pjevačkim talentima, kao i to da se od kandidata zahtjeva tzv. *X faktor*, odnosno „ono nešto“ posebno što zvijezdu razlikuje od prosječne osobe. Uz Veliku Britaniju, iz koje potječe, show se prikazuje u brojnim zemljama širom svijeta, od Engleske, preko Filipina pa sve do Vijetnama, uključujući i Ameriku u kojoj je prva sezona, s ogromnim

uspjehom, prikazana 2011. godine. O tome koliko je show popularan svjedoče i imena koja su sjedila u žiriju, između ostalih i **Britney Spears**, **Paula Abdul**, **Gary Barlow** i **Sharon Osbourne**. *One Direction*, i jedna od najvećih svjetskih pop senzacija, **Leona Lewis**, djeca su *X Factor*a.

Na stvaranje nove zvijezde utječu članovi žirija koji su ujedno i mentori kandidatima pa se iz emisije u emisiju gradi i dodatni natjecateljski nivo u kojem se, kroz svoje kandidate, međusobno natječu i oni. Njihov je zadatak da kandidatu pomogne u odabiru pjesme, stylingu i nastupu. Za taj su posao odabrana najpoznatija estradna imena iz regije – **Tonči Huljić**, **Massimo Savić**, **Željko Joksimović** i **Aleksandra Kovač**, dok će iskusna voditeljica **Antonija Blaće** i srpski glumac **Aleksandar Radojčić** biti domaćini showa, a u backstageu će kandidate bodriti makedonska voditeljica **Snežana Velkov**. Između 12 tisuća kandidata, koliko ih je prošlo kroz audicije u osam gradova, Zagrebu, Splitu, Beogradu, Novom Sadu, Skopju, Sarajevu, Banja Luci i Podgorici, žiri će ocijeniti njih 232 od kojih će pronaći onog jednog ili jednu koja ima x-faktor!

Talent, emocije, suze, smijeh, svađe i grčevita borba za ispunjenje snova – sve vas to očekuje u najslavnijem glazbenom talent showu, *X Factor Adria*!

12. lipnja 2015.

VRIJEDI PROČITATI

MAJA HRGOVIĆ:

Pobjeđuje onaj kojem je manje stalo

Zadarska spisateljica sa zagrebačkom adresom **Mima Simić** odabirala je knjigu za vas i predlaže da ovo ljeto svakako pročitate knjigu dobitnice *Kiklopa* Maje Hrgović *Pobjeđuje onaj kojem je manje stalo*.

»Knjiga koja je prije nekoliko godina dobila *Kiklopa* za najbolji prvijenac, ali je nekako zbrisala ispod čitateljskih radara, sjajna je zbirka pripovjedaka Maje Hrgović naslova *Pobjeđuje onaj kojem je manje stalo*. Tekstualno tkanje kojim se na ljetnim vrućinama možete rashladiti i iznutra i izvana priče koje vezu život, bolan i moćan – pri čemu su lišene svake patetike i jeftine sentimentalnosti, bez obzira na to bave li se posljedicama rata, urbanizacije, podbačenim ljubavima ili krhotinama seksualnosti. Maja Hrgović domaću kratku priču sa žanrovske margine gura u centar i podsjeća da je otrov u malim količinama ponekad najbolji lijek«, zaključuje Mima.

Još jedna zbirka priča za one koji vole i kratku prozu, a u prilog ovoj knjizi dovoljno govori i zavidna nagrada *Kiklop* koju je Hrgović za nju osvojila.

PJESMA ZA DUŠU:

Ti si pjesma moje duše

Mišo Kovač

Opet sreću nismo našli
od nas dvoje kom' je teže
sada samo kraj se sluti
ipak još nas nešto veže

I kad zadnji brod nam ode
kad nas izda samo glas
ti ćeš znati, ti ćeš znati
da u tebi tražim spas

Ref.

Ti si pjesma moje duše
ti si bol u srcu mom

nemoj da ti tuge sruše
onaj sjaj u oku tvom

Ti si pjesma moje duše
ti si želja moga sna
i ne mogu još da shvatim
da bez tebe moram ja

Opet lažem samog sebe
ne dam želji da se gubi
ovo ludo srce sanja
da se pokraj tebe budi

Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Gradske uprave Subotica, temeljem članka 10 i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Službeni Glasnik RS br. 135/04, 36/09) daje sljedeće:

OBAVJEŠTENJE

Nositelj projekta *TELEKOM SRBIJA* A.D. Beograd, Takovska br. 2, I.J. Subotica, Prvomajska br. 2-4, podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš Projekta Bazne stanice mobilne telefonije – Trg Cara Jovana Nenada – SU27/SUX27/SUU27/SUL27 na životni okoliš na katastarskoj parceli 3723/3 KO Stari Grad.

Podaci i dokumentacija iz zahtjeva nositelja projekta mogu se dobiti na uvid u prostorijama Gradske kuće (II. kat, soba 226), radnim danom od 10 do 12 sati u periodu od 12.6.2015 do 22.6.2015. godine.

Svi zainteresirani u navedenom roku mogu izvršiti uvid u dokumentaciju i dostaviti svoje mišljenje u pisanoj formi na adresu Gradska uprava, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj – Trg slobode br.1, Subotica, a vezano za potrebu izrade Studije o procjeni utjecaja na životni okoliš predmetnog projekta.

Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Gradske uprave Subotica, temeljem članka 10 i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Službeni Glasnik RS br. 135/04, 36/09) daje sljedeće:

OBAVJEŠTENJE

Nositelj projekta *TELEKOM SRBIJA* A.D. Beograd, Takovska br. 2, I.J. Subotica, Prvomajska br. 2-4, podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš Projekta Bazne stanice mobilne telefonije Su-Kersko groblje UMTS-SUU93 na životni okoliš na katastarskoj parceli 34178/1 KO Donji Grad.

Podaci i dokumentacija iz zahtjeva nositelja projekta mogu se dobiti na uvid u prostorijama Gradske kuće (II. kat, soba 226), radnim danom od 10 do 12 sati u periodu od 12.6.2015 do 22.6.2015. godine.

Svi zainteresirani u navedenom roku mogu izvršiti uvid u dokumentaciju i dostaviti svoje mišljenje u pisanoj formi na adresu Gradska uprava, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj – Trg slobode br.1, Subotica, a vezano za potrebu izrade Studije o procjeni utjecaja na životni okoliš predmetnog projekta.

HRVATSKI KNJIŽEVNIK U ZKV-U

Marko Pogačar u Novom Sadu

U Zavodu za kulturu Vojvodine (ZKV) u ponedjeljak je održana književna večer **Marka Pogačara**, pjesnika, esejista, pripovjedača iz Hrvatske i trenutačno jednog od naju-

pečatljivijih predstavnika novije književnosti u regiji. Predstavljene su dvije njegove knjige nedavno objavljene u Srbiji – zbirka priča *Bog neće pomoći* (Književna radionica Rašić) i

knjiga pjesama *Ili ti ili svijetlo* (Kontrast).

O knjigama su govorili urednici ovih izdanja i književni kritičari **Vladimir Arsenić** i **Danilo Lučić**.

DANI IVANA ANTUNOVIĆA

Organiziran odlazak u Kalaču

Dani Ivana Antunovića, prigodom 200. obljetnice njegova rođenja, bit će održani od 19. do 21. lipnja u Subotici i Kalači. U Kalači će biti održan treći dan ove manifestacije, koji je rezerviran za nedjelju 21. lipnja. Za tu prigodu se priprema organiziran odlazak autobusom u to mjesto u Mađarskoj.

Program je sljedeći:

Nedjelja, 21. lipnja

08.30 – Polazak za Kalaču autobusom od katedrale
12.00 – Posjet knjižnici i riznici Kalačko-kečkemetske nadbiskupije
13.00 – Ručak
14.00 – Izložba fotografija *Zbogom bili salaši*
Izložbu otvara **Mišo Hepp**, zastupnik hrvatske zajednice u mađarskom parlamentu
(Predvorje Gradskog kazališta; Kalocsai Színház, Szent István király u. 38)
14.30 – Akademija u organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj (Katona István-ház, Hunyadi u. 2)
16.00 – Sveta misa u crkvi sv. Josipa – predvodi. msgr. **Stjepan Beretić**

17.00 – Polaganje vijenaca na spomen ploču Ivana Antunovića (Katona István-ház, Hunyadi u. 2)

Prigodni program

(dvorište Visoke škole Pál Tomori, Hunyadi u.)
Sudjeluju: Bunjevačka *Zlatna grana* – Baja; Plesni ansambl *Biseri* – Dušnok; Orkestar *Čabar*; Orkestar *Zabavna industrija*
18.30 – Večera
20.00 – Polazak za Suboticu
22.00 – 23.00 – Dolazak u Suboticu

Cijena putovanja i cijeloga programa – 500 dinara. Prijavite se što prije vlc. **Ivici Ivankoviću Radaku** putem e-maila ivicaradak@gmail.com ili na broj telefona 064/3226613. Potrebno je dostaviti ime i prezime, te broj pasoša. Rok za prijavu je do popune slobodnih mjesta, a najkasnije do ponedjeljka, 15. lipnja. Plaćanje se vrši na dan polaska. Dobrodošli su svi oni koje bi ovakva vrsta događanja mogla zanimati. Svećenici trebaju ponijeti sa sobom albu i štolu bijele boje.

Međunarodni bljesak na nogometnom putu

Za razliku od mnogih, Sončani **Agica** i **Vinko Đanić** svoje najdraže uspomene čuvaju u uredno složenim albumima. Na jednoj strani su obiteljski, na drugoj, kako Agica s osmijehom kaže, »šovinističko« muškoj, sportski. Brojne fotografije i isto tako brojni isječki iz starih novina svjedoče o jednoj vrlo uspješnoj nogometnoj karijeri. Vinko, za sva vremena jedan od najboljih izdanaka sončanskoga *Dinama*, danas trener u matičnom klubu, teško se može odlučiti za jednu konkretnu fotografiju, za jednu konkretnu situaciju.

NA DETELINARI KOD TRENERA AROKA

Na koncu, album ostaje otvoren na strani s tri fotografije i dva novinska isječka. U kraćem, objavljenom u novosadskom *Dnevniku*, može se saznati da su 1980. godine, na Insel – kupu u Mannheimu, u konkurenciji osam europskih klubova, omladinci NK *Novi Sad* osvojili prvo mjesto. Tako su na najbolji način pokazali koliko se dobro radi s mladima na Detelinari. Među osvajačima ovoga trofeja bio je i Vinko Đanić. Ovaj daroviti dječak nogometni zanat je počeo učiti u djetinjstvu, na ulici, a nastavio u najmlađim kategorijama *Dinama*, kod trenera **Josipa Matina**. U prvu ekipu plavih kročio je već u sedamnaestoj godini, a poslije uspješno odigrane sezone, životni put ga je odveo u Novi Sad, u istoimenu nogometni klub. »Nogomet je za mene bio životni izazov, pa sam potražio jaču sredinu. Otišao sam u Novi Sad za mojim zemljakom **Acom Kozlinom**, kasnijim nogometašem splitskog *Hajduka* i prijavio se na trening

Ferencu Ároku. Jednostavno sam mu rekao tko sam i da sam došao na probu. Toga dana igrala se trening utakmica. Lopta me je slušala, dao sam dva zgoditka **Markoviću**, kasnijem vrataru beogradskog *Partizana*, a uz to sam imao još nekoliko vrlo

trener **Pirmajer**, a igrali su: **Ognjenović, Marić, Novaković, Grahovac, Đanić, Nikolić, Leđanac, Pajić, Teodorović, Bičkai, Pantelić, Vučkov, Radaković, Kapriš, Brusin, Milanov, Lončar i Medić**. Novosađani su u finalu svlada-

me za jednu odista smiješnu situaciju na dodjeli osvojenih pokala. Mi smo dobili najveći, za osvojeno prvo mjesto. Kad ga je jedan od mojih suigrača podignuo zbog fotoreportera, uradio je to toliko žustro i pomalo nespretno, da je poklopac skliznuo i završio

ozbiljnih šuteva i asistencija. Po odluci trenera Ároka, ostao sam u Novom Sadu«, priča Đanić.

PRVO MJESTO U MANNHEIMU

Daroviti nogometaš imao je već tada duboko usađene radne navike i svi su mu proricali lijepu nogometnu budućnost. Marljivo je trenirao i brzo napredovao. Kao jedan od oslonaca mlade ekipe, otputovao je na turnir u Mannheimu, a osvojeni pobjednički pokal bio mu je prvi u nizu velikih priznanja. Mladu ekipu Novog Sada na turniru je vodio

li vrlo jaku ekipu Mannheimu rezultatom 2:1, zgdicima naše-ga sugovornika Đanića i Pajića. Prethodno su u prvoj skupini svladali *Stuttgart* s 2:1, *Mechelen* (Belgija) s 1:0 i odigrali neodlučno 1:1 protiv *Mainza* i osvojili prvo mjesto. Konačni plasman bio je: 1. *Novi Sad*, 2. *Mannheim*, 3. *Osnabrück*, 4. *Stuttgart*, 5. *Mainz*, 6. *Rotterdam*, 7. *Mechelen* i 8. *Rems*.

»Nije nam bilo lako. Na ovom, tada najpoznatijem turniru mladih ekipa, sudjelovali su klubovi čije su nogometne škole bile vrlo cijenjene u cijeloj Europi. Najživlje sjećanje veže

na glavi drugoga, znatno nižega suigrača, sad već ne znam kojega. Svi smo prsnuli u zarazni smijeh, smijali su se i nazočni dužnosnici i novinari. Nama to nije smetalo, bili smo vrlo raspoloženi i ponosni na svoj uspjeh. Sjećam se još jedne crtice. Na zajedničkoj večeri prišao mi je trener francuskog prvoligaša *Remsa*, čestitao i glasno izrekao procjenu da sam po njemu bio najbolji igrač turnira. Veće priznanje nisam mogao dobiti i te situacije ću se, valjda, uvijek sjećati«, završava priču Vinko Đanić.

Ivan Andrašić

Svjetski dan borbe protiv dječjeg rada

Međunarodna organizacija rada donijela je 2002. godine odluku da se 12. lipnja obilježava kao Svjetski dan borbe protiv dječjeg rada. Odmah da razjasnimo. Tu se ne misli na to da ne trebate ništa raditi i pomoći u svom domu, mami,

tati, djedu, baki... Misli se na izrabljivanje djece, koje je nažalost itekako prisutno u svijetu. U svijetu preko 200 milijuna djece u dobi od 5 do 14 godina širom svijeta prisiljeno je raditi. Najviše djece, radi na području Azije i Tihog oceana,

međutim dječji rad je prisutan i u mnogim industrijskim zemljama. Veliki broj djece radi na opasnim poslovima ili u uvjetima koji su opasni. Djeca su prisiljena raditi jer njihov opstanak i opstanak njihovih obitelji ovise o njihovom radu, iako je dječji rad nezakonit u mnogim zemljama. Dakle i dalje možete pospremiti svoju sobu, krevet, stol, te voditi računa oko osnovnih stvari. Nemojte da vam bude mrsko napraviti maleni poslić i sjetite se kako bi djeca koja rade teške poslove po cijeli dan rado napravila taj vaš mali zadatak.

Kraj škole

Dugo očekivani datum je stigao! Gotova je škola! Uraaa!

Danas, 12. lipnja za sve osnovce završava se još jedna školska godina. Ovome datumu ipak se najviše raduju djeca, koja kreću na zasluženi odmor. Dva i pol mjeseca odmora. Neko će ovo ljeto ići na more, bazene, posjetiti bake, djedove, rodbinu, putovati i uživati. Također bit će i onih koji će ljetnji odmor provesti doma, no i za njih će biti organizirani razni programi, kreativne radionice i razna druženja. Hrckove stranice posvetit ćemo vama, školarcima te ćemo na njima najavljivati sve događaje koji nas očekuju. Nemojte dozvoliti da vam bude dosadno, ovo je idealno vrijeme za druženje s prijateljima, ali ne preko društvenih mreža i mobitela, nego uživo, ruku pod ruku. Također preporučamo i druženje s knjigom, Gradske knjižnice rade i tijekom ljeta.

Dragi školarci, sretan vam početak ferija! Uživajte, zaslužili ste!

Raspjevano i razigrano

Završnom priredbom svih odjeljenja, održanom u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti, polaznici Dječjeg vrtića *Pčelica* obilježili su svršetak još

jedne školske godine. Publici, u kojoj su dominirali roditelji, bake i deke mališana, prvo su se predstavili najmlađi, polaznici odjeljenja odgojiteljica **Milane Vujin** i **Sare Tetkov**, koji su, dakako, u svojim malim nespretnostima bili i najsimpatičniji. Potom je uslijedio srednji uzrast djece odgojateljice **Tanje Dželetović**, a program su završila djeca predškolske dobi, odgojateljica **Veljka Bačića**.

I. A.

Čudnovate zgode šegrt Hlapića

Projekcija dugometražnog igranog filma za djecu **Šegrt Hlapić**, redatelja **Silvija Petranovića**, održana je u subotu, 6. lipnja, u okviru programa *Večer hrvatskoga filma*. Art kino **Aleksandar Lifka** u Subotici do posljednjem mjesta bio je ispunjen učenicima hrvatskih odjela iz Subotice i okolnih mjesta, Male Bosne, Đurđina i Tavankuta. Dojmovi djece su različiti, jer su mnogi već gledali ovaj crtani film koji se razlikuje od filma. Neki su ovaj film doživjeli kao uzbudljiv i poučan film, dok je nekima bilo čudnovato jer se likovi razlikuju. Šegrt Hlapić i njegova prijateljica Gita, te pas Bundaš i papiga Amadeus savršena su skupina iz poznate priče **Ivane Brlić Mažuranić**.

Organizatori programa su Umjetnička organizacija *Noć hrvatskog filma* i novih medija iz Zagreba, te Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, u suradnji s Art kinom *Lifka* u Subotici.

N. S.

PETAK
12.6.2015.

06:43 TV kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 08:00 Vijesti
 09:19 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
 10:05 Gvatemala, srce Maja - dokumentarna serija
 11:01 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:24 Rame uz rame, telenovela
 13:15 Svaki dan dobar dan: Sinjska alka
 13:47 Labirint
 14:35 Riječ i život: Vrednujmo svoje
 15:05 Pozitivno
 15:32 Znanstveni krugovi
 16:00 Da, premijeru, humoristična serija (2013.)
 17:44 Bajkovita Hrvatska (R)
 17:55 Iza ekrana
 18:30 Javna stvar
 19:00 Dnevnik
 20:00 Nogomet - kvalifikacije za EP 2016: Hrvatska - Italija, emisija
 20:35 Split: Nogomet - kvalifikacije za EP 2016: Hrvatska - Italija, 1. poluvrije, prijenos
 21:36 Sportska popuna
 21:45 Split: Nogomet - kvalifikacije za EP 2016: Hrvatska - Italija, 1. poluvrije, prijenos
 22:44 Nogomet - kvalifikacije za EP 2016: Hrvatska - Italija, emisija
 23:15 Dnevnik 3
 23:40 Nogomet - kvalifikacije za EP 2016, sažeci
 00:15 Taoci, serija (9/10)
 00:54 Majstor tai chija, hongkonški film - Filmski maraton
 02:27 Djevojka Lou, australski film - Filmski maraton (R)
 03:44 Skica za portret
 03:53 Svaki dan dobar dan: Sinjska alka
 04:21 Iza ekrana
 04:51 Riječ i život: Vrednujmo svoje (R)
 05:21 Hrvatska uživo
 06:26 Rame uz rame, telenovela

09:00 Vidrić, dokumentarna serija
 09:09 Ekstremne životinje, dokumentarna serija
 09:37 Braća, dokumentarna serija (R)

09:46 Potepuh, dokumentarna serija (R)
 09:53 Action Man, crtana serija (R)
 10:18 Puni krug
 10:35 Ni da ni ne: Dječji izbori ljepote
 11:54 Moj dom, najbolji trenuci - dokumentarna serija
 12:45 Junak u kuhinji, dokumentarna serija
 13:12 Velečasni Brown, serija
 14:02 Izljev bijesa, američki film
 15:34 Preuredi pa prodaj!, dokumentarna serija (R)
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:28 Kuharski duet, dokumentarna serija (R)
 16:57 Tea Mamut: Panna Cotta II (R)
 17:04 Vidrić, dokumentarna serija (R)
 17:13 Ekstremne životinje, dokumentarna serija (R)
 17:41 Braća, dokumentarna serija (R)
 17:50 Potepuh, dokumentarna serija (R)
 18:00 Kod Sunca u šest
 18:58 Juhuhu
 19:54 Bajkovita Hrvatska: Ušće Mirne - Tarska vala
 20:05 Cedar Cove, serija
 20:51 Vrijeme na Drugom
 20:59 Otkrivamo: Davide Bowie
 21:48 Ne lažu samo ubojice, serija
 23:26 Zločinački umovi, serija
 00:10 Košarka, EP (Ž): Hrvatska - Latvija, sažetak
 00:40 Noćni glazbeni program

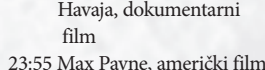

05:55 RTL Danas, (R)
 06:40 Virus attack
 06:55 Chuggington
 07:10 Sve u šest, magazin (R)
 07:55 Pet na pet, kviz (R)
 08:50 TV prodaja
 09:05 Hitna služba, serija (R)
 10:00 TV prodaja
 10:15 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11:20 JAG, drama
 12:15 TV prodaja
 12:30 Hitna služba, serija
 13:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:25 Kolo sreće, kviz (R)
 15:35 Parada, drama (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Kolo sreće, kviz
 21:10 Njezina mala tajna, film, romantična komedija
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Kralj Škorpiona 3: Bitka

za iskupljenje - TV premijera, film, akcijski
 01:05 Univerzalni vojnik 3, i igrani film, akcijski
 03:00 RTL Danas, (R)
 03:40 Kraj programa

SUBOTA
13.6.2015.

07:11 Najava
 07:26 Posljednja granica, američki film - Ciklus klasičnog vesterna
 09:06 Normalan život
 09:55 Kućni ljubimci
 10:30 Subotom ujutro
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:10 Duhovni izazovi
 13:45 Prizma
 14:35 Pobjednička sezona, američki film
 16:20 Potrošački kod
 16:55 Stvarna povijest znanstvene fantastike - Roboti, dokumentarna serija
 17:42 Manjinski mozaik: Kuhinja da prste polizeš
 18:00 Lijepom našom: Sombor
 19:00 Dnevnik
 20:00 LOTO 7/39
 20:05 Bijes pod kontrolom, američki film
 21:50 Igra prijestolja, serija
 22:45 Dnevnik 3
 23:05 Nije ti život pjesma Havaja, dokumentarni film
 23:55 Max Payne, američki film - Filmski maraton
 01:30 Posljednja granica, američki film - Filmski maraton
 03:05 Znanstveni krugovi
 03:30 Skica za portret
 03:43 Duhovni izazovi
 04:13 Veterani mira
 04:58 Prizma
 05:43 Lijepom našom: Sombor

05:45 Generalna špica - zastava, himna
 05:47 Najava
 05:50 Biblija
 06:00 Juhuhu
 09:00 Laboratorij na kraju svemira: Roborska ruka
 09:10 Juraj i zmaj, njemačko-britanski film
 11:15 Doktor Who, serija za mlade
 12:05 Doktor Who, serija za mlade
 12:50 Plesni izazov, serija za

mlade
 13:15 Plesni izazov, serija za mlade
 13:45 Nigellissima, dokumentarna serija
 14:15 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 14:45 Jelovnici izgubljenog vremena:
 15:10 Jednom, irski film
 16:40 Subotom ujutro
 18:00 Košarka, PH - finale, 3. utakmica doigravanja (ili eventualno 4.)
 19:50 Dječja usta
 20:05 Top Gear (19C)
 20:56 Vrijeme na Drugom
 21:03 Zavičaj, serija
 22:03 Carstvo poroka, serija
 22:53 Carstvo poroka, serija
 23:43 Carstvo poroka, serija
 00:33 Košarka, EP (Ž): Hrvatska - Srbija, sažetak
 01:03 Noćni glazbeni program

05:20 RTL Danas, (R)
 06:05 Legenda o Tarzanu
 07:00 Mala sirena
 07:25 TV prodaja
 07:40 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 09:10 TV prodaja
 09:25 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
 10:50 TV prodaja
 11:05 Cirkus, zabavna emisija
 12:35 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
 13:35 Njezina mala tajna, film, romantična komedija (R)
 15:20 X Factor Adria, glazbeni show snimka (R)
 16:30 RTL Vijesti
 16:55 X Factor Adria, glazbeni show snimka (R)
 18:30 RTL Danas
 20:00 Johnny English ponovno jaše - TV premijera, igrani film, komedija
 22:00 Asterix i Obelix: Misija Kleopatra, igrani film, obiteljska komedija
 00:15 Kralj Škorpiona 3: Bitka za iskupljenje, film, akcijski/ fantazija (R)
 02:10 Astro show, emisija uživo
 03:10 RTL Danas
 03:55 Kraj programa

NEDJELJA
14.6.2015.

06:38 Najava
 06:50 Klasika mundi: Mahlerova 9. simfonija u izvedbi Pariškog

orkestra pod ravnanjem Christopha Eschenbacha
 08:30 Putovanje u Italiju, talijanski film - Zlatna kinoteka
 10:00 Press klub
 10:50 Gospodica Marple: Usnulo ubojstvo, serija (1. dio)
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva (zadnji)
 15:05 Mir i dobro
 15:30 Gospodin Selfridge, serija
 16:20 Vrtlari: Vrt na balkonu
 16:50 Kulturna baština
 17:10 Mušketiri, serija
 18:05 Mušketiri, serija
 19:00 Dnevnik
 19:54 LOTO 6/45
 19:59 Sedamdeset i dva dana, hrvatski film
 21:44 Udovac, serija
 22:39 Dnevnik 3
 22:59 Dossier Zinfandel, dokumentarni film
 00:19 Putovanje u Italiju, talijanski film - Zlatna kinoteka
 01:44 Press klub
 02:29 Nedjeljom u dva
 03:29 Eko zona (R)
 03:54 Kulturna baština
 04:09 Manjinski mozaik: Kuhinja da prste polizeš
 04:24 Mir i dobro
 04:49 Plodovi zemlje
 05:39 Rijeka: More
 06:09 Vrtlari: Vrt na balkonu

06:01 Generalna špica - zastava, himna
 06:03 Najava
 06:06 Juhuhu
 09:06 Ninin kutak: Kasica prasic
 09:11 Čarobna ploča: Povijest umjetnosti - renesansa i manirizam
 09:26 Grimove bajke, crtana serija
 09:51 I to je to, crtana serija
 10:00 Zagreb - Misa Međimurskog prošenja, prijenos
 11:30 Biblija
 11:40 Pozitivno
 12:35 Tjedni pregled
 13:05 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar, dokumentarna serija
 14:25 Bijes pod kontrolom, američki film
 16:00 Magazin LP
 16:30 Olimp
 17:15 Rukomet - kvalifikacije za EP 2016.: Hrvatska -

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

ЈКП "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supiface.co.rs

Uspjeh čine ljudi

Naša polisa...Vaša sigurnost

Tel: +381 (0) 24 555-867 • www.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

Turska, prijenos
19:00 Pitomača 2015., snimka
1. večeri
20:10 Dupini - Špijun u jatu,
dokumentarni film
21:00 Vrijeme na Drugom
21:05 Konačni obračun: Ecks
protiv agentice Sever,
američki film
22:40 Carstvo poroka, serija
23:30 Carstvo poroka, serija
00:20 Noćni glazbeni program

05:10 RTL Danas, (R)
05:50 Mala sirena, (R)
06:15 Mijenjam ženu
07:40 TV prodaja
07:55 Mijenjam ženu
09:30 10 najvećih modnih
katastrofa Hrvatske,
zabavna emisija (R)
10:30 TV prodaja
10:45 Kauboji, igrani film,
vestern
13:20 Johnny English ponovo
jaše, film, komedija (R)
15:25 X Factor Adria, glazbeni
show snimka (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 X Factor Adria, glazbeni
show snimka (R)
18:30 RTL Danas
19:15 Mr. Bean, serija
20:00 10 najvećih javnih svada
u Hrvatskoj, zabavna
emisija
21:00 X Factor Adria, glazbeni
show uživo
23:40 News Bar, satirično-
informativna emisija
00:10 CSI: Miami, serija
01:05 CSI: Miami, serija
02:00 Astro show, emisija uživo
03:00 RTL Danas, (R)
03:40 Kraj programa

PONEDJELJAK
15.6.2015.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje srce -
telenovela
10:09 Kraljevske toplice,
dokumentarna serija
10:57 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:15 Les Dames de Choeur
(The Choirgirls),
dokumentarni film

14:10 Jezik za svakoga
14:25 Društvena mreža -
medicina
15:35 Glas domovine
16:00 Da, premijeru,
humoristična serija
17:35 Odmori se, zaslužio si -
humoristična serija
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik
20:00 Lijepa naša Irska,
dokumentarni film
21:00 Djeca ljubavi, serija
21:54 Najava
22:00 Dnevnik 3
22:30 Otvoreno
23:20 Drugi format
00:05 Iskra života, španjolsko-
francusko-američki film
01:40 Da, premijeru,
humoristična serija
02:10 Društvena mreža -
medicina
03:15 Glas domovine
03:40 Drugi format
04:20 Dr. Oz, talk show
05:02 Hrvatska uživo
05:52 Rame uz rame, telenovela

06:00 Juhuhu
09:00 Vidrić, dok. serija
09:09 Ekstremne životinje,
dokumentarna serija
09:37 Braća, dok. serija
09:44 Potepuh, dok. serija
09:54 Action Man, crtana serija
10:18 Notica: Flauta
10:33 Školski sat: Znameniti
istraživači i putnici (R)
11:05 Briljanteen
11:49 Moj dom, najbolji trenuci
- dokumentarna serija
12:36 Bajkovita Hrvatska:
12:45 Junak u kuhinji,
dokumentarna serija
13:08 Tea Mamut:
13:15 Velečasni Brown, serija
14:05 Konačni obračun: Ecks
protiv agentice Sever,
američki film
15:35 Preuredi pa prodaj!,
dokumentarna serija
16:00 Regionalni dnevnik
16:27 Kuharski duet,
dokumentarna serija
17:02 Vidrić, dok. serija (R)
17:11 Ekstremne životinje, (R)
17:39 Braća, (R)
17:46 Potepuh, (R)
18:00 Kod Sunca u šest
18:55 Najava
18:58 Juhuhu
20:05 Cedar Cove, serija
20:52 Vrijeme na Drugom
21:00 TV Bingo
21:40 Maher za tehnologiju,
dokumentarna serija
22:10 Detektiv i dama, američki
film

23:55 Fringe - Na rubu
00:45 Košarka, EP (Ž):
Hrvatska - Velika
Britanija, sažetak
01:15 Zabavna / razgovorna
emisija
02:00 Noćni glazbeni program

06:55 RTL Danas, (R)
07:40 Virus attack
07:55 Chuggington
08:25 Sve u šest, magazin (R)
08:55 TV prodaja
09:10 Hitna služba, serija (R)
10:20 Pomorska ophodnja
11:20 JAG, drama
12:35 Hitna služba, serija
13:35 Shopping kraljica, (R)
14:35 Pet na pet, kviz (R)
15:30 Kolo sreće, kviz (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Kolo sreće, kviz
21:10 X Factor Adria,
22:15 RTL Direkt
22:40 X Factor Adria
23:45 Dr. House, dramska serija
00:40 Kost, serija
01:40 Heroji iz strasti, serija
02:35 Astro show, emisija uživo
03:35 RTL Danas, (R)
04:15 Kraj programa

UTORAK
16.6.2015.

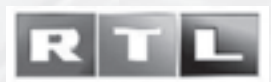

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
09:20 Hanna, slušaj svoje srce -
telenovela
10:10 Kraljevske toplice,
dokumentarna serija
11:00 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame, telenovela
13:10 Svaki dan dobar dan
13:40 Poslovna zona
14:10 Jezik za svakoga
14:25 Društvena mreža
(obrazovanje)
15:35 Turistička klasa
16:00 Da, premijeru,
humoristična serija
17:35 Odmori se, zaslužio si -
humoristična serija
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik
20:00 Piramida
21:05 Djeca ljubavi, serija

22:00 Dnevnik 3
22:30 Paralele
23:20 Kineski zid - Skrivena
priča, dokumentarni film
00:15 Kročenje goropadnosti,
snimka kazališne
predstave
02:30 Svaki dan dobar dan
03:00 Društvena mreža
(obrazovanje)
04:05 Turistička klasa
04:30 Jezik za svakoga
04:40 Hrvatska uživo
05:30 Rame uz rame, telenovela

05:57 Najava
06:00 Juhuhu
09:00 Vidrić, dokumentarna s
erija
09:09 Noćne more iz svijeta
prirode, dokumentarna
serija
09:37 Medvjedići,
dokumentarna serij
09:44 Prugasti prijatelji,
dokumentarna serija
09:53 Action Man, crtana serija
10:15 Dječja usta
10:27 Školski sat: Močvare uz
rijeke (R)
10:57 EBU dokumentarni film
za djecu
11:12 Ton i ton
11:27 Kokice
11:45 Moj dom, najbolji trenuci
- dokumentarna serija
12:35 Junak u kuhinji,
dokumentarna serija
13:01 Velečasni Brown, serija
13:50 Dugino pleme, američko-
češki film
15:15 Jelovnici izgubljenog
vremena: Salate
15:35 Preuredi pa prodaj!
16:00 Regionalni dnevnik
16:25 Međunarodna
jedriličarska regata
Fiumanka, reportaža
16:53 Bajkovita Hrvatska:
16:59 Vidrić, (R)
17:08 Noćne more iz svijeta
prirode
17:36 Medvjedići, (R)
17:43 Prugasti prijatelji, (R)
17:50 Tea Mamut:
18:00 Košarka, PH - finale,
doigravanje (3. ili 4.
utakmica - eventualno!))
18:00 Kod Sunca u šest
18:58 Juhuhu
20:05 Cedar Cove, serija
20:52 Vrijeme na Drugom
21:00 Graham Norton i gosti
21:50 Babel, američki film
00:10 Fringe - Na rubu
00:53 Noćni glazbeni program

06:55 RTL Danas, (R)
07:40 Virus attack
07:55 Chuggington
08:25 Sve u šest, magazin (R)
08:55 TV prodaja
09:10 Hitna služba, serija (R)
10:05 TV prodaja
10:20 Pomorska ophodnja
11:25 JAG, drama
12:20 TV prodaja
12:35 Hitna služba, erija
13:30 Shopping kraljica, (R)
14:30 Pet na pet, kviz (R)
15:30 Kolo sreće, kviz (R)
16:30 RTL Vijesti
17:00 Shopping kraljica
18:00 Sve u šest, magazin
18:30 RTL Danas,
19:15 Pet na pet, kviz
20:00 Kolo sreće, kviz
21:15 Shopping kraljica
22:15 RTL Direkt
22:45 Dr. House, dramska serija
23:45 Kost, serija
00:40 Heroji iz strasti, serija
01:35 Kost, serija (R)
02:30 Astro show, emisija uživo
03:30 RTL Danas, (R)
04:15 Kraj programa

SRIJEDA
17.6.2015.

06:42 TV kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:06 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje srce -
telenovela
10:10 Kraljevske toplice,
dokumentarna serija
11:00 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:23 Rame uz rame, telenovela
13:14 Svaki dan dobar dan
13:44 Potrošački kod
14:14 Jezik za svakoga
14:25 Društvena mreža -
društvene teme
15:32 Eko zona
16:00 Da, premijeru,
humoristična serija
17:33 Odmori se, zaslužio si -
humoristična serija (R)
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik
20:00 LOTO 7/39
20:05 Apokalipsa - Drugi
svjetski rat: U okruženju,
dokumentarna serija
20:55 Djeca ljubavi, serija
21:45 I to je Hrvatska
22:00 Dnevnik 3
22:30 Otvoreno
23:20 Identitet nepoznat, danski
film - Kino Europa
01:00 Da, premijeru,

humoristična serija
01:30 Svaki dan dobar dan
02:00 Društvena mreža -
društvene teme
03:05 Eko zona
03:30 Potrošački kod (R)
04:00 Jezik za svakoga
04:10 Dr. Oz, talk show
04:52 Hrvatska uživo
05:42 Rame uz rame, telenovela

06:00 Juhuhu
09:00 Dokumentarna serija za
djecu (R)
09:09 Noćne more iz svijeta
prirode
09:37 Medvjedići,
dokumentarna serija
09:44 Prugasti prijatelji,
dokumentarna serija
09:53 Serija za djecu - strana
10:16 Čarobna ploča: Širimo
vidike
10:31 Školski sat: Crtani
Romani Show
11:01 Boli glava: Zrak svuda
oko nas
11:16 Generacija Y
11:44 Moj dom, najbolji trenuci
- dokumentarna serija
12:34 Lidijina kuhinja,
dokumentarna serija
13:02 Velečasni Brown, serija
13:52 Just in Time, američki
film
15:12 Jelovnici izgubljenog
vremena:
15:35 Preuredi pa prodaj!
16:00 Regionalni dnevnik
16:27 Kuharski dueta

16:57 Tea Mamut:
17:05 Dokumentarna serija za
djecu (R)
17:14 Noćne more iz svijeta
prirode
17:42 Medvjedići, (R)
17:49 Prugasti prijatelji
18:00 Kod Sunca u šest
18:58 Juhuhu
20:05 Cedar Cove, serija
20:52 Vrijeme na Drugom
20:59 Hrvatsko vođeno blago:
Velebit, dok. serija
21:54 Ona hoće najbolje,
američki film
23:54 Fringe - Na rubu
00:37 Noćni glazbeni program

06.50 RTL Danas, (R)
07.35 Virus attack
07.55 Chuggington
08.20 Sve u šest, magazin (R)
09.05 Hitna služba, serija (R)
10.20 Pomorska ophodnja
11.20 JAG, drama
12.30 Hitna služba, serija
13.30 Shopping kraljica, (R)
14.30 Pet na pet, kviz (R)
15.25 Kolo sreće, kviz (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Shopping kraljica
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Kolo sreće, kviz
21.15 Shopping kraljica
22.15 RTL Direkt
22.45 Dr. House, serija
23.45 Kost, serija
00.40 Heroji iz strasti, serija

01.35 Kost, serija (R)
02.30 Astro show, emisija uživo
03.30 RTL Danas, (R)
04.15 Kraj programa

ČETVRTAK 18.6.2015.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje srce
10:10 Kraljevske toplice
11:00 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:23 Rame uz rame, telenovela
13:10 Svaki dan dobar dan
13:40 Paralele - europski
magazin
14:25 Društvena mreža
15:27 50 godina broskog kola,
emisija pučke i predajne
kulture
16:00 Da, premijeru,
humoristična serija
17:35 Odmori se, zaslužio si
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik
20:00 Večer na 8. katu
20:55 Djeca ljubavi, serija
22:00 Dnevnik 3
22:30 Labirint
23:20 Pola ure kulture
23:55 Svaki dan dobar dan
00:25 Da, premijeru
00:55 Društvena mreža

01:55 50 godina broskog kola,
emisija pučke i predajne
kulture
02:20 Paralele - europski
magazin (R)
03:05 Pola ure kulture
03:35 Labirint
04:20 Dr. Oz, talk show
05:02 Hrvatska uživo
05:52 Rame uz rame, telenovela

06:00 Juhuhu
09:00 Dokumentarna serija
09:09 Noćne more iz svijeta
prirode
09:37 Medvjedići
09:44 Prugasti prijatelji, (R)
09:52 Serija za djecu - strana
10:15 Laboratorij na kraju
svemira: Robotska ruka
10:22 Navrh jezika
10:32 Školski sat: Zemlja iz
svemira (R)
11:02 Kokice
11:19 Indeks
11:46 Moj dom, najbolji trenuci
- dokumentarna serija
12:35 Lidijina kuhinja,
dokumentarna serija
13:03 Velečasni Brown, serija
13:52 Treća sreća, američki film
15:16 Jelovnici izgubljenog
vremena:
15:36 Preuredi pa prodaj!
16:00 Regionalni dnevnik
16:28 Kuharski duet
16:58 Tea Mamut:
17:03 Najava
17:05 Dokumentarna serija (R)
17:14 Noćne more iz svijeta

prirode
17:42 Medvjedići, (R)
17:49 Prugasti prijatelji
18:00 Kod Sunca u šest
19:00 Juhuhu
20:05 Cedar Cove, serija
20:52 Vrijeme na Drugom
20:59 Večer s Joolsom
Hollandom
22:05 Arthur Newman,
američki film
23:40 Fringe - Na rubu
00:23 Noćni glazbeni program

06.50 RTL Danas, (R)
07.35 Virus attack
07.55 Chuggington
08.20 Sve u šest, magazin (R)
09.05 Hitna služba, serija (R)
10.20 Pomorska ophodnja
11.20 JAG, drama
12.30 Hitna služba, serija
13.30 Shopping kraljica, (R)
14.30 Pet na pet, kviz (R)
15.25 Kolo sreće, kviz (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Shopping kraljica
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Kolo sreće, kviz
21.15 Shopping kraljica
22.15 RTL Direkt
22.45 Dr. House, dramska serija
23.45 Kost, serija
00.40 Heroji iz strasti, serija
01.35 Kost, serija (R)
02.30 Astro show, emisija uživo
03.30 RTL Danas, (R)
04.15 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od pone-
djeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu
Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme
emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom
od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u
21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića
emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od
18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*,
emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 15.35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog
Bolja Srbija • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija
- Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik
Govorimo hrvatski

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije* - narodna glazba (utorakom) • *Veliki
majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock
vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorakom) •
Znanjem do zdravlja (srijedom) • *Razmišljanje dopu-
šteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorakom)
• *Ohoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz
kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za
moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti
dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvodanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

SNEŽANA ĐAKOVIĆ, VIJEĆNICA HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

Jedina velika neostvarena želja

Snežana sa sinovima Martinom i Tomislavom

Snežana Đaković iz Srijemske Mitrovice nije, kako nam kaže, uposlena kao i mnogo ljudi danas. Po struci je učiteljica, no, nemoguće joj je naći posao u struci. Rad s djecom joj je i jedina neostvarena želja. Snežana je jedno vrijeme radila kao vjeroučiteljica, ali sada ni to više ne radi.

Što radi, čime se bavi, kako provodi vrijeme, pored kućanskih obveza i djece, priča nam: »Volim pjevati. Pjevam u katedralnom zboru u Srijemskoj Mitrovici od svoje mladosti i nikada mi nije žao odvojiti vrijeme za probe zbora. Što se hrvatskih udruuga tiče, članica sam Hrvatskog kulturnog centra 'Srijem' – Hrvatski dom u Srijemskoj Mitrovici i vijećnica sam Hrvatskog nacionalnog vijeća. Nadam se da ću preko HNV-a, kao vijećnica, učiniti nešto dobro i korisno za svoj narod«, kaže Snežana.

SVE SE STIŽE

Snežana smatra da je ponekad teže biti kućanica nego biti

uposlena u školi. »Iako sam samo kućanica, mislim da je to ponekad veća obveza nego raditi u školi. Najveći dio vremena provodim sa svojom obitelji, brinem o djeci, kući i dvorištu. Hvala Bogu financijski solidno živimo, ne bogato ali niti siromašno, jer suprug ima uspješan obrt.«

Nađe vremena za puno toga, jer kad čovjek hoće, kako i sama kaže, može se naći vrijeme za sve.

»Uvijek se nađe vremena za ono što čovjek želi. Često čujem od mlađih kako ne stižu ovo ili ono, ali kad čovjek dobro rasporedi svoje vrijeme sve se stiže«, kaže Snežana.

U pogledu slobodnog vremena putovanja su nekada bila češća, kaže Snežana, a danas su ostala lijepa sjećanja: »Ne putuje se kao nekada. Iskreno, već neko vrijeme nisam išla na dulja putovanja. U najljepšem sjećanju ostala su mi putovanja u Zadar gdje sam se povezala s jednom obitelji koja je hodočastila u Mitrovicu.« Osjeća se ostvarenom u životu i veći dio želja je ostvarila.

Kako se Snežana kao kućanica odlično snalazi u ovim poslovima, zamolili smo je za neki dobar recept, koji sigurno ima u nekoj škrinjici, a koji i sama voli priređivati. Tako da, evo, dijelimo recept, jednu slatku Snežaninu deliciju. Kolač je s malo ugljikohidrata, o čemu vodi posebno računa zbog zdravlja svoje djece i pogodan je i za dijabetičare.

DIJELIMO S VAMA RECEPT !

LEDENE KOCKE

SASTOJCI:

1 l mlijeka, 10 jaja, 100 g + 10 žlica brašna, tečni zaslađivač, 200 g maslaca, 3 žličice kakaoa, 2,5 dl jogurta, 1 tučeno slatko vrhnje, 1 šlag, 1 vrećica želatina, prašak za pecivo.

PRIPRAVA:

Za koru odvojiti bjelanjke od žumanjaka i umutiti bjelanjke mikserom. Umućenoj smjesi dodati 8 g zaslađivača, pola praška za pecivo i 10 žlica brašna. Uz dodavanje brašna lagano mutiti. Smjesu uliti u tepsiju veličine 20 x 40 cm. Koru peći 10 minuta na 150 stupnjeva.

Za prvi fil umutiti žumanjke, zatim dodati 100 g brašna, 20 g zaslađivača. Postupno dodavati 0,7 l mlijeka u žumanjke i lagano miješati. Kad se dobro izmiješa, kuhati uz miješanje dok se fil ne zgusne. Fil prohladiti, dodati maslac. Kad se maslac rastopi, umutiti fil mikserom dok ne bude pjenast i dodati 3 žličice kakaoa.

Koru izbosti vilicom na više mjesta i preko nje preliti 0,5 dl mlijeka. Kad kora upije mlijeko, preko kore ravnomjerno rasporediti prvi fil od žumanjaka. Staviti u hladnjak pola sata da se stegne.

Kad se prvi fil stegne, za drugi umutiti šlag. Zatim umutiti slatko vrhnje odvojeno. Pomiješati šlag, slatko vrhnje i jogurt i dodati 7 g zaslađivača. Otopiti želatin prema uputi na vrećici i pomiješati ga s prethodno napravljenom smjesom od šlaga, slatkog vrhnja i jogurta muteći mikserom.

Ravnomjerno rasporediti drugi fil preko prvog u tepsiji i staviti u hladnjak. Kad se i drugi fil stegne, kolač je spreman za posluživanje. Ovaj kolač na 100 g ima 13 g ugljikohidrata.

O ŽENAMA U POLITICI

»Žene u politici su kod nas, nažalost, rijetkost. Zadovoljna sam što se za izbore za HNV, uglavnom drži do europskih standarda o zastupljenosti žena, pa sam kao predstavnica svoje udruge i Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini postala vijećnica. Ne znam da li bih mogla ocijeniti rad u HNV-u kao politički, jer ondje raspravljamo o stvarima koja se tiču naše zajednice – po pitanjima kulture, informiranja i obrazovanja. Da bismo te ciljeve ostvarili za našu zajednicu, politika se ne može zaobići.«

OBITELJ

»Živim u kući. Nisam prevelik ljubitelj kućnih mezimaca, ali volim brinuti o dvorištu i cvijeću u njemu. Udana sam, imam dva sina. Stariji sin **Martin** završava drugi razred osnovne škole, a mlađi **Tomislav** kreće u prvi razred. Martin pohađa hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture, a tako će i Tomislav kad krene u školu. Važno je, vjerujem, da se djeca upoznaju sa svojom kulturom i poviješću, jer danas nismo više u prilici čuti o Hrvatskoj ili posjećivati Hrvatsku, kao što je to bilo prije devedesetih. Iako ima puno učenja, škola odlično ide, ali, kao i sva djeca u tim godinama, najviše se vole igrati vani, ili kad kao obitelj odemo na neki izlet.«

Branka Dulić

PROLJEĆE I USPOMENE

Sjećanje na polje divljih maslina

Na fotografiji snimljenoj krajem šezdesetih godina prošlog stoljeća vidi se dio šumarka maslinjaka (danas je na ovom prostoru Medicinska škola) i bolnica u izgradnji (završena 1971). Još je prometovao tramvaj do Aleksandrova

Kada u svibnju, mnogima komiljenom mjesecu, drveće i ukrasno šipražje procvjeta, subotičkim ulicama šire se intenzivni mirisi cvjetova bazge (zove) i bagrema (drača), ali i – divlje masline. Činilo se kako je opojan miris ove samonikle biljke žutih cvjetova i sitnih plodova nestao proteklih desetljeća s gradskih ulica, i mlađe generacije ga manje pamte, ali nije. Jedno drvo divlje masline u blizini Radijalca, u Ulici Dušana Petrovića, intenzivni miris svojih cvjetova u svibnju širi i na okolne ulice. Neobičnog je stabla, pri dnu razdvojenog u dva, te u vrhu ponovno sastavljenog, čime oblikom podsjeća na crtež srca. Dolaze ljudi gledati ga, slikati i uživati pod niskom krošnjom. Upućeniji kažu kako je nekada na tlu Subotice bilo mnogo više grmlja i stabala divlje masline. Podsjećanje probuđeno

cvatnjom divlje masline u blizini Radijalca, navelo je, čak, poneke na traganje za informacijama o lokacijama gdje ih još ima u gradu, pa i na traganje za izdancima, jer ima zainteresiranih za sadnju ove mirisne biljke u vlastitim vrtovima. Toliko je ova biljka zanimljivog izgleda, uobičajeno nepravilnog, kvrgavog i razgranatog stabla, u cvjetanju opojnog mirisa, a kasnije s plodovima koji se mogu jesti.

Stručniji za biljne vrste i raslinje pojašnjavaju kako je ovoj biljci, zapravo, ime eleagnus, no nalik je maslini zbog boje listova, te je uobičajeno ljudi ovdje nazivaju divljom maslinom, a ima i drugih naziva. Smatra se vrlo otpornom na svakojake uvjete i raste i na manje plodnom tlu.

Mini potraga za stablima divljih maslina (nazovimo ih kako ih ljudi ovdje uobičajeno znaju) za sada je pokazala kako ih ima i oko škole na Majšanskom putu, pouzdano postoji i u jednom dvorištu u susjednoj ulici, i to drvo visoko čak osam metara, u većem broju ih je oko Gradskog stadiona, a vjerojatno rastu i na nekim drugim mjestima u gradu koje ovom potragom još nisu obuhvaćene. Starije generacije pamte opori okus ovih plodova, jer su ih u prolazu brali i jeli, kao što su i cvjetove bagrema ili neke biljke na

Jedno drvo divlje masline u blizini Radijalca, u Ulici Dušana Petrovića, intenzivni miris svojih cvjetova širi i na okolne ulice

livadi za koje su o jestivosti znali prema obiteljskom kazivanju. Tada se nije mnogo govorilo o ljekovitosti i vitaminskom sastavu bilja, osim što su djeca znala koje biljke mogu u igri pojesti i zasladiti se. Bile to višnje, trešnje i šljive na ulici (pa i u tuđem dvorištu), ili koprivica (gelegunja, bođoš) i dud, (tuđe) lubenice u njivama, pa i ove divlje masline u šumarcima.

Pouzdana je nekada postojao šumarak pod divljim maslinama i nalazio se na ulazu u Aleksandrovo uz Beogradski put, na prostoru između pruge za Pačir i ograde dvorišta Bolnice. Uz bolničku ogradu na ovom prostoru je osamdesetih godina prošlog stoljeća podignuta zgrada Medicinske škole s pratećim objektima i terenima, a maslinjak se »smjestio« u uspomene. Taj šumarak, inače, pamte mnoga djeca iz Aleksandrova, jer je kroz njega vodio puteljak kojim se kraćim putem moglo stići iz tada novog naselja u blizini Bolnice i pruge, do stadiona.

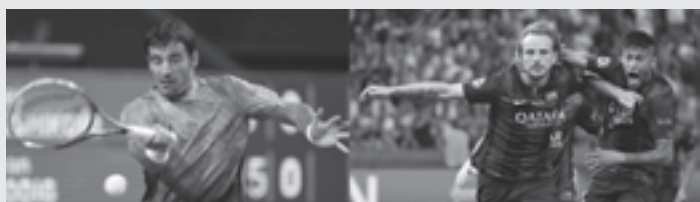
K. K.

POGLED S TRIBINA

Dodig i Rakitić

Jedan dan. Subota, 6. lipnja 2015. godine. Dan za povijest hrvatskog sporta. Nešto prije osam sati navečer **Ivan Dodig** je skupa sa svojim dubl partnerom Brazilcem **Melom** podigao pokal namijenjen najboljem paru ovogodišnjeg *Roland Garrosa*. I cijeli teniski svijet je odao počast sada i definitivno najboljem hrvatskom dubl tenisaču svih vremena. Nakon poraza u finalu Wimbledonu od najboljeg dubla svih vremena američke braće **Bryan**, uslijedio je najbolji mogući revanš protiv istih protivnika. I ponositi Međugorac je zauvijek upisao svoje ime u tenisku povijest.

Nekoliko sati kasnije, po završetku velikog finala Lige prvaka na olimpijskom stadionu u Berlinu, najpoznatiji klupski pokal na svijetu tzv. ušati, ponosno je podigao **Ivan Rakitić**, veznjak *Barcelone*.

Broj četiri na njegovom dresu imao je sretnu moć u drugom velikom europskom finalu koje je hrvatski reprezentativac zaigrao u razmaku od samo godinu dana. Upravo u četvrtoj minuti postigao je vodeći pogodak za *Barcu*, četvrti najbrži pogodak u povijesti finala najprestižnijeg klupskog natjecanja u Europi (i na svijetu). I postao deveti Hrvat koji je uspio osvojiti Ligu prvaka (sljednika nekadašnjeg Kupa prvaka), drugi Hrvat strijelac u finalu (uz **Mandžukića** 2013. – *Bayern*), ali i prvi nogometaš u povijesti koji je s dvije različite momčadi osvojio Ligu Europe (*Sevilla*) i Ligu prvaka (*Barcelona*). Hrvatska zastava u njegovim rukama ostala je zabilježena i na zajedničkoj fotografiji pobjedničke momčadi u plavo-crvenim majicama.

Bila je ta subota dan za nezaborav. Dva velika uspjeha u dva, uz košarku, zasigurno medijski najviše eksponirana svjetska sporta.

Zahvaljujući Dodigu i Rakitiću cijeli svijet je ponovno znao za Hrvatsku. Jer malo je zemalja koje se mogu podičiti pobjedama na *Roland Garrosu* i Ligi prvaka.

Hrvatska može.

D. P.

NOGOMET

Hrvatska – Gibraltars 4:0

Pogocima **Sharbinija**, **Kovačića**, **Mandžukića** i **Kramarića** vatreni su odradili prijateljski susret protiv Gibraltara (4:0) u sklopu priprema za predstojeći kvalifikacijski susret protiv Italije.

Hrvatska – Italija

Nazalost, pred praznim tribinama stadiona na splitskom Poljudu Hrvatska će večeras (petak 12. lipnja) u 20.45 dočekati Italiju u 6. kolu skupine H kvalifikacija za Europsko prvenstvo u Francuskoj 2016. godine.

KOŠARKA

Cedevita – Cibona 2:1

Minimalnom pobjedom u trećem susretu (77:76) košarkaši *Cibone* prekinuli su seriju *Cedevite* i izborili četvrti susret finala doigravanje za prvaka Hrvatske. Naslov najboljeg hrvatskog kluba pripast će momčadi koja prva stigne do tri pobjede u finalnoj seriji.

Hrvatska na EP u Mađarskoj i Rumunjskoj

Ženska košarkaška reprezentacija Hrvatske igrat će na Europskom prvenstvu u Mađarskoj i Rumunjskoj koje počinje u petak, 12. lipnja. Hrvatska će u prvoj fazi natjecanja igrati u Szombathelyu (Mađarska) skupa s ekipama Srbije, Rusije, Velike Britanije i Latvije, a prvi protivnik su Ruskinje.

RUKOMET

Balićev oproštaj

Sedam pogodaka i pet asistencija upisao je najbolji hrvatski i svjetski rukometaš svih vremena **Ivano Balić** na svojoj oproštajnoj utakmici između *Wetzlara* i *Goppingena*. Nakon povlačenja iz aktivnog igranja Balić će se posvetiti direktorskoj poziciji u hrvatskoj muškoj reprezentaciji.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodaje se plac na obali jezera Palić, 2 motike. Informacije na telefon: 069 2887213.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909.

Zagreb, uži centar Černomerec, trosoban stan 60 m² zamjena za odgovarajuću nekretninu u Subotici, uz odgovarajuću doplatu – 62 000 eura. Tel.: 063/740-1895.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com.

email: marko.gusak@apartmanikorcula.com
Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Podajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2,v /2š. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju.

Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Prodaje se kuća – vikendica na zapadnoj obali jezera Palić. Tel.: 062 8687964.

Mijenjam ili prodajem veće leandere u boji i limun, koturaljke, novu električnu kosilicu, muške čakšire s prslukom, kožne čizme, koš, šešire, šubare, kaput i žensko bunjevačko ruvo (i sefiri), razne marama, sto i stolice, tepisi i ekskluzivna italijanska vjenčanica od čipke. Tel.: 024 532570.

Kupujem salaš s okućnicom u Ljutovu ili Tavankutu. Tel.: 069 2887213.

Prodaju se koturaljke, stolovi i stolci, bunjevačka ruva – svila i sefiri, marama, pregače, ponjaviceeve, čaršavi, muške čakšire i prsluk, čizme, šeširi, nova el. kosilica, tepisi i staze. Tel.: 024 528 682.

Prodaje se dvosoban stan (51m² + terasa) s odličnim rasporedom prostora na Prozivci. Stan se redovito održava i sačuvan je. Ima klimu, kablovsku i daljinsko grijanje. Cijena je 28.000 eura (nije fiksno). Tel.: 062 788924.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 19. 6. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matije crske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: STEFANU KLECINU, UČENIKU GENERACIJE

Nastavljač obiteljske tradicije

Na završnoj svečanosti maturanata OŠ *Ivan Goran Kovačić* u Sonti, održanoj u četvrtak, 4. lipnja, u mjesnom Domu kulture, među petero dobitnika Vukove diplome, za učenika generacije proglašen je **Stefan Klecin**. Uvijek nasmijan, svestrani sportaš, perspektivni spisatelj, u prvih osam godina školovanja zna samo za petice. Uporan, radan, uspjehe je postizao i u školskim natjecanjima u znanju, ali i u sportu. Karate trenira od prvog razreda, pa je dan prije proglašenja za učenika

generacije pred nadležnom komisijom pokazao stečeno znanje i opasao se crnim pojasom. Od petog razreda usporedno se upisao i u rukometnu sekciju. I tu je brzo svladao osnovna znanja, a radne navike i tjelesne predispozicije su ga izbacile u prvi plan, pa je danas prvotimac RK *Sonta*. Zapazili su ga i stručnjaci iz prvoligaša RK *Apatina*, pa će od jeseni biti njihov igrač, a za RK *Sonta* će nastupati na dvojni registraciju. Prije nepunih mjesec dana javno je promoviran njegov dramski prvijenac *Kazališni bonton*, a sada već radi na drugom dramskom tekstu. To mu nisu prvi pokušaji u pisanju. Već u 5. razredu prof. **Nikola Dobrijević** je zapazio njegove pismene sastave, pa ga je usmjeravao u svijet umjetničke riječi. Prije dramskih pokušaja oprobao se u pisanju na stranicama apatinskog medija 025 info. Nije zakazao ni na području općega znanja. Za poimenčno navođenje diploma i priznanja za pokazano znanje na školskim natjecanjima iz više predmeta nemamo dovoljno prostora. I, što je najzanimljivije, Stefan skromno kaže da to nije ništa, ukoliko se dobro isplanira vrijeme i da ovim tempom života i rada samo nastavlja obiteljsku tradiciju. »Veliko mi je priznanje što sam proglašen najboljim među najboljima u mojoj generaciji. Dobrom organizacijom vremena postizem maksimum i u školskim i u vanškolskim aktivnostima. Ne trpim osrednjost, valjda mi je to u genima. Otac **Zlatko** bio je sportaš, sad je sportski djelatnik, pročelnik je crkvenog odbora, predsjednik asocijacije poljoprivrednika Sonta, a sve to postiže uz redoviti posao u Apatinskoj pivovari i dodatni na poljoprivredi. S druge strane, majka Elvira i sestra Valentina bile su učenice svojih generacija, pa ja tako samo nastavljam obiteljsku tradiciju. Najviše me zanima robotika. Sada ću upisati gimnaziju, a kasnije namjeravam na Fakultet tehničkih nauka u Novom Sadu. I nadam se, iako znam da su obveze na tom fakultetu odista maksimalne, da ću imati vremena i za sport«, sa širokim osmijehom završava priču Stefan Klecin.

I. Andrašić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Od komšiluka do komšiluka

Piše: Branko Ivković

Faljni čeljadi, jeto ja tako... od komšiluka do komšiluka, pa kako mi Bog da. Ove nedilje sam niki baš nesričan, očo sam u Bajmak na vašar a ono ništa. Na vašarištu samo lipa nepokošena ledina, a svitu ni traga. A kaki je to kadgod bio vašar,

čeljadi moja! Toliko sam se rastužio da sam kod mog pajdaša Gaće oma popio tri rakije, i to jednu za drugom, da malkoc dođem sebi. Moram se, bome, čuvat; kažu da je taj stres čoviku najveći neprijatelj, a ja kad dunem koji deci opšte se ne osiçam strešen. Ovi moji na salašu se smiju, pa divane da sam se oždro. A nisam. Ta di ću se čeljadi opit s tri... pet-šest rakija? Tek mi onda krene pripovitka. Jeto, na priliku, i od fodbola. Baš je bio dobar fudbol sinoć, ta naš fudbolišta trevio gol, a eto baš su njim te velike vođe u apsanu pa idu inkab naprid. Ta znam ja to. Na priliku, i ode kod nas u državi kad bi poapsili one što drpaju, ne bi država propala, to nam se samo prite. Niki dan sam gledao čeljadi, kako je i sveti otac lipo bio u Sarajevu, a sve se, fala Bogu, dobro završilo, makar smo se bojali od ovi što se stalno prite. Bilo je fajin svita i iz naše varoši, a i iz Ivković šora da pozdrave svetog oca. Neg di su mi već ova dvojca bečarina, ja već nalio u bokalić a nji nikako nema. Ta ugrijaće se bome vino, a di je onda gušt? Vino je najbolje s pridzadnje stepenice iz podruma. Evo, čim su došli, moj rodo se počeo smijati da se ne zacini. Kad je došlo malo sebi, počeo pripovitku. »Av, Braniša, mi sinoć borme bili u bijoskopu! Sve bilo samo tako lipo. Gledali smo tušta filmova; oni pravi što se zovu dokumentarni. A i dugačak jedan je bio. A da si vidio tvog rodu Josu, a našeg pajdaša, kako se provo. Kad su počeli puštat bioskop, a svit počeo tapšikovat, niki su poustajali, a i naš Joso s njima. Latio se pljeskat po dlanovima kugod da udara lopatom o lopatu. A kad se svit stišo i posido a i Josu tio... Kad ono nema di, a onda se uzbunio i uzvrtio pa bisno 'ko mi to odno stoč'? A svit pao u taki smij da ni film desetak minuta niko nije ni gledao«. »Av Josu, Josu, pa ti si sav Ivković šor metio u sramotu. Josu će bisno da slučajno ne bi osto dužan. Ta kugod da je to štogod, šta su opravili te stocove na feder? Kugod da na salašu ima svako tako štogod, a ti, Periša, svaka ti čast, držiš tajnu kugod vodenica vodu. A ja nisam nikom kazo kako si ti na sajmu prošo onda kad si vidio tepihe u halama, pa skinio opanke i nosio i kroz cili sajam. Kugod da je to štogod, to je bilo onako po polju. Ta kad je onaj naš mogo držat konferenciju prid kućom tamo u velikoj državi, čak priko mora, šta ja ne bi mogo nosit opanke? Ta nisam i ukro. A i bile su kugod nove; tako i lipo žena oprala da se opšte nisam moro ustručavat«. »Ajd, mante se vas dvojca vašeg glabanja već sidajte pa ćemo malo popit vina. Nije dobro kad se ugrije; ako okrenemo koju više, ićete na salaš na četiri noge pa vam neće ni tribat opanke«. Moro sam i rastavit, jel bi njevo istiravanje bilo do ujtru. Ajd zbogom čeljadi moja.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Pa šta sad radu učitelji

Bać Iva se svi vi godina nagle-
do svašta i naslušo svakaka
divana, a sad vidi i da nas priko
televizije uču kako triba divanit.
A on divanijo svakako i vako
kako divanu tude i nako kako
divanu priko, al najlipše mu u
njegovomu selu, š njegovima, ka
se može divanit o srca, nako ko
njegovi stari. Jako se radovo, još
ka su se on i njegova samo pogle-
dali, ka su prvi put divanili. I ona
pripovidala lipo. Ne gospocki.
Veze nako starovircki, nako ko
što su oduvik divanili njezni i
njegovi dada i mater i stari dada

Piše: Ivan Andrašić

i svi njevi o starina. I ka su se uzeli, u kuće jim se uvek divanilo
starovircki. Potli jim Bog do dvi curice, pa i nji naučili tako. Svako
veče pri spavanja isripovidali bi jim kakugod pripovičku, a ka su
malo otkrle i krenile se u zabavište, pa potli u škulu, tamo su nau-
čile divanit gospocki. Danas, ka čuje kako divanu mladi, a još više
dica, jako mu se steška. Al da je to samo divan, ni po jada. Ni ne
vladu se baš najlipše. Ritko koga o nji dade i matere naučili da ka
trefiš starijega, tribo bi ga i pozdravit. Više put gleda, prolazi dite
o njegovi dobri, al ni oči ne diže. Ruke do lakata strpa u džepove,
nikaku kapuljaču spušća do brade, pa ne može ni vidit kud ide. A
deran, već ide u malo veću škulu od njeve selcke. A ni vi mladi se
ne vladu bolje. Prvać bijo na fodbalu, lipo se naslonijo na ogradu,
našo komat ladovine, veli baš će uživat gledat. Blizu njega jedno
pešest dečkića, reko bi da jim je trinašćetrnajs godina, potli iz nje-
voga divana razumijo da su škulari ko nji u selu. A divana, ka ji
je čo, smrklo mu se prid očima. Štogod kažu, oma zotim i covka.
Svaka druga rič. Sića se da su, još dok je putovo u škulu u varoš,
tako divanili ni što su jim očevi i matere potli Velikoga rata došli
nikakima ajzibanima, pa u tima selima blizu varoši zauvik i ostali.
Eto, na njegovu veliku žalost, sad va dica iz njegovoga sela tako. Pa
se falu ko je sinoć koliko piva popijo, pa ko je pijaniji bijo, pa ko je
više novaca potrošijo. Ka je sve isapijo, reko bi da imadu novaca
više neg dade i matere. Cure niko ni ne spominje, a tribali bi ka su
se već počeli momčit. Ni više ni gledo fodbal. Sagnijo glavu, malo
ćutijo, pa jim tijo ništa reć, al se na vrime ugrizo za jezik. Bolje da
ne divani, da ne vuče vraga za rogove, jel bi i on mogo koišta dobit.
U tomu se svršijo i fodbal. Njegovi zadobili, ne zna ni koliko. Sa
fodbala došo doma ko pokisnit. Njegova oma opazila da mu ni
sve po volje. Skuvala jim kafu, njemu naljala polučak dudovače,
veli brzo će večera, a i da ga malo odobrovolji. Ka je je isripovido
vo sa fodbala, ni se ni malo začudila. »Ne može ni bit drugače, ka
matere i očevi nemu vrimenta za dicu, priviše zauzeti televizijom.
A dica ko dica, telefone i sokočala u šake, pa po sigrica. A ne znam
ni šta radu učitelji, ka nam dica ne znu lipo divanit«, veli njegova.
Nisu više ni rič prozborili do večere.

MISLI POZNATIH

- **Schoppenhauer:** Prijatelj svih nije ničiji prijatelj.
- **Morales:** Mudrome više koriste neprijatelji, nego ludome pri-
jatelji.
- **Cervantes:** Laž obično ubija prijateljstvo, a istina ljubav.

KVIZ

Hrvoje Babić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski akademik i znanstvenik Hrvoje Babić?
Gdje je stjecao akademsku naobrazbu?
U kojim svjetskim znanstvenim institucijama je radio tijekom karijere?
Što je potaknuo u Hrvatskoj?
Kuju je dužnost obavljao na zagrebačkom sveučilištu?
Kada je izabran za redovitoga člana HAZU?
Što je sve tijekom bogate znanstvene karijere prezentirao javnosti?
Kada i gdje je umro Hrvoje Babić?

Radio se 17. rujna 1929. godine u Bugojnu.
Diplomirao je i doktorirao na Tehničkom fakultetu u Zagrebu.
Radio je na sveučilištima u Stockholmu, Los Angelesu, Santa Barbari
Smjer industrijske elektronike.
Dužnost prorektora.
1997. godine u razredu Tehničkih znanosti.
64 znanstvena rada, 48 stručnih i razvojni radova
Umrlo je 7. lipnja 2015. godine u Zagrebu.

FOTO KUTAK

Što je sigurno...

VICEVI

Idu dva čovjeka ulicom, i jedan kaže drugom:

- Jučer mi je pala kutija na glavu.
- Što je bilo u njoj?
- Ništa.
- A u kutiji?
- Doktore, doktore, sa mnom nitko neće razgovarati i na mene
nitko ne obraća pažnju, možete li mi pomoći?
- Sljedeći!

NOGOMET

Bez golova na oproštaju

PRIGREVICA – Osvojenim bodom u posljednjem, 30. kolu Srpske lige skupina Vojvodina protiv domaće PIK *Prigrevice* (0:0), nogometaši *Bačke 1901* su završili ligaško natjecanje na trećem mjestu s 53 osvojena boda.

Pobjeda Tavankuta protiv Borca

BAČKI GRAČAC – Odlično proljeće u Bačkoj ligi Tavankučani su krunisali pobjedom na gostovanju u posljednjem kolu protiv *Borca* iz Bačkog Gračaca (3:1) i na kraju prvenstvo završili na jedanaestom mjestu s 36 osvojenih bodova.

D. P.

Pobjeda za ostanak

MONOŠTOR – U pretposljednem, 29. kolu Područne lige Sombor nogometaši *Dunava* su na Doli nadigrali trećeplasiranu ekipu *Omladinac* iz Bukovca. Na veliko zadovoljstvo svojih navijača, nakon važne pobjede od 5:3 nogometaši *Dunava* će sami odlučivati o ostanu.

Ukoliko u posljednjem kolu na gostovanju u Ruskom Krsturu osvoje bod, nikakve računice ih ne mogu izbaciti iz Područne lige.

Navijači se organizirali

SONTA – Skupina sončanskih ljubitelja nogometa formirala je *Udrugu navijača Dinama*. Lider navijača, umirovljeni profesor **Josip Matin**, izabran je za predsjednika, njegovi zamjenici su **Josip Gal** i **Branislav Andrašić**, a rizničar i zamjenik **Stipan Bukovac** i **Andrija Mihaljev**. Po riječima Matina ovo nije skupina koja će plavima davati podršku samo navijanjem, nego svojim primjerom želi pokazati kako se voli klub. Do sada su se aktivno uključivali u radne akcije, pomagali rad kluba na više načina, a ekipu su pratili i na svim gostovanjima.

I. A.

ŠAH

Prvo mjesto za ŠK HAŠK Zrinjski

SUBOTICA – Pobjede za ŠK HAŠK *Zrinjski* iz Subotice u susretu protiv *Egységa* (4,5 -3,5) su postigli: **Godar** na trećoj,

Engi na četvrtoj i **Marjanušić** na osmoj ploči. Neodlučno su igrali **Farkaš** na drugoj, **Mlinkov** na petoj i **Ifković** na šestoj ploči. Posebno treba istaći i sedamnestogodišnjeg **Stipana Marjanušića** koji je pobjedio na juniorskoj ploči. Na tablici Regionalne lige Subotica ŠK HAŠK *Zrinjski* iz Subotice poslije četiri kola ima sto postotni učinak u novoj sezoni i nalazi se na prvom mjestu na tablici Regionalne lige Subotica s tri boda prednosti.

D. P.

RUKOMET

Sončani dobro prošli

RIDICA – Na posljednju ovosezonsku utakmicu rukometaši RK *Sonta* otputovali su u Ridicu, na megdan jednoj od najboljih ekipa u ligi, RK *Dalmatinac*. Iako desetkovani, Sončani su pružili žestok otpor kompletnim domaćinima, a dvadesetak minuta su držali i rezultatski priključak. Tada domaćini pojačavaju pritisak i do odmora stvaraju prednost od 11 zgoditaka razlike i na koncu pobjeđuju s 40:29.

Visok poraz nekompletnih Sončanki

PLATIČEVO – Na završetku sezone 2014/15. ŽRK *Sonta* je putovala u Platičevo, na gostovanje prvakinjama, ekipi ŽRK *Klenak*. Ozljeđena desetkovane Sončanke su na gostovanje otputovale sa svega 7 rukometašica pa je na vrata stala vanjska igračica **Tanja Šegrt**. Prvakinje su igrale u najjačoj postavi, pa je i krajnji rezultat *Klenak* – *Sonta* 35:17. Na koncu prvenstva Sončanke su zauzele 6. mjesto s 21 osvojenim bodom.

STOLNI TENIS

Memorijal Stipan Bakić

SOMBOR – Sportska sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor* organizirala je u nedjelju, 7. lipnja, Memorijani turnir u stolnom tenisu *Stipan Bakić*. Sudjelovalo je dvadesetak stolnotenisača iz Sombora, Berega, Stapara i Prigrevice. Prvo mjesto osvojio je **Kristijan Tomasović**, drugi je bio **Zvonko Eustakio**, a treći **Atila Vijević**.

Z. V.

ŽENSKI NOGOMETNI KLUB SREMICE IZ SRIJEMSKE MITROVICE

Nogometna priča

Ženski nogometni klub *Sremice*, osnovan je 26. siječnja 2013. godine na inicijativu čelnih ljudi Grada Srijemske Mitrovice. Prvi podaci o postojanju ženskog nogometa u Srbiji sežu još u dvadesete godine 20. stoljeća. Ženskim nogometom počinje se intenzivnije baviti 1992. godine kada je u okviru Nogometnog saveza formirana ženska selekcija. Ono što je karakteristično za ženski nogomet u Srbiji jeste da se na temeljima klupskog nogometa gradi jaka reprezentacija i tu je šansa i za ženski nogometni klub *Sremice* iz Srijemske Mitrovice. Osnivač i predsjednik ovog nogometnog kluba je **Danijela Stojiljković – Savić** i od tog momenta, kako predsjednica voli reći, počinje priča o njihovoj divnoj obitelji kakva su za ovo kratko vrijeme postali. Drugu po redu sezonu seniorska ekipa završila je kao peta na tablici u Drugoj nogometnoj ligi za žene *Sjever*, dok je mlađa ekipa svoju prvu natjecateljsku sezonu završila kao treća na tablici u Razvojnoj ligi Srbije za žene, grupa *Sjever* 1. U ovoj natjecateljskoj sezoni, seniorke su igrale i finale Kupa Vojvodine za žene gdje im je pokal za malo umakao. O radu ovog kluba, pomalo nesvakidašnjem, razgovarali

smo s predsjednicom kluba Danijelom Stojiljković – Savić, koja za svoj klub kaže da će za nekoliko godina klub toliko ojačati i napredovati da će se iz njihovog tima iznjedrati prave nogometašice koje će igrati za reprezentaciju.

OSNOVNI POKRETAČ – LJUBAV PREMA NOGOMETU

Na početku razgovora s Danijelom pitali smo je kako se uopće rodila ideja za osnutkom ženskog nogometnog kluba.

»Nogomet pratim od kada znam za sebe. Kada rastete u obitelji okruženi ljudima koji samo o nogometu pričaju, ne iznenađuje ni činjenica da ćete i sami plivati u nekoj 'nogometnoj priči'. Odrasla sam na selu, a pokraj djeda koji me je naučio i čitati i pisati, zavo-ljela sam i nogomet. Vremenom sam samo pratila dešavanja u nogometskom svijetu, a onda kada sam počela raditi, riješila sam da se u slobodno vrijeme bavim i najvažnijom sporednom stvari na svijetu. Nije bilo važno hoće li to biti ženski ili muški nogomet. Važno je da sam tu, sva u nogometu, da to radim s puno volje i ljubavi i da ništa ne može zamjeniti taj osjećaj kada sam na terenu i kada uživam u čarima najljepšeg

sporta. Osnovala sam klub u Srijemskoj Mitrovici i uživam u svemu, jer na teritoriju Srijema ima toliko nadarenih devojčica koje samo čekaju da ih netko potakne da bi otvoreno svima pokazale koliko je njihova ljubav prema nogometu. Dosta su djeca gubila vrijeme ispred kompjutera igrajući igrice i pravo je vrijeme da ih animiramo i pokrenemo da izađu na teren i zaigraju nogomet«, kaže nam Danijela.

ŽELJA ZA MEĐUGRANIČNOM SURADNJOJOM

Želja za ostvarivanjem neke jače međugranične suradnje ovog kluba postoji, ali su za sada još uvijek financijska sredstva prepreka. Za eventualno neka duža putovanja potrebno je osigurati veća sredstva kao i za neophodnu sportsku opremu. Kako predsjednica navodi, pitanjima suradnje će se baviti kada privole neke sponzore:

»Prije godinu dana sam upozнала neke viđenije ljude iz Rijeke koji će nam pomoći da uspostavimo kontakt s njihovim Ženskim nogometnim klubom *Jack Pot*. U kolovozu ćemo praviti drugi po redu Memorijalni turnir *Nada Todorović* u znak sjećanja na našu tragično nastradalu nogometaši-

cu, pa možda, osim timova koji su sudjelovali na prethodnim turnirima, bude ekipa i iz Hrvatske«.

A o tome mogu li žene igrati nogomet bolje od muškaraca, Danijela kaže:

»Da, to se može desiti. Tehnika i stil igre mogu biti različiti, ali borba koja se prikaže na terenu, umijeće koje većina nogometašica ima, mogu se mjeriti s umijećem najtalentiranijih i najboljih nogometaša«.

PLANOVI

»Planovi su nam dosta skromni. Za početak, želim napraviti obitelj, stabilan tim koji će trajati i odoljeti svim problemima. Tim koji će biti sačinjen od djevoja-ka s teritorija Srijema, koje će se svojim radom i zalaganjem izboriti da uđemo u viši rang. Prvu ali kasnije i Super ligu Srbije za žene. Vremenom, vjerujem da ćemo uspjeti napraviti tim za Ligu prvaka, jer nije nemoguće. Naše djevojke posjeduju kvalitetu, one su naš nebrušeni dijamant koji treba još samo malo doraditi i uz zajedničko zalaganje svih nas lako možemo biti i u tom elitnom natjecanju«, rekla nam je na kraju razgovora Danijela.

Suzana Darabašić

DANI IVANA ANTUNOVICA

Subotica – Kalača
19.-21. lipnja 2015.

PROGRAM

Petak, 19. lipnja – Subotica

18,00 – Otvorenje izložbe o Ivanu Antunoviću „Život da mi bude Krist“ iz fundusa Kalačke nadbiskupske riznice
– *Gradski muzej*

19,00 – Akademija; početak Međunarodnog znanstveno-stručnog skupa „Ivan Antunović – narodni preporoditelj Hrvata u Ugarskoj“ (plenarna izlaganja) i predstavljanje knjige iz rukopisne ostavštine Ivana Antunovića „Posljednji Gizdarev“
– *Velika vijećnica Gradske kuće*

Subota, 20. lipnja – Subotica

09,30 – Međunarodni znanstveno-stručni skup „Ivan Antunović – narodni preporoditelj Hrvata u Ugarskoj“ (nastavak)
– *Pastoralni centar „Augustinianum“*

Nedjelja, 21. lipnja – Kalača

12,00 – Posjet knjižnici i riznici Kalačko-kečkemetske nadbiskupije

14,00 – Izložba fotografija „Zbogom bili salaši“
– *Predvorje Kalačkoga kazališta*

14,30 – Akademija u organizaciji Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj – *Dom „Katona István“*

16,00 – Sveta misa u crkvi sv. Josipa na hrvatskom jeziku

17,00 – Polaganje vijenaca na spomen-ploču Ivana Antunovića
– *Dom „Katona István“*

Prigodni program – *dvorište Visoke škole Pál Tomori*

Dani Ivana Antunovića održavaju se uz pokroviteljstvo:

Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske
Hrvatskoga nacionalnog vijeća u Republici Srbiji
i Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj

Organizatori:
Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, Subotica
Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata, Subotica
Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Pečuh
Filozofski fakultet u Osijeku
Filozofski fakultet u Zagrebu
Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu

Organizatori izložbe u Subotici:
Gradski muzej, Subotica
Kalačka nadbiskupska riznica, Kalača
Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost „Ivan Antunović“, Subotica

Organizator programa u Kalači
Hrvatska samouprava Kalača

Manifestaciju su podržali:
Grad Subotica
Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice
Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Beogradu

